

HIZKUNTZA ESKUBIDEEN EGOERA 2023

2023

HIZKUNTZ
ESKUBIDEEN
BEHATOKIA

Izenburua

HIZKUNTZA ESKUBIDEEN EGOERA 2023

Mota

Urteko txostena

Egilea

HIZKUNTZ ESKUBIDEEN BEHATOKIA

Argitaratze data

2024ko martxoa

Argitalpen digitala

www.behatokia.eus webgunean eskuragarri

Oharra

Argitalpen honetako eduki guztiak Creative Commons erakundearen Aitortu-EzKomertziala 4.0 Nazioartekoa (CC BY-NC) lizentziaren menpekoak dira.

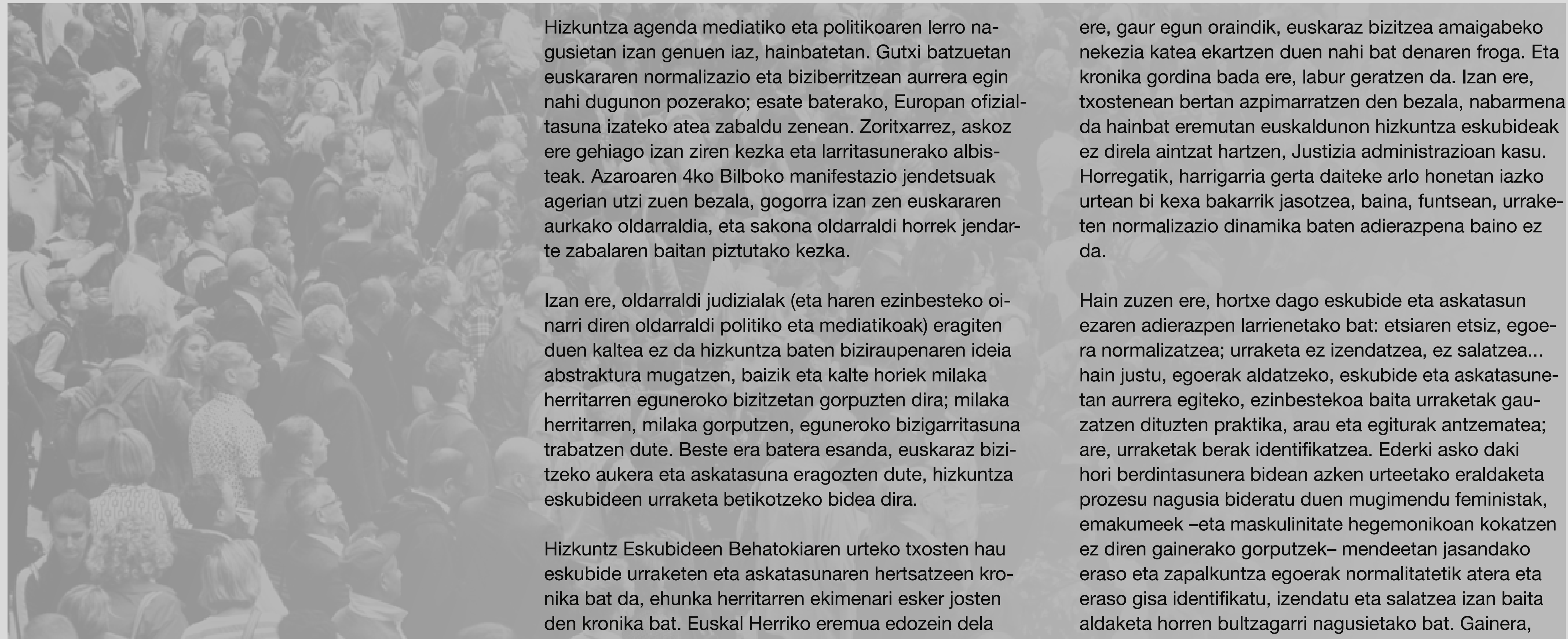

AURKIBIDEA

4	1. HITZAURREA	20	6. ARLOKAKO AZTERKETA
6	2. URTEKO BERRIAK	20	6.1 ESTATUETAKO ADMINISTRAZIOAK
7	3. SARRERA	26	6.2 ADMINISTRAZIO JARDUERA OROKORRAK
9	4. ALDAKETAK HERRITARREN DETERMINAZIOAREN ONDORIO	38	6.3 OSASUNGINTZA
16	4.1 ZORIONTZEAK	51	6.4 SEGURTASUNA ETA HERRIZAINGOA
18	5. DATUAK	61	6.5 HEZKUNTZA
18	5.1 DATU OROKORRAK	72	6.6 HERRIKO ETXEAK ETA UDALAK
19	5.2 DATUAK ARLOKA	82	6.7 KULTURA, AISIA ETA KIROLA
		94	6.8 EREMU SOZIOEKONOMIKOA
		117	7. ONDORIOAK

1. HITZAURREA

Hizkuntza agenda mediatiko eta politikoaren lerro nagusietan izan genuen iaz, hainbatetan. Gutxi batzuetan euskararen normalizazio eta biziberritzean aurrera egin nahi dugunon pozerako; esate baterako, Europan ofizialtasuna izateko atea zabaldu zenean. Zoritxarrez, askoz ere gehiago izan ziren kezka eta larritasunerako albisteak. Azaroaren 4ko Bilboko manifestazio jendetsuak agerian utzi zuen bezala, gogorra izan zen euskararen aurkako oldarraldia, eta sakona oldarraldi horrek jendar-te zabalaren baitan piztutako kezka.

Izan ere, oldarraldi judizialak (eta haren ezinbesteko oinarri diren oldarraldi politiko eta mediatikoak) eragiten duen kaltea ez da hizkuntza baten biziraupenaren ideia abstraktura mugatzen, baizik eta kalte horiek milaka herritarren eguneroko bizitzetan gorpuzten dira; milaka herritarren, milaka gorputzen, eguneroko bizigarritasuna trabatzen dute. Beste era batera esanda, euskaraz bizitzeko aukera eta askatasuna eragozten dute, hizkuntza eskubideen urraketa betikotzeko bidea dira.

Hizkuntz Eskubideen Behatokiaren urteko txosten hau eskubide urraketen eta askatasunaren hertsatzeen kronika bat da, ehunka herritarren ekimenari esker josten den kronika bat. Euskal Herriko eremua edozein dela

ere, gaur egun oraindik, euskaraz bizitzea amaigabeko nekezia katea ekartzen duen nahi bat denaren froga. Eta kronika gordina bada ere, labur geratzen da. Izan ere, txostenean bertan azpimarratzen den bezala, nabarmena da hainbat eremutan euskaldunon hizkuntza eskubideak ez direla aintzat hartzen, Justizia administrazioan kasu. Horregatik, harrigarria gerta daiteke arlo honetan iazko urtean bi kexa bakarrik jasotzea, baina, funtsean, urraketen normalizazio dinamika baten adierazpena baino ez da.

Hain zuzen ere, hortxe dago eskubide eta askatasun ezaren adierazpen larrienetako bat: etsiaren etsiz, egoera normalizatzea; urraketa ez izendatzea, ez salatzea... hain justu, egoerak aldatzeko, eskubide eta askatasunetan aurrera egiteko, ezinbestekoa baita urraketak gauzaten dituzten praktika, arau eta egiturak antzematea; are, urraketak berak identifikatzea. Ederki asko daki hori berdintasunera bidean azken urteetako eraldaketa prozesu nagusia bideratu duen mugimendu feministak, emakumeek –eta maskulinitate hegemonikoan kokatzen ez diren gainerako gorputzek– mendeetan jasandako eraso eta zapalkuntza egoerak normalitatetik atera eta eraso gisa identifikatu, izendatu eta salatzea izan baita aldaketa horren bultzagarri nagusietako bat. Gainera,

1. HITZAURREA

identifikatze, izendatze eta salatze horretan ez da eraso ikusgarri eta asaldagarrienera mugatu, baizik eta egunerokotasunean gertatzen direnak ere –asko eta asko, hurbileko eremuetan, ohikotasunaren ezaxolan mozorrotuta– ekarri ditu begi-bistara. Hain justu, ohikotasuna eta gertutasuna ez direla ezer onargarri edo jasangarri egiteko aitzakia aldarrikatu du.

Euskararen normalizazio eta biziberritze prozesua ere berdintasunerako eraldaketa prozesu bat da. Horrenbestez, eguneroko ohikotasun eta hurbiltasunean normalizatuta dauzkagun dozenaka eta dozenaka urraketak identifikatu, izendatu eta salatzea ezinbesteko tresna da aurrera egiteko, bestelako praktika, arau eta egiturak bultzatzeko. Dударik gabe, Hizkuntz Eskubideen Behatokia eta **Euskararen Telefonoa** ditugu tresna behinean egunerokotasun hurbil horretan euskaldunok jasaten ditugun urraketak normalitatetik atera eta behar bezala izendatzeko. Aurrera egiteko.

Nolanahi dela, txosten honetan agertzen diren euskaraz bizitzeko eskubidearen kontrako urraketa eta murrizketa guztiei aurre egitea herritarren ardura ez ezik, administrazio publikoarena ere bada, jokoan daudenak oinarriko eskubideak, berdintasuna eta haiek egikaritzeko

ezinbesteko askatasuna diren heinean. Justizia soziala, finean.

Horrexegatik, une honetan ardura bereziz bizi ditugu Eusko Jaurlaritzak administrazio publikoan euskararen erabilera arautzeko onartu duen dekretua eta Nafarroan onartzearen diren baliokidea. Izan ere, EAEkoan administrazio publikoaren euskalduntzea epe zehatz batean gauzatzeko urratsik ez da ematen –Kontseiluak gehiengo sindikalarekin landutako proposamenak 15 urteko epea helburu arrazoizko eta eskuragarri egiten badu ere–. Eta administrazioa osorik euskalduntzen ez den bitartean, ez dira euskaraz bizi nahi dugun herritarren eskubideak behar bezala bermatzen.

Eta zer esan Nafarroakoaz. Milaka nafarren bizitzak ardatzen dituen euskara meritu gisa ere ez hartzeak gutxiespenaren bidez modu sinbolikoan ez ezik, herritar horien denen egunerokotasunean hizkuntz eskubideen urraketak errepikaraziko ditu, behin eta berriz, betikotzeko bidean jarriz.

Lapurdin, Behe Nafarroan eta Zuberoan, berriz, hain da abiaburukoa eskubideen aitortza eza, herritarren gehiengo urraketa horietaz ohartu ere ez dela egiten. Datu

soziolinguistikoak esku batean, erakundeek ekimenik eza bestean, larrialdi linguistikoa aldarrikatu du euskalgintzak. Eta arestian esan bezala, euskararen etorkizun abstraktuaz harago larrialdi horrek esan nahi du Lapurdin, Behe Nafarroan eta Zuberoan euskaraz bizi nahi dutenek aukera hori –eskubide eta askatasun hori– murriztua dutela guztiz.

Ekiteko unea da. Egunerokotasunean, ohikotasunean, etsiaren etsiaz normalizatuak ditugun urraketak identifikatu, izendatu eta salatzea. Administrazioaren akuilu izatekoa, eraldaketaren bultzatzaile. Hizkuntz Eskubideen Behatokia eta **Euskararen Telefonoa** dira horretarako bidea.

IDURRE ESKISABEL LARRAÑAGA
HIZKUNTZ ESKUBIDEEN BEHATOKIKO LEHENDAKARIA

2. URTEKO BERRIAK

01

URTARRILA

Barakaldoko Udalaren kontrako epaiaren gaineko iritzia.

02

OTSAILA

2022an zinemetan euskarak izan duen presentzia urriaren salaketa.

03

MARTXOA

Leringo eskolan euskarazko lerroa irekitzeko eskaera, familiekin.

04

APIRILA

Urteko Txostenaren aurkezpena: atzerapausoak sektore pribatuan.

05

MAIATZA

EAEko Kontsumitzaileen eta Erabiltzaileen Legean hizkuntza eskubideen egiazko aitortzarik ez.

06

EKAINA

Gasteizko haurren aisialdia euskaraz izan dadin eskaria erakunde publikoei.

07

UZTAILA

Nafarroako Hezkuntza Departamentuak *Musikariak Ikastetxeetan* programa kentzearen aurkako protesta.

08

ABUZTUA

Defendatu hizkuntza eskubideak eta izan eragile kanpaina.

09

IRAILA

Nafarroako musika eskola eta kiroldegi publikoetan euskarazko ikastaroen eskaintza bermatzeko eskaria.

10

URRIA

Eurogutunaren balorazioa: administrazioen jarrera, beraien betebeharrakiko kontrakoa.

11

AZAROA

Osakidetzan euskaraz lan egin eta euskara erabiltzearen kontrako erasoak.

12

ABENDUA

Orkoien Udalaren Euskara Ordenantza murriztaileagoa salatzeko elkarretaratzea.

3. SARRERA

Hizkuntz Eskubideen Behatokiak aurkezten duen 2023. urteko txostena da ondorengo. Euskal Herriko luze zabalean arlo eta eremu ezberdinetan herritarrek, euskaraz bizitzen saiatzen direnean, aurkitzen dituzten egoera eta ezintasunak deskribatzen ditu batik bat, hizkuntza eskubideak oinarritzko eskubide gisa ulertuz eta ez lege araubideak ematen dion estatusaren arabera.

Azterketa hori egiteko **Euskararen Telefonoa** doako zerbitzuaren bidez herritarrek helarazitako kexa, zoriontze zein kontsultak kontuan hartzen ditu, baina beste hainbat lan-lerro ere jorratzen ditu:

- * Herritarrekin eragite ekimen bereziak antolatu, eta hizkuntza eskubideen arloan babesa eskaini.
- * Hizkuntza eskubideen egoeraren berri eman nazioartean.
- * Hizkuntza eskubideen edukiak zabaldu jendartean norbanako zein eragileen kontzientziazioan sakontzeko.
- * Aldez aurreko prebentzio jarduna garatu eremu batzuetan euskararen presentzia soziala indartzeko.
- * Eragile sozialekin lankidetzan, egoeren salaketa eta eragiteko ekimen xeheak aurrera eraman.
- * Erakunde publiko edo entitate eta enpresa pribatuekin harremanak garatu hizkuntza eskubideen egoeraz hausnartu eta aldaketak eragiteko.

Goian aipatu bezala, hizkuntza eskubideen babesa indarrean dauden ordenamendu juridikotik harago egiten du

Behatokiak, ondorengoetan oinarrituz (Hizkuntza Eskubideen Deklarazio Unibertsala, 1996 Bartzelona):

- * Hizkuntza eskubideak indibidualak eta kolektiboak dira.
- * Hizkuntza-komunitate historikoaren lurralde eremua, komunitatea bizi den eremu geografikoa ez ezik, hizkuntzaren garapen osorako ezinbestekoa den espazio sozial eta funtzionala ere bada.

Txosten honetan egiten den azterketa lagin bat baino ez dela kontuan izan behar da; urtero salatzen ez diren hainbat eta hainbat egoera daude lagin bakoitzaren atzean. Izan ere, egunero hizkuntza eskubideekiko izaten diren gorabeherak jendartean ditugun hutsune eta beharren adibide dira eta horiek gainditzeko eragitea da helburuetako bat. Behatokitik egiten diren irakurketa, salaketa eta hausnarketek, herritarren kexa edo protesta huts gisa kalifikatuzetik harago, espazio eta zerbitzu publiko eta pribatuetan gizarte berdinzale eta justuagoa eraikitzeko baliagarriak izan behar dute.

Txosten honetan, beraz, adibide garrantzitsuenen bidez, arloz arloko irakurketa orokorra egiten da, ondorengo atalak nabarmenduz:

- * Osasungintza.
- * Hezkuntza.
- * Administrazio orokorra.
- * Estatuko Administrazioa.
- * Herriko etxeak eta udalak.
- * Herrizaingoa eta segurtasuna.

3. SARRERA

- * Eremu sozioekonomikoa.
- * Aisia, kultura eta kirola.

Behatokiak *Euskararen Telefonoaren* bidez jasotako intzidentzia kopurua edo izaeraren atzean hainbat faktorek eragina izan dezaketen arren, 2023ko intzidentzietan (aurreko beste urte batzuetan bezala) alor batzuetan herritarrek bizi dituzten egoerekiko kasu gutxi helarazi dituzte. Izan ere, espazio batzuetan herritarren kontzientziazio faltak, ohiturak, aurrean aurkitzen dituzten jarrerak, lege-babes eta aitortza falta zein albo-kalteen beldurrak, zuzenean frantsesa edo gaztelania erabiltzera bultzatzen ditu herritarrak, nolabaiteko asimilazio prozesu batera kondenatuz.

Justiziaren eremua dugu horien adibide. Epaitegietako zerbitzuak egunero milaka herritarrek jasotzen dituzten arren, Euskal Herri osoan kexa 2 jaso ditugu soilik. Horrek ez du esan nahi inondik inora Euskal Herriko epaitegietan euskaraz lasaitasunez jarduteko, tramiteak egiteko edo informazioa jasotzeko eskubidea bermatzen denik. Izan ere, epaitegietan euskaraz jarduteko zailtasun handiak daude, kasu askotan ia erabateko ezintasuna dagoela esan daiteke. Euskal Autonomia Erkidegoan bertan justiziaren alorreko eskumenak berreskuratu diren arren (epaile, magistratu eta fiskalak Estatu Espainoleko administrazioaren azpian jarraitzen dute), gaztelaniaz funtzionatzen duen justizia baten aurrean aurkitzen gara eta, ondorioz, hainbat herritar justiziarekin erdara erabiltzera behartzen ditu sistemak berak.

164-2023 dosierra

“Nafarroako Justizia Jauregiko 10. instantzia-auzitegian tramiteak egin ondoren (guztiak gaztelaniaz), lanerako ziurtagiria euskaraz eskatu eta soilik gaztelera hutsez zegoela erantzun zidaten.”

741-2023 dosierra

“Barroeta Aldamar kaleko Justizia-jauregiko Epaitegi Dekanoko erregistrora joan nintzen. Lehenik eta behin, eraikineko sarrerako segurtasun-kontrollean zeuden ertzainek gaztelaniaz baino ez zidaten egin, nik euskaraz egin arren; ulertu nindutelakoan nago, baina euskarazko arreta bermatu behar da. Horren ostean, Epaitegi Dekanoko Erregistroan zegoen langileak gaztelaniaz hitz egin ostean, nik euskaraz dokumentuak erregistratzera joan nintzela azaldu nion eta hark “en castellano, por favor” esan dit. Nik eskubidea nuela esan eta

langileak gaztelaniaz esan dit “si quieres me puedes hablar en euskera pero...”; ez zait euskaraz artatua izateko ezein aukerarik eman eta azkenean gaztelaniaz egin behar izan dut. Bestalde, eraikineko zenbait kartel ele bitan idatzita dauden arren, oraindik ere asko gaztelania hutsean baino ez dago.”

Beste hainbat eremu egoera beretsuan aurkitu genitzake eta euskaraz egiten ez den eskaintzak edo ahalbidetzen ez diren espazioek erabat baldintzatzen dute herritarrek euskara erosotasunez erabili ahal izatea.

4. ALDAKETAK HERRITARREN DETERMINAZIOAREN ONDORIO

Aurreko atalean aipatu bezala, Behatokiak urtean zehar egiten diren ekimen berezi eta berriak azaltzen dituen arren, **Euskararen Telefonoa** zerbitzuan jasotako intzidentzietan oinarrituz osatzen du txosten hau. Herritarrek helarazitako kexak bideratu ostean, hainbatetan aldaketak eragitea lortzen da; beste askotan kexek erantzunik izan ez arren, epe luzean urraketa egin duenaren kontzientzian eta jardunean eragina izan dutela ere ikusi izan da. Baina, egia da oraindik hainbat esparrutan araudien babesa edo aitortza ez izateak aldaketak eragitea baldintzatzen duela.

Ondorengoak dira aldaketen konpromisoa erakutsi zuten erantzunen adibideak:

18-2023 dosierra

“Jakinarazi nahi dizugu dagokien neurriak hartu direla dagoeneko eta, beraz, une honetan euskarazko arreta bermatzen dela Lutxanako Kulturgunean.”

629-2023 dosierra

“Adostu da: 1- Kirol-jarduera kudeatzen duen enpresak ikastaroak euskaraz jasotzeko eskubidea bermatzeko konpromisoa hartzea. 2- Ikastaroen eskaintza egiterakoan begiralearen hizkuntza-gaitasuna adieraztea. 3- Begiraleak

hizkuntza-gaitasuna adieraziko duen identifikagarria soinean eramatea. 4- Ikastaroetako ahozko nahiz idatzizko komunikazioa ele bietan egitea, ondorengo hurrenkeran: EU/ES”

823-2023 dosierra

“Eup! erosketa-atariari buruzko newletterrean zuzendu gabeko testu hori agertu da newsletter horietan argitaratzen diren testuen itzulpenak gainbegiratzean egindako akats baten ondorioz. Itzulpen horiek saltegiek eurek egiten dituzte jatorrian. BBK fundazioak Eup! Erosketa Atariari buruzko newletterretan euskaraz agertzen diren testuak gainbegiratzeari buruzko prozedurak berrikusiko ditu, berriro horelako akatsik gerta ez dadin.”

149-2023 dosierra

“Gai horretan eskumena duen unitatera bidali ondoren, jakinarazi nahi dugu kontuan hartu eta zuzendu egingo dela.”

598-2023 dosierra

“Eskertzen dugu jasotako ohartarazpena eta onartzen dugu, kexa jarri duen herritarrek dioen moduan, deialdiaren oinarrietan proiektua euskaraz aurkezteko eragozpena akatsa izan zela. Hori dela eta, dagoeneko jarraibide berriak ezarri ditugu Ikusmira Berriak proiektua sustatzen dugun hiru erakundeok (Tabakalera, Donostia Zinemaldia eta Elías Querejeta Zine Eskola) proiektuaren datozen deialdietan berriz gerta ez dadin, eta aurrerantzean proiektuak euskaraz ere aurkeztu ahal izan daitezen.”

77-2023 dosierra

“...aurten, neurri zehatzagoak eskatuko zaizkie enpresei, batez ere, herritarrekin aurrez aurreko edo ahozko harremanetan euskara ez dadin bigarren mailako hizkuntza izan. Eskerrik asko zure kexa helarazi eta hobetzen laguntzearen.”

682-2023 dosierra

“Irailaren 14an bidalitako

4. ALDAKETAK HERRITARREN DETERMINAZIOAREN ONDORIO

kexari erantzunez (682-2023 dossier zenbakia), jakinarazten da, Bizkaiko Foru Aldundiak Gurutze Gorriari esleitutako salbamendu- eta sorospen-kontratuan ezarritakoaren arabera, megafonia-mezu guztiek euskaraz eta gaztelaniaz izan behar dutela. Ildo horretan, enpresari ohartarazi zaio hori ez betetzeak zigorrak ekar ditzakeela, eta berriro ez gertatzeko behar diren kontrol-baliabide guztiak jartzeko eskatu zaio. Halaber, kexan zehaztutako egunean gertatutakoari buruzko ikerketa-txostena egiteko eskatu zaio Gurutze Gorriari. Bestalde, Aldundiak areagotu egin ditu Zierbenako Arena hondartzan salbamendu- eta sorospen-kontrata kontrolatzeko egiten dituen ikuskapenak, zehazki, Gurutze Gorriaren kontratuan ezarritako hizkuntza-klausulak betetzeari buruzko kontrola.”

136-2023 dosierra

“Etxebideko webgunearen teknikariek beharrezko probak

egin ondoren, hau baieztatu dute: Modalitate telematikoan berritzeko funtzionaltasuna bi hizkuntzetan garatuta dago. Hala ere, arazo bat antzeman da euskarara birbideratzearekin, tartean dagoen aplikazioetako batekin. Aplikazio horrek, bai euskaraz, bai gaztelaniaz, gaztelaniazko berritze formulario batera darama. Kexak zehaztutako arazoa zuzentzeko beharrezko lan-ildoak ireki ziren kexa iritsi bezain pronto eta dagoeneko zuzenduta dago.”

357-2023 dosierra

“Barkamena eskatu nahi diogu herritarrari. Maiatzaren 9tik gaur arte euskararen erabilera aztertzeke bisitak egin ditugu zerbitzu hartara, eta indarrean jarritako neurri zuzentzaileei esker, orain mezuak ele bieran zuzentzen direla egiaztatu dugu. Herritarrari barkamena eskatu nahi diogu herritar legez aitortua duen eskubidea ez delako behar bezala kontuan hartu, eta Uribeko ESItik eskubide horiek bermatzeko

bideak jarriko ditugula ziurtatzen dugu.”

Hizkuntza eskubideen aitortza edozein entitate edo enpresaren erantzukizun sozialaren barruan txertatu behar litzateke, baina, gaur egun, tamalez, horiek ere merkatuaren arau eta interesen arabera kokatzen dira. Bestalde, lege betebeharrak ez izan arren, hainbat entitate pribatu edo enpresak, beraien jardueren hartzaile diren pertsonak kontuan hartu eta aldaketak egitea erabakitzen dute bideratutako intzidentzien ondoren. Beraz, bezero bezala herritarrek duten mikro-boterea erabiltzeak ere fruituak ematen ditu, hizkuntza eskubideen aitortzaz ari garenean, bezeroen aitortzaz ere ari garelako.

47-2023 dosierra

“Jakinarazi gura dizuegu Gürepoken bezero euskaldunen hizkuntza-eskubideak betetzen ditugula. Gure denda guztietan karta eta esku-orriak euskaraz zein gaztelaniaz daude eskuragarri, atxikitzen ditugun argazkietan ikusi dezakezuenek. Are gehiago, eremu euskaldunetan euskara lehenesteko politika daukagu. Bermeo, Durango eta Gernikako dendetan, kartel guztiak euskara hutsean daude (Bilbon eta

4. ALDAKETAK HERRITARREN DETERMINAZIOAREN ONDORIO

Mungian elebidunak dira). Web orriari dagokionez, webgune berria prestatzen ari gara, euskarazko bertsioa izango duena eta hilabeteko epean prest egongo dena.”

824-2023 dosierra

“Peñascal Kooperatiba: Sentitzen dugu zerbitzua euskaraz ez emateagatik. Batzuetan horrela izan da, eta eskatuz gero ez dugu arazorik zerbitzua euskaraz emateko baina kasu honetan ez zen horrela izango. Egia da, gure kasuan, ez dela erraza beti zerbitzua euskaraz ematea jende etorkin asko dugulako eta askotan hizkuntza ez dutelako menperatzen baina horretan saiatzen gara. Gure asmoa beti izan da jatetxean dugun kartelak bi hizkuntzatan izatea eta uste dugu horrela dela. Datorren astetik aurrera beti menua euskaraz izateko asmoa dugu.”

LEHEN

ANEXO

MODELO DE ACUERDO DE ADHESION AL CONVENIO MARCO DE COLABORACIÓN ENTRE EL DEPARTAMENTO DE POLÍTICAS MIGRATORIAS Y JUSTICIA Y LA FEDERACIÓN NAVARRA DE MUNICIPIOS Y CONCEJOS PARA FACILITAR LA CONSTITUCIÓN DE LAS PAREJAS ESTABLES Y SU POSTERIOR INSCRIPCIÓN EN EL REGISTRO ÚNICO DE PAREJAS ESTABLES DE LA COMUNIDAD FORAL.

ANTECEDENTES

PRIMERO: El Departamento de Políticas Migratorias y Justicia del Gobierno de Navarra y la Federación Navarra de Municipios y Concejos han firmado un Convenio Marco de Colaboración para facilitar la constitución de las parejas estables y su posterior inscripción en el Registro Único de Parejas Estables de la Comunidad Foral.

SEGUNDO: Dicho convenio posibilita la formalización y extinción de parejas estables ante la persona encargada de la secretaría municipal, así como la remisión de los actos inscribibles al Registro Único de Parejas Estables de la Comunidad Foral.

TERCERO: El _____ (Ayuntamiento de ..) está interesado en que este servicio se pueda prestar para los vecinos y vecinas de su localidad.

En consecuencia, el Pleno de la Corporación municipal (o el órgano competente del Ayuntamiento).

ACUERDA

1.- Adherirse al Convenio Marco de Colaboración entre el Departamento de Políticas Migratorias y Justicia y la Federación Navarra de Municipios para facilitar la constitución de las parejas estables y su posterior inscripción en el Registro Único de la Comunidad foral.

2.- Dar traslado del presente Acuerdo al Departamento de Políticas Migratorias y Justicia (registro.parejas.estables@navarra.es) y a la Federación Navarra de Municipios y Concejos (fnmc@fnmc.es).

ORAIN

ERANSKINA: ATXIKITZEKO ERABAKIAREN EREDUA.

MIGRAZIO POLITIKETAKO ETA JUSTIZIAKO DEPARTAMENTUAREN ETA NAFARROAKO UDAL ETA KONTZEJUEEN FEDERAZIOAREN ARTEKO LANKIDETZARAKO ESPARRU-HITZARMENARI ATXIKITZEKO ERABAKIA, BIKOTE EGONKORREN ERAKETA ETA, ONDOREN, FORU KOMUNITATEKO BIKOTE EGONKORREN ERREGISTRO BAKARREAN INSKRIBATZEA ERRAZTEKO

AURREKARIAK

LEHENBIZIKOA: Nafarroako Gobernuko Migrazio Politiketako eta Justiziako Departamentuak eta Nafarroako Udal eta Kontzejuen Federazioak lankidetzarako esparru-hitzarmena izenpetu dute bikote egonkorren eraketa eta, ondoren, Foru Komunitateko Bikote Egonkorren Erregistro Bakarrean inskribatzea errazteko.

BIGARRENA: Hitzarmenari esker, udaleko idazkaritzaren ardura duen pertsonaren aurrean bikote egonkorrak eratzten eta azkentzen ahal dira eta Foru Komunitateko Bikote Egonkorren Erregistro Bakarrean inskribagarriak diren egintzak erregistroari igortzen ahal zaizkie.

HIRUGARRENA: _____-(e)ko Udalak interesa du zerbitzu hori udalerriko herritarrei eskaini ahal izateko.

Horrenbestez, Udalaren Osoko Bilkurak (edo udaleko organo eskudunak) honako hau

ERABAKI DU

1.- Bikote egonkorren eraketa eta, ondoren, Foru Komunitateko Bikote Egonkorren Erregistro Bakarrean inskribatzea errazteko Migrazio Politiketako eta Justiziako Departamentuaren eta Nafarroako Udal eta Kontzejuen Federazioaren arteko lankidetzarako esparru-hitzarmenari atxikitzea.

2.- Honako erabaki honen berri ematea Migrazio Politiketako eta Justiziako Departamentuari (registro.parejas.estables@navarra.es) bai eta Nafarroako Udal eta Kontzejuen Federazioari (fnmc@fnmc.es).

4. ALDAKETAK HERRITARREN DETERMINAZIOAREN ONDORIO

LEHEN

ORAIN

LEHEN

ORAIN

metro bilbao

En virtud de la remisión de Protección de Datos de Carlos Personal, por la presente le informamos que los datos personales facilitados serán tratados por Metro Bilbao SA, con CIF A-481110000 y sede en las oficinas Socializadas.

La finalidad de este tratamiento es la de poder atender las peticiones de asistencia. Los datos son tratados en base a la ejecución de la relación contractual que surge en base a obligación legal. Los datos se tratarán y almacenarán hasta la restitución física de los mismos, procediendo a conservarlos posteriormente tan sólo para finalidades estadísticas de datos anonimizados.

En cualquier caso podrá solicitar la modificación del consentimiento dado, así como ejercitar los derechos de acceso, rectificación o supresión, la limitación del tratamiento o oposición, así como el derecho de portabilidad de datos, en el siguiente correo electrónico: datos.personales@metrobilbao.es

Asimismo también podrá presentar sus reclamaciones ante la Agencia Española de Protección de Datos o ponerse en contacto con el Delegado de protección de datos en dpd@metrobilbao.es

metro bilbao Navarra 2 - 48001 Bilbao - Tel: (+34) 94 425 40 00 - www.metrobilbao.es

Metro Bilbao SA ha desarrollado este tratamiento de datos personales en base a la ejecución de la relación contractual que surge en base a obligación legal. Los datos se tratarán y almacenarán hasta la restitución física de los mismos, procediendo a conservarlos posteriormente tan sólo para finalidades estadísticas de datos anonimizados.

Los datos personales facilitados serán tratados por Metro Bilbao SA, con la finalidad de atender su petición o consulta y la de mantener la relación que se produce tras la misma.

Concretamente, se hace posible que legítima este tratamiento así su consentimiento, el consentimiento legítimo o la necesidad para gestionar una relación contractual o similar. Estos datos no serán transmitidos a terceros personas o serán conservados mientras dure el motivo que legitima su captación y tratamiento.

Podrá ejercer el consentimiento dado y ejercitar los derechos de acceso, rectificación, supresión, limitación del tratamiento y portabilidad en C.Navarra.2.48001.Bilbao@metrobilbao.es

También podrá reclamar ante la Agencia Española de Protección de Datos o contactar con nuestro Delegado de Protección de Datos dpd@metrobilbao.es

La información sobre sus actividades no será comunicable.

Please do not give access to

metro bilbao Navarra 2 - 48001 Bilbao - Tel: (+34) 94 425 40 00 - www.metrobilbao.es

Metro Bilbao SA ha desarrollado este tratamiento de datos personales en base a la ejecución de la relación contractual que surge en base a obligación legal. Los datos se tratarán y almacenarán hasta la restitución física de los mismos, procediendo a conservarlos posteriormente tan sólo para finalidades estadísticas de datos anonimizados.

Los datos personales facilitados serán tratados por Metro Bilbao SA, con la finalidad de atender su petición o consulta y la de mantener la relación que se produce tras la misma.

Concretamente, se hace posible que legítima este tratamiento así su consentimiento, el consentimiento legítimo o la necesidad para gestionar una relación contractual o similar. Estos datos no serán transmitidos a terceros personas o serán conservados mientras dure el motivo que legitima su captación y tratamiento.

Podrá ejercer el consentimiento dado y ejercitar los derechos de acceso, rectificación, supresión, limitación del tratamiento y portabilidad en C.Navarra.2.48001.Bilbao@metrobilbao.es

También podrá reclamar ante la Agencia Española de Protección de Datos o contactar con nuestro Delegado de Protección de Datos dpd@metrobilbao.es

La información sobre sus actividades no será comunicable.

No information will be shared with

Please do not give access to

Galdakao Udala

ERANTZUNA
27812023 Esp.

2023ko martxoaren 7an, Hizkuntza Eskubideen Benetakoa, jakinaraziko hizkuntza eskubideen uraketa dela eta, Galdakako hirigintza arloak hurrengo erantzluna emazko du.

Hizkuntza eskubideen uraketa eragin duten ibi seinaleak aldatuko ditu dagokion udal ordenantza adierazlekoaren arabera. Homenajoko, Udalak seinaleak erosiiko ditu eta lortzekoan jari egingo ditu.

IRISLAGIEN PASARIDIA PASO DE VEHICULO

IRISLAGIEN PASARIDIA PASO DE VEHICULO

Udal. Euz. Euz. Merit.

Udal. Euz. Euz. Merit.

Osakidetza

44

ANABA DEPARTAMENTO SANITARIO INTEGRADO ORGANIZACIÓN SANITARIA INTEGRADA ANABA

BARAZKI PANAXE
PANACHE DE VERDURA
URRABURUA LABEAN
DORADA AL HORNO
BARAZKIA
VERDURA
SAGAR ERREA
MANZANA ASADA

OGIA
PAN BLANCO

Osakidetza

asmoz. Zerbitzuri adierazi digute etiketak aldatzerakoan aldatuta hori egin dutela:

KARDIUK PATATEKIN 100G
CARDOS C/ PATATA 100 G
ENTRECOT PLANTAN 100 G
ENTRECOT 100 G PLANCHIA
PATATAK SAIPOREAN 50G
PATATA 50 G VAPOR

FRUTA FRESKOA 100G
FRUTA FRESCA 100 G
OGI ZURIA 50G
PAN BLANCO 50G

Ere berean, herritarrei gogorarazi nahi diegu erabiltzaile eta paziente guztiok, beren osasun-zentroetan, kanpo-konsultak jasotzeko zerbitzuetan edo osasun-karpetaren bidez, hizkuntza sukera dezaketela, eta erakunde hori hizkuntza hori errespetatzen behar duela.

Adeitasunez,

Gasteizen, 2023ko martxoaren 7 an

* 4. ALDAKETAK HERRITARREN DETERMINAZIOAREN ONDORIO

LEHEN

ORAIN

LEHEN

ORAIN

4. ALDAKETAK HERRITARREN DETERMINAZIOAREN ONDORIO

LEHEN

ORAIN

¿Quieres más magia aún?
si traes a 3 amigos a la Fibra Adamo te llevas

300€

No es necesario que seas cliente para recomendar, empieza a ganar dinero en adamo.es/amigos

Llama gratis al 900 651 711
Visítanos en www.adamo.es

Vecini,
¡Que la mega fibra te acompañe!
y te haga ahorrar!

Fibra 1.000 Mb
Movil 50 GB

13€

¡DURANTE 9 MESES!
Ahorra 279€

Accede a esta oferta llamando gratis al 900 651 711

IRITSI DA
URTE OSOKO ESKAINTZARIK ONENA

Kalxo, auzokide!

¡GURE BLACK FRIDAY!

UDARA

10€/HILEAN

DEITU DOAN 900 651 664
www.adamo.es

IRITSI DA
URTE OSOKO ESKAINTZARIK ONENA

¡Aukeratu adamo! planok egokiena zuretzat

3€ 6€ 12€

DEITU DOAN 900 651 664
kombinatu zure pakete pertsonalizatua adamo.es helbidean.

GOMENDATU ETA IRABAZI!

GAFATLETISMO

Gipuzkoako Atletismo Federazioa

Albisteak

Prestakuntza

* 4. ALDAKETAK HERRITARREN DETERMINAZIOAREN ONDORIO

LEHEN

ORAIN

LEHEN

ORAIN

4.1 ZORIONTZEAK

Euskararen Telefonoaren zerbitzuen barne, lege betebeharririk izan gabe euskaldunen hizkuntza eskubideak zaintzen dituzten enpresa eta entitateen jokabide eredugarria txalotzeko edo zoriontzeko aukera dago. 2023an ere, hainbat izan ziren Euskal Herriko luze zabalean lege betebeharririk izan gabe, beraien kabuz hizkuntza eskubideen aitortza egin eta euskarazko zerbitzu, ondasun, informazio zein bestelakoen aitortza egin zutenak. Horiek denak herritarrentzat eta jendarte osoarentzat eredugarri dira eta, beraz, aurrerantzean jarraitu beharreko bidea eta konpromisoa erakusten dute.

109-2023 dosierra

“Artikaberrin kokatuta dagoen Gesinor prebentzio zerbitzu enpresako medikuak euskaraz artatu gaitu, milesker euskal hiztunak kontuan hartzeagatik!”

120-2023 dosierra

“Gasteizko Eziolaza enpresak sistematikoki erabiltzen du euskara bere publizitatean. Web orria ere euskaraz daukate. Eskertzekoa, benetan, euskaldunok aintzat hartzea.”

117-2023 dosierra

“Leitzako Lopenea ostatuan egon gara eta euskaraz artatu gaituzte.”

170-2023 dosierra

“Natulim” (<https://natulim.com>) enpresaren iragarkia euskaraz ikusi dut sare sozialetan. Zoriondu nahiko nituzke ingurunea zaintzeko produktuak eskaintzen dituzten heinean tokiko hizkuntza zaintzea ere ekologia eta jasangarritasunaren parte dela ulertzeagatik. Asko poztu nau bezero bezala kontuan hartzen gaituztela ikusteak. Bestalde, hobekuntza bezala, webgunea euskaraz zein gutxitutako beste hizkuntza batzuetan kontsultatzeko aukera ezartzea eskatu nahiko nieke. Eskerrik asko Natulim!

Erantzunak:

Natulim: Eskerrik asko Natulimen talde osoaren partetik, oso pozik gaude! Jasotako iradokizunak hartuko ditugu kontuan. Beste edozertarako badakizu non gauden.”

261-2023 dosierra

“Antsoaingo Bulldog-eko kudeatzaile eta langileak zoriondu

nahi ditut gu euskaraz artatu izanagatik, erreserba egitetik telefonoz kontua ordaindu arte. Segi horrela!”

276-2023 dosierra

“Nabarmenezkoa Agour gasnategiak Bordelen duen establezimenduan euskarari eskaintzen dion lekua. Zoriondu egin nahi ditut horregatik.”

429-2023 dosierra

“Gasteizko Florida kaleko Elvira harategian lan egiten duten langileetatik, gehienak euskaldunak dira, eta, beraz, euskaraz eman dezakete zerbitzua inongo arazorik gabe. Ez hori bakarrik. Askotan, haien artean ere euskaraz aritzen dira bezeroen aurrean; hau da, zerbitzu-hizkuntza ez ezik lan-hizkuntza ere euskara dutela esan liteke, eta horrek sekulako garrantzia du hizkuntza prestigiatzeari begira. Txalo bat haientzat!”

469-2023 dosierra

“Bilboko Garibolo jatetxea

4.1 ZORIONTZEAK

zoriondu nahi dut menua euskaraz (ere) eskaintzen duelako. Ez da ohikoa eta txalotzekoa da euskaldunokiko erakusten duen begirunea. Euskarazko bertsioan, halere, zuzenketa egin beharrean daude (“tallarines”= “lantegiak”?).”

488-2023 dosierra

“Gaur goizean Iruñeko Albeniz tabernan egon naiz eta euskaraz artatu naute.”

556-2023 dosierra

“Mahala” etxearen “Gure Merkatua” denda zoriondu nahiko nuke, euskarari ematen dioten trataerarengatik: seinale eta karteletatik hasi eta arretaraino. Pozik horrelako denda bat Donostian jarri dutelako. Zorionak eta eskerrik asko!”

563-2023 dosierra

“Ituengo Herriko Ostatuan egon gara eta euskaraz artatu gaituzte.”

740-2023 dosierra

“Iruñean Arrotxapea auzoan dagoen Unide supermerkatu berria

zoriondu nahi dut errotulazioa euskaraz ezarri dutelako.”

767-2023 dosierra

“Iruñeko Estafeta kaleko Bodegón Sarría tabernara zerbait hartzera sartu gara. Zerbitzariak euskaldunak ez baziren ere, ahalegina egin dute eta “eskerrik asko” esanda “ez horregatik” ikasi berria ere esan digute. Ea hurrengo bisitan karteletan-eta beste pauso bat ematen duten!”

810-2023 dosierra

“Seinaleak eta jarraibideak elebitan daude, eta ahozko jarraibideak euskaraz eman dizkit lehenetsita, eskatu gabe. Gainera, langilea guztiz euskalduna zen, eta lagungarria. Atsegina gertatzen da gure hizkuntzan entzutea, gehiagotan itzuliko naiz. Zorionak!!”

885-2023 dosierra

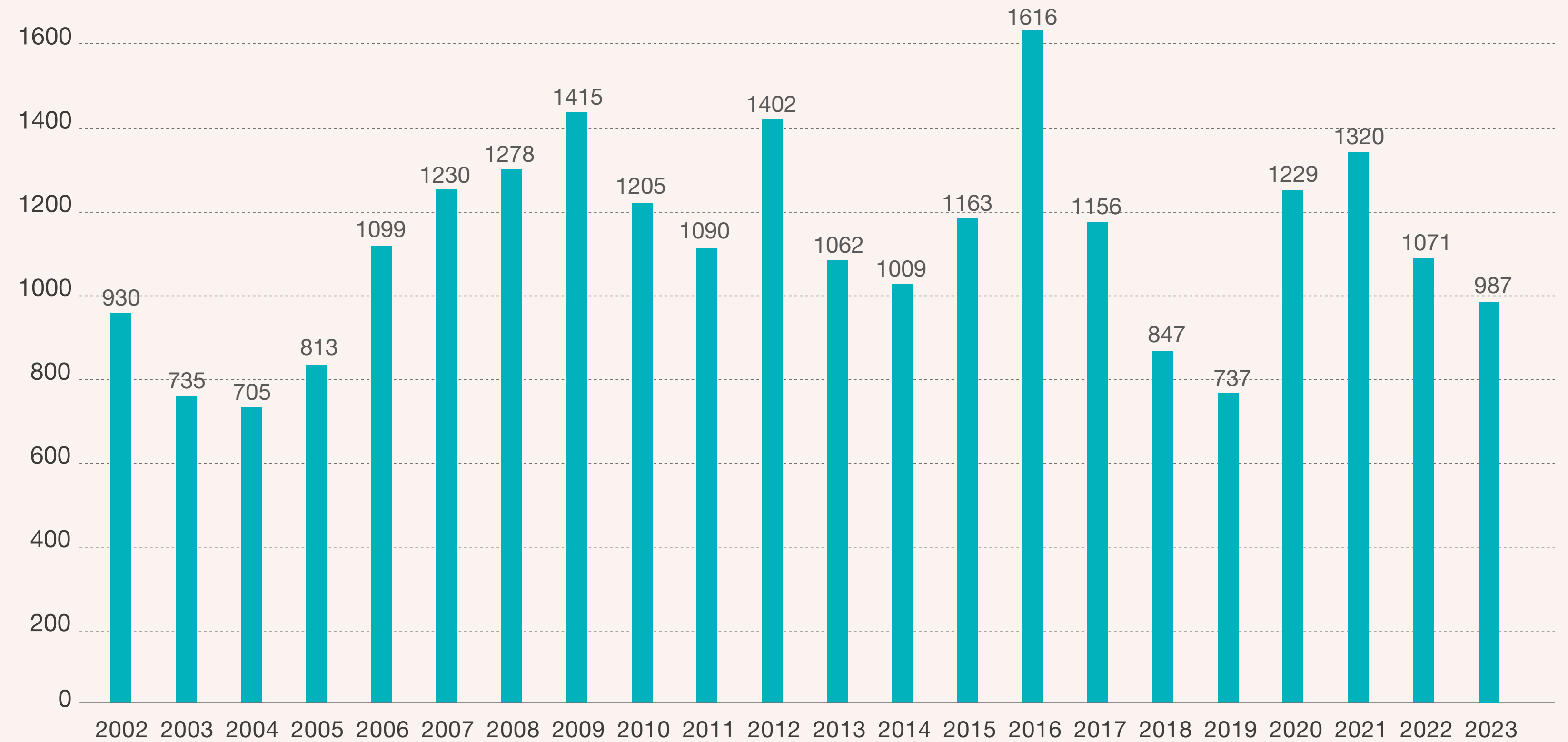
“Hernaniko Renfe tren geltokian harreran dagoen langilea zoriondu nahiko nuke euskarazko zerbitzua horren ondo emateagatik.”

5.1 DATU OROKORRAK

2023ko DATUAK

ERREGISTRO MOTA	KOPURUA
Kexak	909
Zoriontzeak / Esker onak	49
Iradokizunak	18
Kontsultak	9
Izaera gabeko kexak	2
Guztira	987

KASU KOPURUAREN BILAKAERA (2002-2023)

5.2 DATUAK ARLOKA

SEKTORE SOZIOEKONOMIKOKO DATUAK

EREMUA	KOPURUA
Telekomunikazio enpresak	20
Aisialdia / Kirola / Kultura	54
Alderdi politikoak / Sindikatuak	14
Elikagaiak / Ostalaritza / Merkataritza txikia	38
Energia hornitzaileak	7
Eragileak / Mundu asoziatiboa	4
Finantzak / Aseguru etxeak	23
Garraio zerbitzuak	10
Hedabideak	9
Hezkuntza	2
Merkataritza gune handiak / Kateak	96
Osasun zerbitzuak	5
Profesionalak eta zerbitzuak	23
Besterik	8
Orotara	313

SEKTORE PUBLIKOKO DATUAK

ERAKUNDEA	KOPURUA
Espainiako Estatuko Administrazioa	74
Frantziako Estatuko Administrazioa	3
Eusko Jaurlaritza	152
Nafarroako Gobernua	73
Euskal Hirigune Elkargoa	2
Arabako Foru Aldundia	4
Bizkaiko Foru Aldundia	31
Gipuzkoako Foru Aldundia	10
Baionako Herriko Etxea	3
Bilboko Udala	25
Donostiako Udala	21
Gasteizko Udala	18
Iruñeko Udala	33
Arabako udalak	4
Bizkaiko udalak	77
Gipuzkoako udalak	18
Nafarroako udalak / kontzejuak	23
IEH Herriko etxeak	4
Mankomunitateak / Herri elkargoak	8
Nafarroako Parlamentua	1
Bizkaiko Garraio Partzuergoa	10
Bizkaiko Batzar Nagusiak	1
Besterik	1
Orotara	596

***ESTATUETAKO
ADMINISTRAZIOAK**

01

01. ESTATUETAKO ADMINISTRAZIOAK

ESPAINIAKO ESTATUA

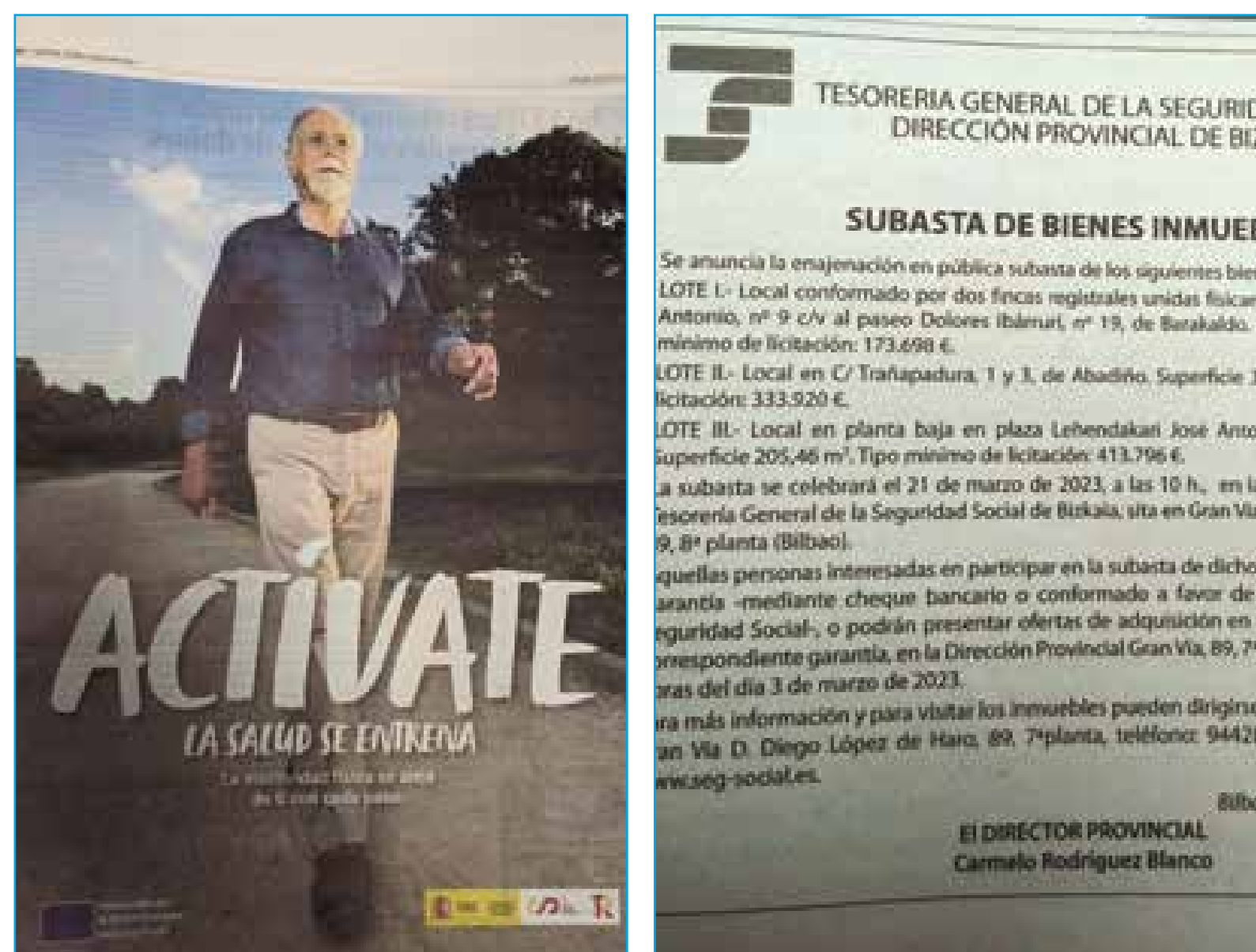
Ondorengoak dira 2023an *Euskararen Telefonoan* jasotako intzidentzien bidez, oraindik hizkuntza eskubideen aitortzan aurrerapausorik eman ez duten arloak:

ADMINISTRAZIO OROKORRA

- * Komunikabideetan ezarritako **iragarki, kanpaina edo bestelako euskarriak** gaztelania hutsean zabaltzen dira. Izan ere, kasu batzuetan bi euskarri berezitu diseinatzen direla erantzuten du Espainiako Gobernuak (euskaraz eta gaztelaniaz), baina gaztelaniazko komunikabideetan soilik publikatzen ditu ia %100ean eta horrek euskarazkoak herritarrengana ez heltzea eragiten du. Euskarri elebidunek horrelakoak ekidingo lituzkete eta gaztelaniazko komunikabideak kontsumitzen dituzten pertsonengana ere heldu ahal izango lirateke euskarazko mezuak.

[902-2023 dosierra](#)

“Azken asteotan ia egunero ikusten ari naiz Espainiako estatuko Kultura eta Kirol ministerioaren* iragarkiak, LGTBIQ+fobiaren eta matxismoaren aukakoak. Dendak daude erdara hutsean? Zergatik? Euskaldun herritarrok bigarren edo hirugarren mailako herritar ote gara? Hizkuntza-eskubiderik gabeak?”

- * Espainiako Estatuak Europara (Erregio edo Gutxiengoan Hizkuntzen Europako Gutunaren betetzearekiko) igorritako txostenean **webgune eta eginbide telematikoetan** horiek gutxitutako hizkuntzetan ahalbidetzeko pausoak eman dituela aipatzen duen arren, oso gutxi izan dira 2023an ere euskaraz gaitu dituzten webguneak eta, horietan, kasu gehienetan izenburuak soilik ezartzen dira euskaraz, edo barruko lotura eta dokumentazio ezberdinak ezin izaten dira euskaraz eskuratu. Tramite telematikoei dagokienean, batzuk euskaraz egitea ahalbidetzen den arren, askotan oraindik prozesu osoa euskaraz egiteko edo euskarazko dokumentuak onartzeko oztopoak izaten dira.

[847-2023 dosierra](#)

“Espainiako Estatuaren Industria, Merkataritza eta Turismo ministerioaren webgunean hasieran poztu naiz informazioa euskaraz kontsultatzeko aukera zegoela pentsatzean, baina azkar joan zait poza. Azaleko gaiak soilik irakurri daitezke euskaraz (izenburuak eta laburpen gutxi batzuk) eta gainera hainbat eta hainbat testu ez dira bat ere ulergarriak. Mesedez zuzenketak egin, testu ulergarriak ezarri ditzan eskatu eta informazio

01. ESTATUETAKO ADMINISTRAZIOAK

guztia euskaraz eskuratzeko eskubidea dugula gogorarazi nahi diot Espainiako Gobernuari.”

[619-2023 dosierra](#)

“Espainiar Estatuko Kirolaren Administrazio Auzitegiko webgunean euskara hautatuz gero, ez da ezer ulertzen eta hitz asko gaztelaniaz daude. Itzulpen penagarria benetan.

<https://www.csd.gob.es/eu/csd/auztegi-administratibo-del-deporte>”

[473-2023 dosierra](#)

“Gaur kotizaziopeko prestazio-agiria (paroa) eskatu nahian ibili naiz. SEPEko atarian sartu naiz eta beharrezko kudeaketak egiten saiatu naiz, baina ezinezkoa izan da, argazkian ikusten duzuenetz tutik ulertzen ez baita euskarazko bertsioan. Harritzen eta mintzen nau ofiziala den webgune batetan, batez ere egunero milaka aldiz erabiliko den atal batetan, halako tratu lazgarria jasotzea. Lotsagarria eta iraingarria da, eta hiztunon eskubideen aurka

doa. Azkenean gazteleraz egin behar izan dut eskaria, eta jakinarazpenak ere gazteleraz eskatu ditut, ezin dudalako hain beharrezkoa dudan prestazioa arriskatu hurrengo informazioa ulergarria izango den edo ez.”

Euskarazko bertsioak ulergaitzak izaten dira kasu askotan eta aitortu izan dute SEPEtik PLATA Administrazioaren Erabilera Komuneko Sistema (Itzulpen Automatikorako Plataforma) erabiltzen dutela eta honek euskaraz akatsak ematen dituela.

[720-2023 dosierra](#)

“SEPEren webgunean sartu naiz informazio bila eta euskara hizkuntza gisa aukeratu dudanean penagarria izan da bertan aurkitu ditudan testuak. Ez dut denbora asko pasa baina irakurri ditudan euskarazko testuak ez dira inondik inora onargarriak. Ez da ezer ulertzen eta ez dute ezertarako balio. Badirudi itzultzaile batekin egin dutela zuzenean eta besterik gabe bertan jarri dituztela.”

Espainiak Europara igorritako txostenean Nafarroako Foru Erkidegoan zein Euskal Autonomia Erkidegoan duen bulego eta egoitzetako karteldegi eta seinaletika erabat elebiduna dela adierazi zuen, baina Behatokian urte hauetan jasotako kexa eta argazkiek erakusten duten bezala, oraindik karteldegi finko zein aldi baterakoa gaztelania hutsean ezarrita aurkitzen dute herritarrek estatuko administrazioetako bulego eta eraikin ezberdinetan.

01. ESTATUETAKO ADMINISTRAZIOAK

Bestalde, Espainiako Estatuko administrazioetan 2023an ere zuzeneko arreta euskaraz jasotzeko ezintasunek jarraipena izan zuten. Izan ere, lanpostu batzuetako deialdietan euskararen ezagutza merezimendu gisa hartzen hasi diren arren, oraindik euskaraz arreta eta zerbitzuak eskaintzeko gai diren lanpostuen kopuruak oso urria izaten jarraitzen du.

- * Araban langileen %3,6k euskaraz lan egin dezake.
- * Bizkaian, langile publiko horien %13k.
- * Gipuzkoan, %18k.
- * Nafarroan ez dago datu zehatzik, baina euskaraz lan egin dezaketen estatuko administrazioetako langileen kopurua %1 ingurukoa izan daitekeela zehaztu zen Europako Kontseilura bidalitako txostenean.

983-2023 dosierra

“Gizarte Segurantzarekin hitz egin behar izan dut, aitatasun baimenaren epealdia aldatzeko, eta ez da inor egon telefonoz euskaraz artatzeko. Beste egun batean deitu edo gaztelaniaz egin erabakitzea behartu naute.”

580-2023 dosierra

“Trafiko zuzendaritzako Gipuzkoako delegaziora deituz (tfnoa: 943452000) informazio mezua erdara hutsez ematen dute.”

964-2023 dosierra

“Iruñeko Renfeko tren geltokiko megafonia bidezko azalpenak gazteleraz eta ingelesez bakarrik. Euskararen arrastorik ez. Egunero gertatzen da.”

880-2023 dosierra

“Azaroaren 17an Areetako (Getxo) Correos-en bulegora nintzen gutun ziurtatua bidaltzeko. Ezin izan nuen aritu euskaraz, ez zegoelako langile euskaldunik. Jarrera desatsegina izan zen. Correos-ek herritarroi zerbitzuak euskaraz eskaintzeko neurriak har ditzan eskatu nahi dut.”

Lanpostuetan euskararen ezagutza ezari lotuta, herritarrentzat oinarritzkoak diren eginbideetan euskara hutsean idatzitako dokumentuak aurkezterakoan arazoak izan zituzten herritarrek 2023an ere. Adibide argia ondorengoa:

514-2023 dosierra

“Etxebarriko biztanlea naiz eta Bilboraino ez joatearren, Eibarko NAN eta pasaporteak tramitatzeko

817-2023 dosierra

“Gizarte Segurantzaren Diruzaintza Nagusiaren atean (Tronperri kalea 8, Durango) zergatik daude kartelak erdara hutsean?”

01. ESTATUETAKO ADMINISTRAZIOAK

bulegoan hitzordua hartu nuen. Ez dizkidate Etxebarriko Udalaren euskarazko dokumentuak onartu erdarazko itzulpen gabe eta beste egun batean bueltatu beharko dut.”

Justiziaren eremuan, kontuan izan behar da EAEn kasuan eskumenak Eusko Jaurlaritzak dituen arren, justiziako esparru ezberdinak oraindik Estatuak kudeatzen dituela eta, besteak beste, epaile eta fiskalak Estatuak administratuzko izendatuak direla. Honi lotuta, Botere Judizialaren lege organikoa (232. Artikulua) aldatu gabe jarraitzen du Espainiako Estatuak eta, beraz, epailetan euskaraz egin ahal izateko, adibidez, epaileek ez dute euskararen ezagutza akreditatu beharrik. Horiek horrela, justiziaren eremuan euskaraz lan egiteko gaitasun ezak eremu honetan herritarren hizkuntza hautua baldintzatzen du eta, ondorioz, gutxi izaten dira justiziaren eremuan euskara erabili edo euskarazko dokumentuak aurkezten dituzten herritarrak. EAEn, adibidez, epaileen %7k soilik du euskararen nolabaiteko ezagutza akreditatuta eta gehienetan ez da beraien lanari lotutako ezagutza maila. Nafarroan ez da datu zehatzik baina are okerragoa da egoera.

[164-2023 dosierra](#)

“Nafarroako Justizia Jauregiko 10. instantzia-auzitegian tramiteak egin ondoren (guztiak

gaztelaniaz), lanerako ziurtagiria euskaraz eskatu eta soilik gaztelera hutsez zegoela erantzun zidaten.”

Beraz, hau da justizia administrazioaren egoera; epeak eta berezitasunak kontuan izanik, ez da behar bezala bermatzen prozedurak euskaraz egin ahal izatea eta gaztelania erabiltzera bultzatzen dira herritarrak hainbat baldintzarengatik: euskaraz egingo duzula aurretik abisatu beharra (interpreteen beharra), dokumentuak itzultzen prozedura eta epeen luzatzea, ulertuko ez zaituen epaile batek epaituko zaituela pentsatzea...

Espainiako Estatuak hedabideei dagokionean, RTVE Espainiar Estatuak kate publikoak euskarari ematen dion tratamendua eta espazioak, hizkuntza gutxituekiko Espainiar Estatuak Europako Erregio edo Gutxiengoan Hizkuntzen Gutunarekiko konpromisoen ez betetzea erakusten du.

[272-2023 dosierra](#)

“...Zestoako baserritar bat ageri da Telenorteko kazetariak elkarrizketatutakoa bertan jazotako suteen berriaren informazioa eman ahal izateko. Baserritarra gaztelaniaz hizketan ageri da, eta argi ikusten denez, gaztelaniaz ez daki ondo hitz

egiten, oso trakets ari da hizkuntza honetan euskara duelako ohiko eta eguneroko hizkuntza. Kazetariak ez dio aukerarik eman galderei euskaraz erantzun ahal izateko (agerian utzita berak ez duela gaztelaniaz zuzen hitz egiten). Izan ere, elkarrizketatuak Telenortek egindako galderei informazio zehatzagoa eman ziezaiekeen euskaraz egin izanez gero, berak ondo dakien hizkuntzan. Berdin jokatu ote luke Telenortek gaztelaniaz gaizki dakien politikari atzerritar bati galderak egiten? Edo azpitolaturik emango luke gero berria, hark hobekien dakien hizkuntzan eginda? Kasu honetan ez da hala gertatua izan. - Beste hizkuntzak erabiltzearen aurretik, eta kasu honetan, elkarrizketa euskaraz egitearen aurretik, hobetsi du Telenortek duen berriak soilik gaztelaniaz egiteko politika, berdin nor den elkarrizketatua...”

RTVEko azken datuen arabera (2022ko memoriako datuak, 2023koak argitaratu gabe daude), erakundearen helburu

01. ESTATUETAKO ADMINISTRAZIOAK

orokor gisa erregio bakoitzeko hizkuntzekiko konpromisoa aipatzen den arren, ondorengo da, adibidez, hizkuntza gutxituetan emititutako ordu kopuruaren errealitatea:

- * Katalanez emititutako ordu kopurua: 540 ordu.
- * Galegoz: 145 ordu.
- * Euskaraz (Nafarroa eta EAE): 17 ordu.

Espainiar Estatuko hainbat administrazioerikiko kexarik ez izateak ez du esan nahi horietan hizkuntza eskubideak bermatzen direnik, izan ere, arlo batzuetan kexarik ez egoteak edo kexa gutxi egoteak herritarra zerbitzu hauetara jotzeko gaztelania erabili beharrean izaten dela adierazten digu. Horren adibide dira: Espainiako polizia etxeak, erregistro ezberdinak, epaitegiak...

FRANTZIAKO ESTATUA:

Frantziako administrazioetan euskarak duen aitortza eta estatus ezak edozein zerbitzutan euskara erabili edo euskarazko informazioa jasotzeko ezintasuna markatzen jarraitzen du.

[968-2023 dosierra](#)

“Frantziako Hezkuntza ministerioak brebetako azalpen oro frantses hutsean ematea deliberatu du “seguritatea eta

zuzentasuna” bermatzeko. Ikasleen hizkuntza-eskubideak berriz ere urratuak izanen dira.”

[701-2023 dosierra](#)

“La Postek lotsagabeki oraindik euskara eta euskarazko helbideak bazterten dituenean Oihana garbitzeko egun bat antolatu eta horren komunikazioa frantses hustez egiten duelako, egunari ingelesezko izen bat jarrita! “Clean Up Day”!”

Aitortza eta estatus ezaz gaindi, arduradun publiko batzuen euskararekiko ikusezintasuna ere aipatzekoa da. 2023ko urrian Pirinio Atlantikoko Kontseilu Orokorraren bilera batean presidentek kide bati euskara ez erabiltzeko eskatu baitzion, nahiz eta kide horrek euskara eta frantsesa, biak erabili.

[841-2023 dosierra](#)

“Pirinio Atlantikoko Departamenduko Kontseiluaren udazkeneko bilkuran, urriaren 20koan, euskararen ezagupena defendatu zuen EH BAlko Iker Elizalde. Frantsesez hitza hartu ondotik, euskaraz ere eman nahi

Et en partenariat avec la Mairie d'Ustaritz et l'Office National des Forêts

LA POSTE en partenariat avec SEA CLEANERS UZTARITZE HERRIA Office National des Forêts

CLEAN UP DAY

ENSEMBLE, PRÉSERVONS NOS ESPACES VERTS.

REJOIGNEZ-NOUS POUR PARTICIPER AU NETTOYAGE DE LA FORÊT D'USTARITZ !

30 SEPTEMBRE 2023
DÉBUTE À 09H30

FORÊT D'UNTZILARRE
A LA CABANE DES CHASSEURS,
USTARITZ (64480)

POUR PARTICIPER :

izan zituen azalpenak, baina Jean-Jacques Lasserreko presidentek moztu egin zuen frantsesa erabiltzeko eskatuz.”

**ADMINISTRAZIO
JARDUERA
OROKORRAK**

02

02. ADMINISTRAZIO JARDUERA OROKORRAK

LAPURDI, BEHE NAFARROA ETA ZUBEROA

Euskararen Erakunde Publikoak hizkuntza-politika sustatu eta neurri berriak hartzearekiko duen ekimen eta proposamen eza salatu zuen Euskal Konfederazioak 2023an. Izan ere, erakundearen beraren jarrera zein euskararen ofizialtasun ezak egoera diglosikoan zein hizkuntza eskubideen urraketa sistematikoan eragina du eta, nola ez, etorkizunean euskaraz bizitzeko aukerak eta espazioak murriztuko direnaren kezka dago.

Euskal Konfederazioak urrian egindako agerraldia.

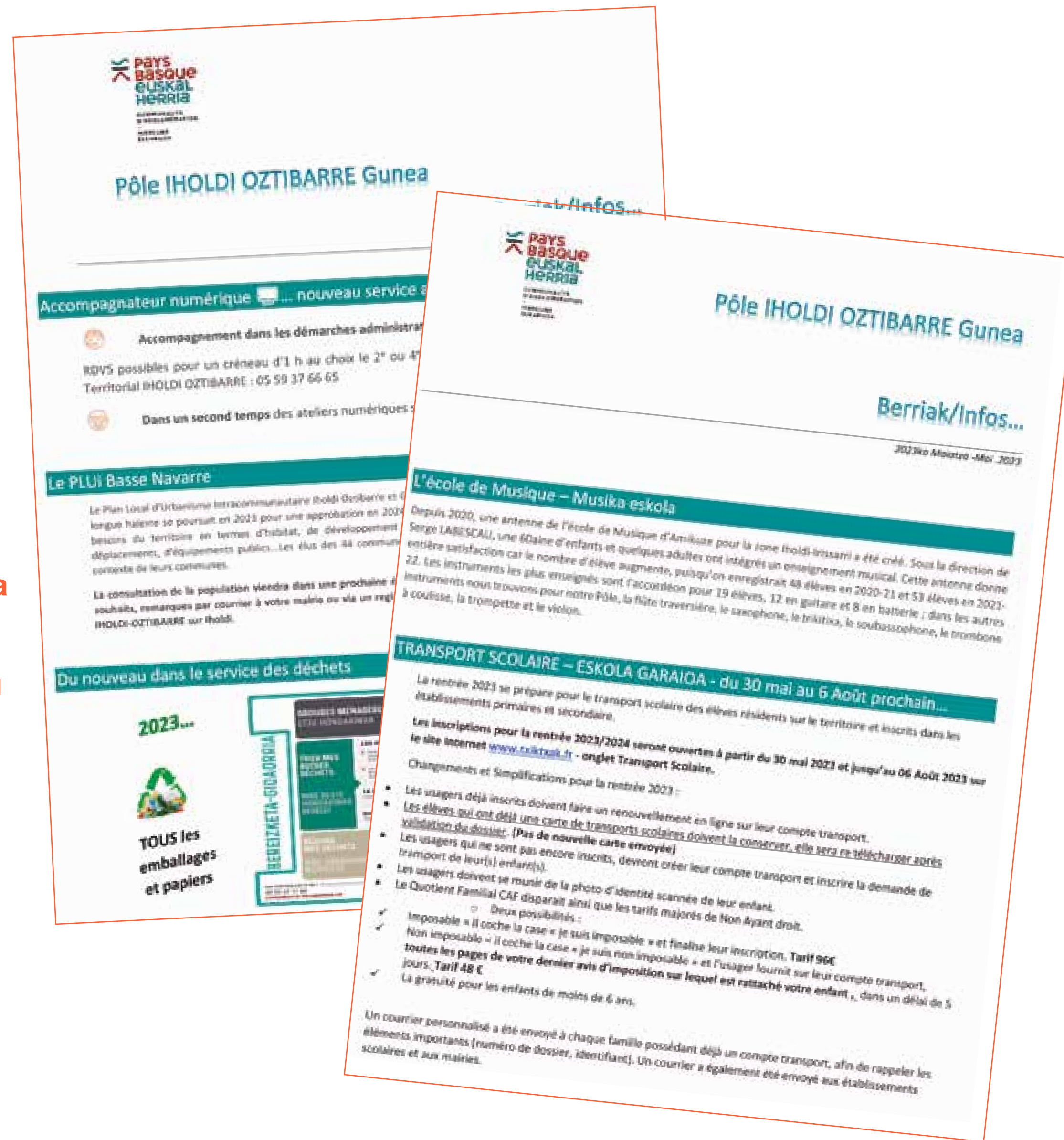
Honen adibide argia, Euskal Hirigune Elkargoaren euskararekiko jarrera eta hizkuntza eskubideekiko behar bezalako tratamendua ez izatea dugu. Herritarrei zuzendutako hainbat dokumentu, jakinarazpen zein ohar frantses hutsean zabaltzen jarraitu zen.

223-2023 dosierra

“Hirigune Elkargotik zabalduko mezua. Dena frantsesez da... Eta nahikoa ez balitz, EHE akronimoarekin izendatzen dute Elkargoa, herri honetako eragile historikoari eta daraman borrokari muzin eginez... Gainera, Oztibarreko hondarkinen gaia denez, jakin: - Lartzabaleko hondarkegin espray-ekin handiz eta frantses hutsez idatzi dituztela birtziklagaien izenak bakoitzari doakion eremuan... - eta bertako langile berri euskalfoboak (alsaziatik etorria dienez) harro-harro eta arrotz-arrotz hartzen ditu bertaratzen diren euskaldunak... horren denagatik kexa hirukoitza beraz.”

367-2023 dosierra

“Euskal Elkargotik Iholdi-Oztibarreko eskualderako zabaldu duen PDF fitxategia... Ikusten denez euskara goiburuetan besterik ez da ageri... beste guztia frantses hutsez dago...”

02. ADMINISTRAZIO JARDUERA OROKORRAK

NAFARROAKO FORU ERKIDEGOA

Nafarroako Gobernuaren bulego, eraikin eta ordezkariak ezberdinetako paisaia linguistiko eta karteldegia guztia ez dago euskaraz. Legeak ezarritako eremu “ez-euskaldunean” batik bat gaztelania hutsean idatzitako kartel eta oharrak aurkitzen dira, baina “eremu mistoan” ere askotan agertzen dira horrelakoak.

Nafarroako Gobernuko bide seinaleei dagokienean, 103/2017 dekretuaren (*Euskararen Dekretua*) hainbat artikulua 2019an baliogabetu zituzten Nafarroako Auzitegi Nagusiko 216/2019 sententziaren bidez; Nafarroako errepide sareko bide-seinale mugikorrek ele bitan egon behar zirela ezartzen zuen artikulua baliogabetu zen. Ondorioz, Nafarroako sare orokorreko hainbat seinale edo ohartarazpen ez direla ele bitan egon behar erantzun ziguten gobernutik.

[939-2023 dosierra](#)

“AP-15 autobideko Zuastiko ordainlekuko afixa guztiak erdara hutsean daude. Halaber, autobideko afixa eta seinale gehienak erdaraz baino ez daude.”

[Erantzuna](#)

“Herri-lanen eta Azpiegituren Zuzendaritza Nagusia: Zuastiko ordainlekua Itzako udalerrian dago, eta, beraz, eremu

mistoan. AP-15 autobideko eremu euskaldunean dauden bide-seinaleek egungo araudia betetzen dute.”

Herritarrek gero eta gehiago jotzen dute webgune eta tramite elektronikoetara administrazioekin edozein eginbehar aurrera eraman edo gai ezberdinekiko informazio eguneratua jasotzeko. Nafarroako Gobernuaren bide telematikoetara jotzerakoan, hainbat oztopo aurkitzen ditugu:

- * Hainbat webgunek oraindik ez dute euskara hautatzeko aukerarik eskaintzen.
- * Webgune batzuetan, euskara hautatzeko aukera dagoen arren, azaleko izenburuak edo informazioa soilik kontsultatzeko aukera izaten da. Hainbatetan herritarren edo administrazioen eskura dauden dokumentu eta txantiloak gaztelania hutsean agertzen dira.
- * Tramite elektronikoak osotasunean euskaraz burutu ezinik aurkitzen dira hainbatetan herritarrek zein udalak.

Honi lotuta, 2022an salatu genituen datuak ezer gutxi aldatu dira eta aurrerapausoren bat eman den arren, ez da nahikoa izaten ari herritar eta administrazio ezberdinek euskara erabiltzeko edo hautatzeko duten eskubidea behar bezala bermatzeko, zerbitzu digitalen kalitatea eta funtzionalitatea ez da euskaraz bermatzen. Hizkuntz Eskubideen Behatokiak eta UEMAK salatu genuen bezala, herritarrek tramiteen %23 soilik egin ahal dituzte euskaraz eta udalen kasuan ehunekoa %2,5era jaisten da (2022ko datuak).

[962-2023 dosierra](#)

“Nafarroako Gobernuaren euskarazko webgunean hezkuntzako tramite bat bilatu behar izan dut. Behar izan dudana eta beste asko gaztelania hutsean daude euskarazko webgunea hautatu arren. 2024an sartzear gaude baina Gobernuak bere arau propioak ez betetzen jarraitzen du.”

02. ADMINISTRAZIO JARDUERA OROKORRAK

517-2023 dosierra

“0 eta 3 urte bitarteko umeak ditugun familiok 100 € hilabetean jasotzeko diru-laguntza eskatzeko aukerarik ez dago euskaraz. Nafarroa.eus-eko tramitea erdaraz dago eta bertatik eratortzen den edozein dokumentu erdara hutsean ageri da. Nire hizkuntza eskubideak urratuak izan dira. Euskaraz informatua eta artatua izatea aldarrikatzen dut.”

624-2023 dosierra

“Nafarroako Gobernuak berriki martxan jarri duen “Karpeta fiskala” zerbitzua ez dago euskaraz.”

576-2023 dosierra

“Beste behin, Nafarroako Gobernuak bigarren mailako herritartzat hartzen gaitu euskal hiztunak. web orriko informazioa erdizka: “Albiste honi buruz gehiago jakin nahi baduzu, mesedez kontsulta ezazu gaztelaniazko bertsioa. Goiko

nabigazio barra gorrian alda dezakezu hizkuntza.”

Nafarroako Gobernuaren Departamentu ezberdinetatik herritarrek jasotzen dituzten mezu, gutun eta jakinarazpenetan ere ez zen aurrerapauso nabarmenik izan 2023an, antzeko egoerak errepikatzen dira eta herritarrek euskaraz egindako eskaerei ere gaztelaniaz erantzuten jarraitzen dute (baita legeak ezarritako “eremu euskalduneko” herritarrei ere).

314-2023 dosierra

“Nafarroako Gobernuko Ogasun Sailean errenta aitortpena egin ahal izateko kodea eskatu nuen. Etxera heldu zitzaidan pasa den ostiralean, euskara ofiziala den herrian bizi eta aurreko urtean ere errenta aitortpena euskaraz egitea eskatu nuen arren, gaztelania hutsean heldu zait gutuna.”

Zerbitzuak euskaraz eskaini ahal izateari begira, beharrezkoa da administrazioa euskaldundu eta baliabide ezberdinak ezartzeaz harago, lanpostuak euskaraz lan egin edo euskaraz zerbitzuak eskaintzeko gaituak daudela ziurtatzea. Horretarako neurri eraginkorretako bat lanpostuetako hizkuntza-eskakizunak zehaztea den arren, 2023an ere euskara merezimendu gisa ere ez zuten ehundaka lan-deialdi argitaratu zituen Nafarroako Gobernuak. Kontuan izan

behar da horietako hainbat legeak ezarritako eremu mistoan daudela, baina zerbitzu zentraletako lanpostuak direnez, euskara ofiziala den eremuko herritarrekiko zerbitzuak ere eskaintzen dituztela. Ondorioz, Nafarroako herritar guztiekiko urraketak eragiten dituzte horrelako egoera eta erabakiek. Departamentu batzuetan ez dago inor euskarazko zerbitzua eskaintzeko gaitasun nahikoa duenik eta horrek euskaraz abiatutako tramiteetan atzerapenak eta albo-kalte ondorioak eragiten ditu.

Hezkuntzako lanpostuetatik harago, 2023ko Nafarroako Gobernuko plantilla organikoan, euskararen nahitaezko ezagutzaren bat ezarrita zuten lanpostuak ez ziren %3ra heltzen (legeak ezarritako “eremu euskalduneko” lanpostuak eta Euskarabideakoak barne).

762-2023 dosierra

“Nafarroako suhiltzaileon mailaz igotzeko deialdiko azterketa teorikoa egin dugu gaur. Azterketa osoa gaztelaniaz pasatu behar izan dugu. Gainera eremu mistoko lanpostuetarako euskarak ez du puntuatu ere egiten, atzerriko hizkuntzen ezagutzak (ingelesa, alemana eta frantsesak) 2na puntu bakoitzak. Lotsagarria eta giza eskubideen aurkakoa Nafarroako Gobernuaren jarrera.”

02. ADMINISTRAZIO JARDUERA OROKORRAK

436-2023 dosierra

“Maiatzaren 8an (1349/2023 ebazpenaren bidez), basozainen hogeita bederatzi lanpostu betetzeko oposizio deialdia argitaratu zuen Nafarroako Gobernuak. Euskararen ezagutza ez zen kontuan hartu deialdi osoan.”

596-2023 dosierra

“Uztailaren 20an Nafarroako Gobernuak suhiltzaile-kaboen hogeita hamabi lanpostu kategoriaz igotzeko lehiaketaren bidez betetzeko deialdia argitaratu zuen (2362/2023 ebazpena). Euskararen ezagutza eremu euskaldunean soilik baloratu zen (%6,01 soilik), aldiz, frantsesa, ingelesa eta alemanaren ezagutza Nafarroa osorako baloratu ziren. Neurri hauek ez dituzte herritarren hizkuntza eskubideak bermatuko, eremu euskaldunean ezta, horrek herritarren segurtasuna bera ere baldintzatu dezakeelarik.”

Nafarroako Parlamentuan lan egiteko deialdietan ere ez dira behar bezalako neurriak hartzen.

493-2023 dosierra

“Gaur Nafarroako Parlamentuko 10 administrari lanpostu eta Nafarroako Kontuen Ganbarako beste administrari lanpostu bat betetzeko deialdia argitaratu da. Horietatik Parlamentuko lanpostu bitan soilik eskatzen da euskararen nahitaezko ezagutza. Erakunde horietan lan egin ahal izateko, nahitaezkoa izan beharko litzateke administrari lanpostu guztietan Nafarroako bi hizkuntzen ezagutza”

EUSKAL AUTONOMIA ERKIDEGOA

Euskal Autonomia Erkidegoko administrazio digitalean ere euskarazko zerbitzua beste lurraldeetan baino gehiago bermatzen den arren, sortzen diren plataforma digital, webgune edo aplikazioak hasieratik euskaraz ez diseinatzeak euskarazko erabilgarritasunarekiko arazoak ekartzen ditu. Izan ere, gaztelaniaz sortzen jarraitzen dute eta ondoren itzulpenetara jotzen dute.

51-2023 dosierra

“Kontsumobideren web orrian kontsulta bat egin dut, datu guztiak bete ondoren, agertu zaidan legediaren gaineko oharra gaztelania hutsean dago. Uste dut euskaldunon eskubideen urraketa dela, izan ere, galdetegia euskaraz betez gero, logikoa da legedia euskaraz ere agertzea.”

147-2023 dosierra

“*Lanbide.eus* webguneko ‘Nire Lanbidenet’ en identifikatzeko, orain BAKQ delakoa erabili daiteke. Hartarako, “Nire Lanbidenet” sakatu behar da lehenik; eta gero “Identifikazio elektronikorako sarbidea” ageri den zerean, “Sartu” sakatu. Arazoa da zabaltzen den lizenperen orrialdea gaztelania hutsean ageri dela.”

949-2023 dosierra

“Eusko Jaurlaritzako abisu emailak erdara hutsean jasotzen ditut, harremanetarako hizkuntza euskara ezarria dudana arren.”

02. ADMINISTRAZIO JARDUERA OROKORRAK

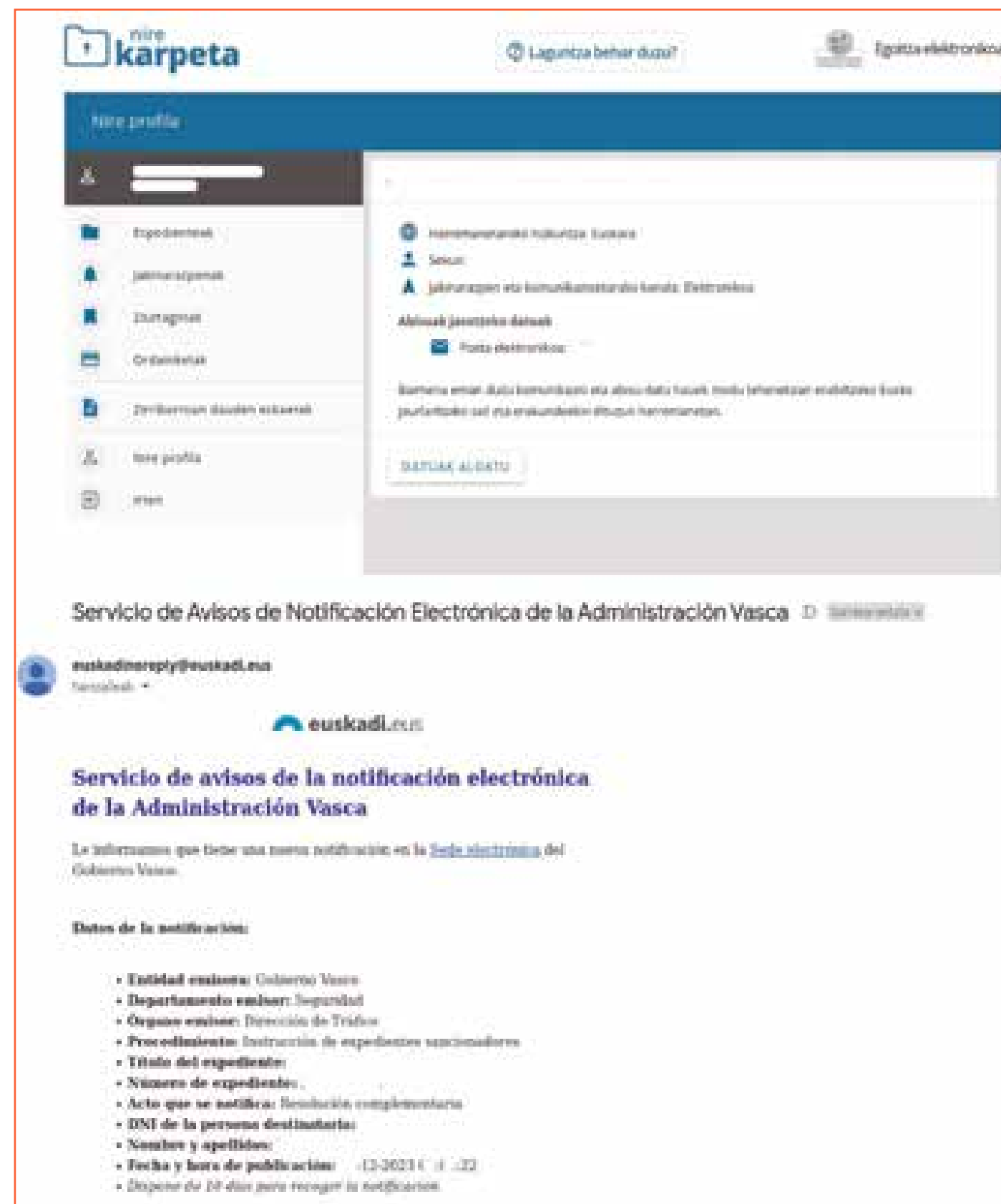
Eusko Jaurlaritzaren iragarki guztiak legez ele bitan argitaratu behar liratekeen arren, gaztelania hutsean argitaratutako hainbat iragarki zabaltzen jarraitzen dute. Askotan, gaztelaniazko prentsan gaztelaniazko ereduak soilik zabaltzen direlako gertatzen da (legeak ele bitan argitaratu behar direla zehazten duen arren) edo euskararen presentziari toki txikiagoa edo bigarren mailako izaera ematen zaio.

848-2023 dosierra

“Arabako Errioxa sor-markaren sustatze iragarkia ikusi berri dut, iragarki euskarazkoa. Bertan botila bat ageri da, honela: “RIOJA / DENOMINACIÓN DE ORIGEN CUALIFICADA / RIOJA ALAVESA”. Euskarak (euskaldunok, azken buruan) ez dugu tokirik? Iragarkian Hazi erakundearen eta Jaurlaritzaren logoak ageri dira.”

361-2023 dosierra

“Alokabizi, Jaurlaritzaren etxebizitza eredu berriaren informazio iragarkia gazteleraz dago. Euskaraz azpтитuluekin baino ez dago. https://www.alokabide.euskadi.eus/contenidos/noticia/aa10_noticia_alokabizi/es_def/media/alokabizi_render_10.mp4.”

2023an ere euskarazko arreta zuzen zein telefonikoan hutsuneak izan ziren. Herritarrei nekagarria egiten zaie euskaraz eskatzen ibili beharra eta askotan ahalegin berezia egin behar izate horrek eta gaztelaniaz zuzenean eta inongo atzerapenik gabe egiten dela ikusteak herritarrak baldintzatzen ditu.

872-2023 dosierra

“Alokabidek zein Gaztelagunek mezuak erdara hutsean helarazten dituzte, nahiz eta harremanetan jartzerako orduan euskaraz dakien pertsona batekin jartzea eskatu, edota emailaz jasotako erantzun guztiak, nahiz eta euskaraz egin,

02. ADMINISTRAZIO JARDUERA OROKORRAK

erdara hutsean bidaltzen dituzte. Hau da, Administrazio publikoak ez du euskarazko arreta ematen, ez emailaz ez telefonoz.”

484-2023 dosierra

“Kontsumobidera deitu dut gaur telefonoz eta artatu nauen pertsonak ez zekien euskaraz. Euskaraz hitz egiteko gai den pertsona batekin pasatzeko eskatu diet, baina ez didate aukera hori eskaini. Euskaraz saiatu naiz, astiro-astiro eta azkenean elkar ulertu ez eta gaztelaniara pasatu behar izan naiz.”

Administrazio atal batzuetan irizpideak argi adierazita dauden arren, antzeko kasuak errepikatzen jarraitzen dute.

935-2023 dosierra

“Telefono bidezko kontsulta egin nuen abenduaren 5ean Eusko Jaurlaritzaren Gipuzkoako Industria Ordezkaritzara. Arreta eman zidan pertsonak gaztelaniaz egin zidan, tarteka euskaraz hitzen bat edo beste nahastuz. Ni euskaraz zuzendu nintzaion eta ulertzen ote zidan ere galdetu nion. Baietz

esan baina gaztelaniaz jarduten jarraitu zuen. Postaz bidali zidan dokumentazioa ere (tramitagunea) gaztelania hutsean dago.”

Erantzuna

“*Industria Administrazioaren Lurralde ordezkaria*: Dirudienez, lurralde ordezkaritza honetan ez ditugu bermatu hiritar baten hizkuntz-eskubideak. Hiru urte daramatzat Lurralde Ordezkarlanetan etxe honetan, eta bigarren kasua da: gutxi, baina gehiegi aldi berean. Eskertuko dizut nire izenean barkamena eskatzen badiozu hiritar horri. Neurri berririk hartu beharrik ez dago, izan ere, arreta zerbitzuko lankide guztiek gauza dira euskaraz nahiz gaztelaniaz aritzeko edonorrekin; belarrietatik tira egitea egokitzen zen, eta halaxe egin dut. Beste behin gertatuko ez delakoan, har ezazu nire agurrik beroena.”

Foru Aldundietako zerbitzu eta eskumenei dagokionean ere antzeko keak helarazi zizkiguten herritarrek. Kartel, seinale, ohar zein iragarkietan euskararen presentzia eza edo presentzia urriagoa aurkitu zuten.

02. ADMINISTRAZIO JARDUERA OROKORRAK

Aldundietako arretari dagokionean ere, oraindik zerbitzu batzuetan uneoro euskarazko arreta edo erantzuna jasotzeko ezintasunak daudela aitortzen dute:

94-2023 dosierra

“Bizkaiko ia udal guztiei zerbitzuak ematen dizkien Biscaytik fundaziotik ohikoa izaten da euskaraz dihardugun udal langileoi erdaraz erantzutea, ahoz zein idatziz. Gaur lankide bati erantzun diote erdara batuan, euskaraz idatzitako e-mail bati. Niri neuri ere hainbatetan gertatu zait, e-mailez. Eta duela asteak, telefonoz...”

Erantzuna

“Pleguetan langileak elebidunak izatea eskatzen den arren,

espezializazio-maila dela-eta, beti ez da posible izaten euskarazko erantzuna ziurtatzea.”

610-2023 dosierra

“Usansolo-Galdakao ospitalean dagoen Bizkaibuseko kioskoan dagoen langileak ez daki euskara eta gazteleraz bakarrik artatzen zaitu.”

140-2023 dosierra

“Bizkaibusen atzo 2023-02-21 mezu bitartez galdera bat egin nuen, hilak 17an autobusean pazmina bat utzi nuela eta ea galdutako gauzetan bazegoen. Erantzuna EUSKARAZ nahi nuela adierazi nuen. Gaur, hilak 22, mezu bat jaso dut eta sarrera erdara hutsean. Telefono horretara deitu dut eta erderaz mintzatu behar izan dut, telefonoa hartu didan gizonak EUSKARA ez zekielako. Hau lotsagarria da eta EUSKALDUNOK berriro gutxiesten.”

Erantzuna

“*Bidaiarien Garraio Zerbitzuko Burua*: Galdutako gauzen itzulketa

kudeatzen duen Likidazio Sailaren arloa bi pertsonak osatzen dute eta horietako batek bakarrik daki euskaraz.”

411-2023 dosierra

“Gaur, maiatzaren 26a, 11:00ak aldera, Arabako Foru Aldundiaren Ogasun Sailera joan naiz kontsulta bat egitera. Zinpeko goardia batek euskaraz harrera egin eta txanda hartzeko leihatila non zegoen esan dit. Leihatilan euskaraz hasi naiz. Langilearen erantzuna: “Erdaraz mesedez” Aldundiak ez du bermatzen euskarazko harrera berehalakoa. Harrerako langile guztiak ez dira euskaldunak. Horrela denez, ez zaie burutik pasatzen adieraztea zein leihatilatan egiten duten euskaraz. Bestalde, ez dago inolako iragarkirik jendea bertan euskara erabiltzera animatzeko.”

452-2023 dosierra

“Arabako Foru Aldundian errenta-aitorpena euskaraz egiteko hitzordua eskatu nuen, eta eragozpenak izan nituen.”

02. ADMINISTRAZIO JARDUERA OROKORRAK

EUSKAL AUTONOMIA ERKIDEGOKO JUSTIZIAREN ARLOKO ESKUMENAK

2021etik Eusko Jaurlaritzak justiziaren eremuko eskumenak bere gain hartuak dituen arren, eremu honetan hizkuntza eskubideak bermatu eta euskara normaltasunez erabiltzetik urrun gaude. Izan ere, Eusko Jaurlaritzako beste eremu batzuetan gertatzen den bezala, hizkuntza-eskakizuna egiaztatzekeo derrigortasuna lanpostu batzuek dute soilik eta lanpostuen kopuru hori eremu soziolinguistikoaren arabera ezartzen omen da, hau da, EAEko herritarrek justiziaren eremuan euskaraz aritzeko eskubide berbera izan arren, eskubide horren bermea ez da berdin eskaintzen epaitegi batean edo bestean eta, beraz, herritarrak jardun behar duen epaitegiaren arabera, praktikan eskubide gutxiago edo gehiago izango ditu bermatuak.

Bestalde, eskumenak eskuratu izan arren, Estatu Espainoleko araudiak eta eskumenek (BJLOren 32.artikulua) oztopo nabarmena izaten jarraitzen dute herritarrek justiziaren eremuan euskara erabili ahal izateko orduan. Izan ere, lanpostu horiek betetzeko baldintzen artean ez dago euskararen nahitaezko ezagutza (gaztelaniarena bai), Estatuko administrazioak transferitu gabeko langileak baitira.

Euskal Autonomia Erkidegorako euskararen ezagutza merezimendu gisa baloratzen hasi diren arren, kasu askotan ez dago oso argi zer pisu hartzen duen merezimendu horrek (eta gehienez 2. hizkuntza profila baloratzen da, lan horietarako ez nahikoa). Beraz, adibidez, epaileen euskararen ezagutza ezak edo ezagutza urriak herritarren hizkuntza-hautua baldintzatzen du eta interpreteen beharrak zein itzulpen zerbitzuak erabili behar izateagatik epeen

luzatzeak herritarren mesfidantza sortzen du, justiziaren beraren eta eskaintzen diren zerbitzuen kalitatea nabarmen kaltetuz.

Ondorioz, urtez urte Behatokian justiziaren eremuan jasotzen ditugun keak ere gero eta urriagoak dira eta herritarrak eremu honetan zuzenean gaztelania erabiltzera bultzatu izanaren ondorio bat izan daiteke.

2023an Eusko Jaurlaritzak ateratako *Justizia Administrazioan Hizkuntza Normalizatzeko Plan Orokorra, 2023-2032-an* egiten den azterketan bertan onartzen da prozedimendu bat euskaraz abiatzea herritarrarentzat kaltegarria dela, izan ere, epaile eta magistratuek euskara ez ezagutzeak prozesu osoaren hizkuntza baldintzatzen du, baina baita lan-tresnak eta prozedimendu asko oraindik euskaraz behar bezala gaitu gabe izateak ere. Itzulpenak egiteko denborak nabarmen kaltetzen ditu izapidetzearen denborak eta kasu batzuetan denbora horiek biktimaren ongizaterako garrantzitsuak izan daitezkeela kontuan izan behar da.

Bestalde, erregistro zibiletan ere arazoak ematen dira: langileen ezagutza falta, oraindik orain kasu batzuetan herritarrei ele bietan dauden dokumentuak ez ote dituzten galdetzen diete...

Inforeg-en egin ziren aldaketak euskarazko dokumentuak onartzeko, baina oraindik beti agertzen da arazoren bat edo beste langileen ezagutza faltari lotuta.

Justiziako baliabideen modernizazioan ere paper garrantzitsua izan dezakete teknologia berriek interpreteen

Juzgado de lo Penal Nº 5 de Donostia-San Sebastián
Donostiako Zigor-erloto 5 zk.ko Epaitegia

C/ Teresa de Calcuta-Aloze-Just. Jauregi, 1ºª Planta - Donostia-San Sebastián
943-000745 - pena5.donostia@justicia.eus
NIG: Sección: 5-5 Procedimiento Abreviado Penal (Migración) / (Migración Zigor-erloto) Laburtutako prozedura
Nº atestado: Juzgado de Instrucción Nº 4 de Donostia-San Sebastián Procedimiento Abreviado

CÉDULA DE CITACIÓN

ÓRGANO QUE ORDENA CITAR
Juzgado de lo Penal Nº 5 de Donostia-San Sebastián.

RESOLUCIÓN QUE LO ACUERDA
Auto de 05/2023

PERSONA QUE SE CITA
en concepto de Perjudicado propuesto por la Acusación / Defensa.

OBJETO DE LA CITACIÓN
Asistir al juicio oral en la causa indicada

LUGAR, DÍA Y HORA DÓNDE DEBE COMPARECER
En la sede de este Juzgado, sito en el domicilio arriba indicado.
el día de del 2023 a las horas, en Sala vistas, nº 9, planta baja

PREVENCIONES LEGALES
Su asistencia al juicio es obligatoria. Todos los ciudadanos y ciudadanas tienen obligación de colaborar con la administración de justicia (artículo 118 de la Constitución española).
Su incomparecencia sin causa legítima que le impida comparecer, podrá ser sancionada con multa de 200 a 5000 euros (artículo 661 y 175 de la LECr).

En Donostia-San Sebastián, a 03 de mayo del 2023.

EL/LA LETRADO DE LA ADMINISTRACIÓN DE JUSTICIA

Administración de Justicia en Euzkadi | Justizia Administrazioa Euzkadin

02. ADMINISTRAZIO JARDUERA OROKORRAK

lana erraztu eta epeak arintzerakoan, baina justizia administrazioko sistemak euskaraz behar bezala gaitzea falta da oraindik.

Horien adibide dugu AVANTIUS aplikazioa (2023an J-bat aplikazioa ordeztu zuena); oraindik ere ez daude erabilgarri euskaraz jarduteko aurreikusitako funtzionalitate guztiak eta horiek euskaraz ezartzen joateko aurreikuspena dagoen arren, bitartean hainbat urraketa izaten ari dira, adibidez, herritarrei egiten zaizkien komunikazioetan.

[408-2023 dosierra](#)

“Donostiako Zigor-arloko 5 zk.ko Epaitegitik eskutitza iritsi zait erdara hutsean.”

2021eko urriaren 1etik aurrera, Euskal Autonomia Erkidegoak bere gain hartu zituen, bere eskumenen esparruan, Euskal Autonomia Erkidegoan dauden espetxeen eta zigor-arloko gainerako betearazpen-zerbitzuen antolaketa eta kudeaketa ere. Espetxeetakoak ere gehienak Estatuko Administrazio Orokorretik datozen lanpostuak direnez, horietako batek ere ez zuen izan hizkuntza-eskakizunik transferentziaren unean. Hala ere, espetxeetako LPZ sortzeko prozesua martxan jarri eta proposamen horietan esleitutako hizkuntza-eskakizuna ezarriko zaiela aipatu den arren, bidea progresiboa eta luzea izango dela aurreikusi daiteke.

[153-2023 dosierra](#)

“Eusko Jaurlaritzaren Berdintasun, Justizia eta Gizarte Politiketako

Sailak Bizkaiko espetxean (Basaurin) bi lanpostu izendapen askez betetzeko deialdi bana argitaratu du EHAAn. Bietako baten ere ez da euskarazko ezagutzarik eskatzen, baina eranskinetan argitaratutakoaren arabera, plazek ez dute hizkuntza-eskakizunik eta hori legez kontrakoa da EAEn, izan ere, plaza guzti-guztiek ezarrita ukan behar baitute hizkuntza-eskakizuna eta, dagokionean, derrigortasun-data ere ezarriko da (data igarotzen denetik maila hori egiaztatzea baldintza izango da lanpostua eskuratzeko).”

Bitartean EAEko espetxeetan 2023an ere euskara erabili ahal izateko dituzten oztopo eta trabak salatu zituzten espetxeetan dauden pertsonen eta beraien kabuz euskara ikasi zein euskara erabiltzeko ahalegin handiak egiten dituzten arren (euskara taldea ere sortu dute), errekurtsio falta eta gaztelaniaren inposaketa salatzen dituzte beraien egunerokoan.

[400-2023 dosierra](#)

“Zaballako espetxeko ekonomatoko bulego nagusiko 4 giltzarrietatik bat, iritsi berria dena,

euskalduna da. Ez naiz inoiz joaten bulego horretara, baina joaten naizenean, berari zuzentzean euskaraz egiteko ohitura nuen. Horrela ari ginen lan kontuei buruz martxoaren 8an, beste lankide batek, giltzaria hau ere, modu autoritarioan agindu zidan arte errespetuagatik eta edukazioagatik espainolez egiteko. Men egin eta gazteleraz bukatu genituen egun horretakoak.”

ENPRESA PUBLIKOETAN URRAKETAK

IKERFEL enpresa publikoak Eusko Jaurlaritzaren ikerketa ezberdinak egiteko herritarrei egiten dizkien inkesta deietan ez dira dei horiek euskaraz egin ahal izateko neurriak behar bezala bermatu:

[972-2023 dosierra](#)

“Gaur IKERFELeko deia jaso dut. Kontsumo-azterketa bat egiten ari zirela Jaurlaritzarentzat. Gaztelaniaz zuzendu zaizkit. Euskaraz galdetuta erantzungo nuela esan diet. Zintzilikatu egin dute. Euskalduna arrotz bere etxean!”

02. ADMINISTRAZIO JARDUERA OROKORRAK

aurrerapausoak eman diren arren, urtero euskararen presentzia eta erabilerarekiko akatsak izaten dira. Euskotrenek azpikontrataturako zerbitzuetan ohikoak izaten dira horrelako egoerak:

744-2023 dosierra

“Euskotreneko telefonora deitzen dudan bakoitzean, (94 401 99 00 zentrala), erdaraz erantzuten didate. Egun on esan bezain laster “háblame en español” moztan dit erantzuten duen langileak. Berdin da zein egunetan deitu. Inork ez daki euskaraz. Zerbitzu publikoetan arreta elebiduna eskaini behar da. Ulertezina da Bizkaia, Gipuzkoan, Araban eta Iparralden zerbitzua ematen duen Eusko Jaurlaritzako Enpresa batean bi hizkuntza ofizialak ez dakizkien norbaitek telefonoa hartzea”.

Erantzuna

Giza Baliabideetako Zuzendaria: Salatutako gertaerari buruz esan behar dugu deiari erantzun zion pertsona ez dela Euskotreneko langilea, eta, beraz, ezin zaio

zuzenean eskatu euskara jakitea, nahiz eta egoera konpontzeko beharra adierazi zaion zerbitzu enpresari.”

Bizkaiko Garraio Partzuergoak ere 2023an hainbat kexa jaso zituen zentzu berean. Erakunde honek azpikontrataturako segurtasun zerbitzuetan herritarrei informazioa euskaraz eskaintzeko duten betebeharrarekiko kontzientziario lan nabarmena falta da. Ondorioz, herritarrek horrelako egoera eta erantzun txarrak pairatzen dituzte:

46-2023 dosierra

“Gaueko 10ak inguruan, Lutxanako geltokian Metro Bilbaoko segurtasun pribatuko pertsonak sartu eta erdera hutsean (tonu eta bolumen egokian) azaldu zigun umeak ezin zirela lurrean jezarrita joan. Azalpena eskatzean egoki azaldu zigun abalantxa egon ezker, arriskutsua izan daitekeela. Horra arte dena ondo, salbu, erdera hutsean hitz egin zigula. Ia euskaraz ezin zezakeen galdetutakoan, berak (orduan bai oso modu txarrez) esan zigun ez gaudela Errusian eta berak ez duela beharrik euskaraz egiteko, perfektamentian ulertzen geniola.”

Euskotren bezalako erakunde publikoek izandako urraketak aurten ere errepikatu dira eta erakunde hauetan

02. ADMINISTRAZIO JARDUERA OROKORRAK

605-2023 dosierra

“Aste Nagusia dela eta Metro Bilbao geltokietako sarbideak kontrolatzeko kontratatu dituzuen langileek erdaraz baino ez dituzte jarraibideak ematen.”

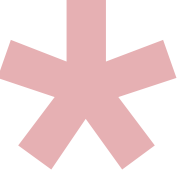
913-2023 dosierra

“Bizkaiko Garraio Partzuergoaren “Nire Barik” (https://www.ctb.eus/mibarik/index_eu.php) izeneko guneko informazio guztia ez dago euskaraz. Gainera, sortzen dituen dokumentuak gaztelania hutsean daude edo ez daude osorik euskaraz (adibidez, fakturak ele bitan badaude ere, kontzeptuak gaztelania hutsean daude).”

* OSASUNGINTZA

03

03. OSASUNGINTZA

OSAKIDETZA

Osakidetzan egun indarrean dagoen euskara normalizatze-ko 2022-2028 planean ondorengo helburuak ezartzen dira:

- * Komunikazio korporatiboan euskararen erabilera bermatzea, ahoz zein idatziz.
- * Herritar euskaldunei euskarazko arreta modu aktibo eta sistematikoan eskaintzea.
- * Barne-komunikazio orokorretan euskararen erabilera bermatzea.
- * Nahi duten profesional euskaldunei euskaraz lan egitea ahalbidetzea, aplikazio informatikoetan, historia klinikoan eta abarretan.
- * Prest dauden profesional-taldeetan hizkuntza-ohituren aldaketa sustatzea, eta, behin aldaketa egonkortuz gero, euskara lan-hizkuntza izango duten guneak finkatzea.
- * Zeharkako prestakuntza eta online prestakuntza asinkronoa euskaraz orokortzea.

Baina, aurreko planetan ere helburu berak ezarri arren, horiek betetzeko hutsune asko gainditu behar direla erakusten digute 2023an ere *Euskararen Telefonoan* erregistratutako egoerek.

Batetik, euskarazko arreta modu aktibo eta sistematikoan eskaintzeko helburua duen arren eta zerbitzu-hizkuntza gisa euskararen presentzia eta erabilera bermatu beharko liritekeen arren, Osakidetza zerbitzuak eta harremana

euskaraz nahi dituztela adierazita duten pertsoneri (2023ko datuen arabera 337.000 baino gehiago) ere ez zaie hori behar bezala bermatzen, eta osasun-gune batzuetan zailtasun bereziak daude. Izan ere, euskara eskatuta duten pertsonen arabera neurriak hartzea ez da nahikoa herritar horiei guztiei zein etorkizunekoei zerbitzuak euskaraz eskaini eta osasun-sistema osoa euskaraz ere funtzionatzeko gai izan dadin.

67-2023 dosierra

“Sarna harrapatu dugu etxean eta atzo medikuarenean egon ginen eta gaur ere. Gaur, 14:40ak aldera, Osakidetza deitu digute semearen jarraipena egiteko (protokoloak hala eskatzen omen du). Gaztelaniaz hitz egin du deitu duenak, “Urnietan bizi den familia euskalduna gara eta euskaraz aritzea nahi dugu” eskatu diot. “No, no es posible, no hay nadie que hable euskera”, “esto es lo que hay”. Egin beharrekoa egin gabe geratu gara euskaraz ez zekielako.”

226-2023 dosierra

“San Eloy ospitaleko larrialdi zerbitzuan izan naiz gaur goizean.

Harreran zegoen pertsona euskalduna zen baina ondoren artatu nauten erizainak ez ziren euskaldunak eta gaztelaniaz aritu behar izan dut. Arreta ematea zegokion erizainarengana iritsi naizenean euskaraz aritu nahi nuen galdetu dit. Baietz esan eta 20 minutu egon behar izan dut zain. Honek euskaraz artatu ondoren, beste batengana bideratu nau eta hau ere ez zen euskalduna.”

226-2023 dosierra

“Otsailaren 22an, gure 15 urteko semearekin Tolosa Belate zentrora bertaratu ginen, ZIRUGIA sailera. Dagoeneko, Asunzion klinikan ohikoa den bezala, artatu zuen zirujauak ez zekien euskaraz, beste behin, gure hizkuntza eskubideak urratuz, eta, neurri haundi batean euskaraz bizi garen familia izanik, gure semeak zailtasunak izan zituen, benetan bere arazoa zein zen azaltzeko.”

Profesional guztiak euskaraz zerbitzua emateko gai ez izateak pazientearen hizkuntza eskubideak baldintzatzen

03. OSASUNGINTZA

ditu eta herritarrak hautatu egin behar izaten du; zerbitzua berehala nahi badu, gaztelaniaz aritzera behartzen da.

772-2023 dosierra

“Kontua da gaur medikugana joateko txanda eskatzera ipini nazela Aulestin, eta gure ohiko medikua ez dagoenez beste bat ipini deuskue astean egun bitan. Gaztelaraz badaki baina euskeraz ez eta medikurik barik gelditu naz. Aulestira Osakidetzak mediku kastellanoa bialtzen dau, zemendiaren 6ra arte itxaron behar dot neure ohiko medikugana joateko edo bestela Lekittora joan eta eskatu, mesedez, mediku euskaldun batek artatzea, jasan ezina da.”

Eta kasu batzuetan, eremu soziolinguistikoari edo aldi-baterakotasun handiari ere egozten dio Osakidetzak herritarrari euskarazko zerbitzua ez eskaini izana:

26-2023 dosierra

“Ortuellako eskualdeko anbulategira joan naiz gaur, kontsulta bat egitera, eta euskeraz hasi orduko mesedez gaztelaniaz

hitz egiteko esan dit bertako idazkariak.”

Erantzuna

Suposatzen dut jakinaren gainean egongo zarela nolakoa den gure egoera soziolinguistikoa. Gure ESI guztiz atxikituta dago euskara planarekin eta derrigortasun-tasak eta profilak ahalik eta maila handiengan betetzeko konpromisoa daukagu. Egundaukagun behin-behinekotasun-tasak eta eskarmentu gutxiko profesionalak, izugarri zailtzen digute konpromiso horiek betetzea.”

620-2023 dosierra

“11:15etan hitzordua izan dut Gasteizko Zabalganako osasun-etxean. Nire medikua (euskalduna) oporretan dago eta errefortzuko medikuarekin pasatu naute. Medikua hau ez zen euskalduna nik Osakidetzan arreta euskaraz nahi dudala ezarrita eduki arren. Noiz arte jarraituko ditu urratzen Osakidetzak gure hizkuntza-eskubideak?”

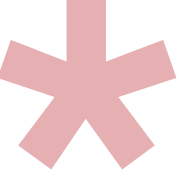
Erantzuna

Arduradunak azaldu digu zailtasun handia dutela mediku titularrak bere pazienteak artatu ezin dituenean, izan ere, paziente horiek guztiak beste profesionalen artean atenditu behar dituzte. Horiek horrela, lehenbailehen artatua izateari eta horrela eskatzen badu, zerbitzua euskaraz jasotzeari. Tamalez, bezeroaren eskaera asetzea batzuetan kosta egiten da, are gehiago urte garai batzuetan. Hala ere, Euskara Zerbitzukoek gogorarazi diete, ahal den neurrian, aukera hori ematen saiatu behar direla, betiere posible bada.”

Zuzeneko arretari lotuta, espezialitateetan daude euskarazko osasun-zerbitzua jasotzeko zailtasun handienak eta horietako batzuek osasun-zerbitzuaren kalitatean garrantzia berezia dute.

363-2023 dosierra

“Ostiralean, bigarren aldiz, umearekin Galdakaoko UPIra joan nintzen bertako psikologoarekin

03. OSASUNGINTZA

egoteko. Bakoitzean psikologo bat izan dut eta ez bata ez besteak ez zekiten euskaraz. Umeek (eta bai nagusiek) bere emozioak azaltzeko dituzten zailtasunak ikusita oso larria iruditzen zait Osakidetza sailean euskarazko profesionalak ez izatea.”

Osasun-etxe batzuetan ez da euskaraz artatzeko gai den medikurik eta kasu bat baino gehiago izan dira non euskararen B2 maila akreditatua izan arren, osasun-arreta euskaraz emateko gai ez diren edo nahi ez duten. Herritar honek, adibidez, ondorengo egoera azaldu zuen:

382-2023 dosierra

“Solokoetxeko anbulatoriora (Santutxu) aldatu naute eta pediatria ere aldatu behar izan dut. Pediatria Euskalduna eskatu eta administrazioan baietz. 3tik bat badela. Berarekin zita izan nuen atzo, maiatzak 15, eta gaztelera hutsean. Nik ea euskaraz ez dakien galdetu eta berak: “no”. Nik, administrazioan bera euskalduna zela eta horregatik beragaz hartu nuela esan eta bere erantzun bakarra: “pues no”. Berrero esan

anbulatorioko administrazioak berarengana bidali ninduela euskalduna zelako eta erantzun lehor bera. Administraziora joan, egoera azaldu eta bertako erantzuna: “3 pediatrek perfila dute baina...ez dute egiten. Gainera falta dago eta kanpotik etortzen dabilta”. Nire erantzuna, bai baina hauek perfila dute eta euskalduna zela esan zenidaten eta bere erantzuna gainera azalpen gabekoa soilik “pues no” bat lehor iruditu zaidala eta beste aukerarik ez didala eman”. Administraziokoa ez da harritu, agian ez naiz pediatria honen inguruan kexa eitera zioan lehena. Solokoetxeko anbulatorioan ez dago beraz euskaraz egingo digun pediatria bat ere. 3ek perfila bai baina gero ez dute euskaraz arreta izateko eskubidea bermatzen? Nik eta nire haurrak euskaraz artatuak izateko eskubidea bermatua izatea nahi dugu.”

Osakidetza euskararen ezagutzarik ez duen langileak euskaraz dakien beste langile bat aurkitu beharko lukeela erantzuten den arren, argi dago praktikan neurri horrek ezin

dituela bermatu herritarren hizkuntza eskubideak (osasun-sisteman eman daitezkeen egoera ezberdinak medio).

Eskaintza aktiboa egin gabe, pazientearen hizkuntza-hautua baldintzatzen jarraitzen dute:

207-2023 dosierra

“Orkatilako ebakuntza egin behar zidatelako martxoaren 7ko goizeko 8:00etatik 13:00era Mendaro ospitaleko eguneko ospitalean egon behar izan nuen. Harrera egin zidan erizain laguntzaileak ez zuen euskaraz ulertzen eta gero artatu ninduten bi erizainek ulertzen zuten, baina ez zidaten euskaraz egin; nik gehiena euskaraz egin nien eta beraiek gaztelera. Ez nuen euskaldunik eskatu, ebakuntza aurretik ez nuelako urduriago jarri nahi...”

Herritarrei banatzen zaizkien dokumentuak ere hainbatetan gaztelaniaz luzatzen zaizkie eta megafonia bidezko zein bestelako ohartarazpenak ere gaztelania hutsean egin izan dira.

707-2023 dosierra

“Gaur San Eloy Ospitaleko

03. OSASUNGINTZA

Oinazearen unitatean egon naiz, 12etan, 1.sotoan eta espezialista erdalduna zen, erabatekoa, Errioxakoa. 3. aldia da unitate honetan nagoela eta espezialista erdaldun petoa dela. Saio osoa erdaraz egiteaz gain, “consentimiento informado” delako agiria erdaraz besterik ez dutela esan eta sinarazi didate. 2. aldia da baimen mota hori sinatu behar dudala eta euskaraz ez dagoela esaten didatela. Aurreko kexa batengatik erantzun zidaten itzuliko zirela, antza, datorren menderako uzten ari dira itzulpenak. Medikiak aitortu didanez, “baimen informatua” delako hainbat agiri dute eta guztiak erdaraz daude, euskaraz ez. Errealitatea da ospitale hau, ez soilik unitate hau, erabat erdalduna dela, lotsagarria.”

150-2023 dosierra

“Otsailaren 10ean Galdakaoko ospitaleko larrialdietara joan behar izan nuen senide bat laguntzera. Megafoniaz eman ziren mezuetan

gaixoei edo euren senideei abisuak emateko gaztelania erabili zuten, euskarazko mezuren bat salbuespena izanik. Gaixoen artean euskaldunak ere badaude. Errespetua eskatzeaz gain, legea betetzeko eskatzen dizuet.”

217-2023 dosierra

“Osakidetzaren Zornotzako anbulategian, infekzio baten ondorioz idatziz pasatutako oharrak gaztelania hutsez, euskaraz eskatu nituen eta ez daudela esan zidaten.”

Batzuetan beranduago zuzentzen badira ere, zerbitzu telematikoetan euskara erabiliz gero ez da informazio guztia aurkitzen edo gaztelaniazko dokumentuak soilik agertzen dira. Honen oinarria fitxategiak eta sistema ezberdinak gaztelaniaz sortu eta ostean itzultzen direla izan daiteke.

757-2023 dosierra

“SMS bat jaso dut osasun txartel digitala deskargatzeko helbidearekin. Webgunera jo dut eta gaztelaniaz baino ez dago txartela erabil daitekeen osasun-etxeen fitxategia.”

 Osakidetza HOSPITAL UNIVERSITARIO BASURTO (HUB) LABORATORIOS Avda. Montevideo, 18 48013 EL BAO (BIZKAIA) Tel.: 940206008	CIC NSS	Fecha Muestra 10/03/2023 Nº Petición	
	INFORME DE RESULTADOS DE PRUEBAS DE LABORATORIO		
1º Apellido 2º Apellido NOMBRE		F.Nacimiento CIP-AUT	
Edad años Sexo H DNI			
Procedencia C.S.MINA DEL MORRO Cama	Servicio MEDICINA FAMILIAR (AF) Solicitante SIN MEDICO CODIFICADO		
Diagnostico: Observaciones: ANALITICA AUTOMATICA			
Determinación	Resultado	Unidades	V.Referencia
ESTUDIO HECES			
Fae-Sangre oculta, cribado cancer colorectal (CCR)	Negativo		
Fae-Hemoglobina	0	µg/L	[< 100]
F. Firma 10/03/2023	INFORME FINAL	Nº Petición	1/1pág.
Los resultados han sido validados por los responsables de cada área analítica			
Jefe de Servicio Análisis Clínicos:	Jefe de Servicio Hematología:	Jefe de Servicio Microbiología:	Jefe de Servicio Genética:
<small>(1) Indica determinación realizada en un laboratorio externo.</small>			v1

✳ 03. OSASUNGINTZA

357-2023 dosierra

“Maiatzaren 9ko goizeko 10ak dira, Urdulizeko ospitaleko larrialdietako itxarongelan gaude eta megafonia bidezko mezu guzti-guztiak gaztelania hutsean zabaldu dituzte. Hasieran pentsatu dugu harreran arreta euskaraz edo gaztelaniaz egin dizuten kontuan hartuz zabaltzen dituztela megafonia bidezko mezuek hizkuntza batean edo bestean; baina, ez, guk harrerakoari euskaraz egin diogu eta honek, ahal zuen moduan euskaraz egin badigu ere, gero bozgorailutik gaztelaniaz deitu gaituzte.”

Osasun-etxe eta ospitale batzuetan ezartzen diren kartel eta oharrak ere (batez ere aldi baterakoak) gaztelaniaz aurkitu izan dituzte pazienteek. Behin eta berriro zuzentzea eskatzen den arren, kartel batzuen berehalakotasunak zein etengabe berritzen ibili beharrak, hutsune horiek gainditzeko bestelako neurri irmoagoen falta erakutsi dezakete.

2023an Osakidetza D ereduko ikastetxeetan emandako formakuntza ezberdinak gaztelaniaz egin izanak larritu egin zituen irakasle eta guraso batzuk. Izan ere, erakundearen beraren irudia, hizkuntza eskubideek osasungintzaren

alorrean duten garrantzia eta horrelakoak haur eta gazteei euskaraz zabaltzearen garrantzia gutxiesten dute, haur horien hizkuntza eskubideak urratzeaz gain.

771-2023 dosierra

“Osakidetza tailer afektibo-sexualak eskaintzen dizkigu CEIP Ibaibe HLHI, gure ikasleen adinean oso beharrezkoak direnak. Arazoa hauek gaztelaniaz baino

ez dizkigutela eskeintzen da. Hau da, Lehen hezkuntzan emateko diseinatu diren tailerrak dira (D eredua nagusi dela) eta ez dago euskaraz jasotzeko aukerarik. Ulertezina da. Orain arte tailer hauek udal zerbitzuek ematen zituzten, baina iaz Osakidetza hartu zuen ardura eta orain egin digute eskaintza.”

03. OSASUNGINTZA

906-2023 dosierra

“Ikastetxeak urteak daramatza harremanetan Zabalganako Osasun Zentroarekin eta hainbat ekintza eskeintzen dizkigute baina batzuk ez dira euskeraz. Gure ustez, eskola D ereduko ikastetxe bat izanik ekintza hoiek euskaraz jasotzeko eskubidea dugu. Beraiekin harremanetan jarri gara eta beraien esfortsua eta lana baloratzen dugun arren, beharrezkoa ikusten dugu ekintza hoiek euskaraz izatea. Zehazki ekintza hauetan ez da euskaraz egiten edo tarteka egiten da: - Ume sorosleak. - Osasun zentrorra bisita. - 6.mailako hitzaldia: alkohola.”

922-2023 dosierra

“Gure 8 urteko semeak, bere gelan, Lehen Sorospen ikastaroa izan du. Horretarako 2-3 erizain hurbildu dira eskolara osasun zentrotik. Umeak esan digu ikastaroa osorik gaztelaniaz egin dutela. Nola da posible Osakidetzak D ereduko ikastetxe batean ikastaro bat

gaztelaniaz ematea? Umeen hizkuntza eskubideak urratu dituzte eta honek konponbidea behar du.”

Horien aurrean, neurriak hartu eta formakuntza euskaraz emateko gai diren profesionalak jartzeko asmoa erakutsi den arren, deigarria da Osakidetzatik ematen den erantzuna; adibidez, lehen sorospenak bezalako oinarrizko edukiak euskaraz eskaintzeko gai ez diren profesionalak bidaltzea hezkuntza zentroetara.

Erantzuna

“...Osasun Zentroko arduradunarekin harremanetan jarri ondoren, honek azaldu digu saio horiek euskaraz izaten saiatzen direla, baina profesional batzuek -euskaraz komunikatzeko gai ez direnez- gaztelaniaz hitz egiten dute. Kontua da “Lehen sorospenak” jarduera gaztelaniaz eman zela, eman zuen profesionalak, hizkuntza-eskakizuna egiaztatuta izan arren, ez duelako bere burua gai ikusten euskaraz eman ahal izateko.”

Hasieran aipatu den bezala, kanpo-zerbitzuak edo herritarrekiko zerbitzuak euskaraz eskaintzeko helburu eta

betebeharrez gaindi, profesionali euskaraz lan egiteko eskubidea bermatu eta hori errespetatzeko jarrera izan beharko lukete Osakidetzako profesional guztiek.

Alabaina, pazienteen informeak euskaraz idazten dituen Aramaioko mediku batek, horiek euskaraz idazteagatik beste profesional batzuen aldetik jasotako ohar eta gaztelaniaz egiteko eskaerek oraindik euskaraz lan egiteko zailtasunak eta berme faltak daudela adierazten dute. Euskaraz lan egiteko eskubidea eta horrek pazienteen arreta eta osasunean duen garrantziarekiko formakuntza eta betebeharren zehaztapena falta da profesionalen artean.

871-2023 dosierra

“Gasteizko Txagorritxu Ospitaleko alergologia interkontsultara bideratu nuen paziente bat iraila bukaeran. Euskaraz egin nuen eskaera. Pazientea euskalduna da eta arreta prozesua euskaraz izatea eskatu nuen. Orain zerbitzu horretatik gaztelaniaz jaso dut erantzuna “citaremos a la paciente en consulta el...”. Horrekin batera “por favor realizar ICNP en castellano” dio erantzunean erantsitako oharra. Hau da, batetik, euskaraz egindako eskaeraren erantzuna gaztelaniaz jaso dut (horretara ohituta nago);

03. OSASUNGINTZA

baina, bestetik, euskaraz ez egiteko eskatu didate. Horrek aurten onartutako kode etikoa apurtzen du, horrelakoetan itzultzaile automatikora jotzea adostu baitzen.”

Profesionalei eskaintzen zaien formakuntzan ere gehienetan ez da formakuntza euskaraz jasotzeko eskubidea bermatzen eta langileak eskatzen ibili behar izaten dira.

185-2023 dosierra

“Osakidetzak bigarren aldiz izendatu nau bere oposaketa baterako epaimahaikide. Bertan parte hartzeko prestakuntza bat egin behar dudala adierazi didate eta nik hala eskatu gabe beraiek izen eman didate ikastaroan. Aurrekoan esan nien ikastaroa euskaraz egin nahi nuela eta ia aukerarik ez ote zegoen. Ez zidaten erantzun. Oraingo honetan berriz galdetu diet. Ez didate erantzun eta ikastaroan izena emanda nagoela esan didate. Osakidetzak inor eskatu beharrik izan gabe eskaini beharko lituzke prestakuntza hauek (funtzioa

bete ahal izateko derrigorrezkoak direnak batez ere) euskaraz eta Osakidetzarekin harremana euskaraz eduki nahi dugunoi, zuzenean euskarazko ikastaroa eskaini eta bertan izena eman.

OSASUNBIDEA

Osasunbidean hizkuntza eskubideen aitortza eta bermeak egoera berdintsua izan zuen 2023an ere: aurrerapausorik ia ez zen izan eta egunero hartzen diren erabakietan ez da aldaketa sendorik nabarmentzen osasun-arreta zuzena zein telematikoa euskaraz eskaini ahal izateko.

Izan ere, erakundean izandako azken *Hizkuntza Plana 2020-2022* dokumentuan ondorengo helburuak ezarri ziren arren, *Euskararen Telefonoan* jasotako intzidentziek erakusten dute helburu horiek betetzeko egun araudiak ezartzen dituenak bermatzeari begirako neurriak falta direla. Legeak ezarritako “eremu euskaldunean” bertan ere ez da aurrerapausorik izan helburu hauek betetzeko:

- * Beharrezko hizkuntza-nahitaezkotasuna ezartzea lehentasunezko unitate organikoetan.
- * Euskarazko prestakuntza eskaintzea Departamentuko lehentasunezko unitate organikoei esleituriko langileei.
- * Beharrezko neurriak hartzea euskaraz artatuak izan nahi duten pertsonak hala izan daitezten.

- * Herritarrei ele biko informazio idatzia eskaintzea (digitala eta paperekoa), errotulazioa eta informazio elementuak ele bitan egotea herritarrek artatzeko gune fisikoetan (bulegoak, harreraguneak...), hizkuntza-paisaia.
- * Zerbitzu publikoak esleitzeko orduan, hizkuntza -irizpideak ezartzea.

Euskara ofiziala den herrietako osasun-etxeetan ere hainbatetan ez da euskarazko arreta bermatzen eta, noski, herritar horiek eremu mistoan kokatutako osasun-zerbitzu zentraletara jotzean ere ez dago beraien eskubideekiko inongo berme neurririk.

Gainerako eremuetan eta batik bat ospitale-gune zein Iruñerriko osasun-etxeetan, herritarrek euskarazko arreta nahi dutela eskatu arren, gaztelaniaz egiteko eskatzen zaie.

877-2023 dosierra

“Antsoaingo osasun-etxera telefonoz hots egin nuen (948136250). 2 zenbakia sakatuta euskaraz artatu beharko ninduten. Erdaraz artatu naute. Behar nuenari erantzuteko beste tlf. znbk. batera (948136111) hots egiteko esan didate. Erdaraz artatu naute honetan ere: “Me puedes hablar en castellano.” esanez.”

03. OSASUNGINTZA

INFORME CLINICO DE CONSULTA EXTERNA

Fecha nacimiento: [redacted] Edad: 60 años Sexo: Mujer Nombre: [redacted]
 DNI/T. Residencia/Pasaporte: [redacted] Primer Apellido: [redacted]
 CIPCA: 00331244 Segundo Apellido: [redacted]
 Nº Historia Clínica: [redacted] Tipo de vía: [redacted]
 NASS: [redacted] Nombre de la vía: [redacted]
 Código SNS: [redacted] Número de la vía: [redacted] Población: [redacted] Letra: [redacted]
 CIP Europeo: [redacted] Código Postal: 31839 Municipio: [redacted]
 Teléfono: [redacted] Teléfono 2: [redacted] Provincia: NAVARRA País: ESPAÑA
 Médico de Familia: Dr. ABEIDA LAMUEDSALEH

Servicio: Centro de Atención a la Salud Sexual y Reproductiva Etxarri Aramatx Unitad: [redacted]
 Fecha de consulta: 03/2023 Tipo de ingreso: [redacted]
 Fecha de firma: 03/2023 Número de caso: [redacted]

Precedencia: Cribado primario.
 Factores asociados: [redacted]
 Vacunación VPH: No vacunada.
 Antecedentes de patología cervical: No.
 Número de hijos: [redacted]
 Deseos genésicos cumplidos: Si.
 Exploración física: Sin hallazgos patológicos significativos.
 Resultado prueba VPH: No se detecta VPH.
 Plan: Se le citará para cribado de rutina en 5 años.

Nombre Responsable 2: [redacted] Categoría profesional 2: [redacted] Colegiado: [redacted]
 Nombre Responsable 1: [redacted] Categoría profesional 1: Matrona Colegiado: 3109991 Etxarri-Aramatz, a 21 de marzo de 2023

Determinación del Centro: CASS y R ETXARRI ARAMATZ
 Tipo de vía: CALLE
 Nombre de la vía: [redacted] Teléfono: [redacted]
 Número de la vía: [redacted] Población: [redacted]
 Municipio: Etxarri-Aramatz Código Postal: 31820 Dirección web / correo electrónico: [redacted]
 Provincia: NAVARRA País: ESPAÑA

SIEMPRE QUE ACUDA A UN CENTRO SANITARIO DEBERÁ TRAER LA TARJETA DE IDENTIFICACIÓN SANITARIA (T.15)

295-2023 dosierra

“Emaginarekin izan nuen kontsulta martxoan Etxarri Aranatz. Egindako proben emaitzak gaztelaniaz baino ez dizkidate jakinarazi eta nik Osasunbidearekin hartu-eman guztia euskaraz izateko eskaera egin dut. Nire eskaera eta euskararen ofizialtasuna aintzat hartzea eskatzen dut. Nire eskubidea da.”

533-2023 dosierra

“Osasun-etxera deitu dut familia medikuarekin hitzordua hartzeko eta telefonoa hartu duenak ez dit arreta euskaraz eskaini. Gaztelaniaz aritu behar izan dut. Emandako hitzorduan kontsulta pasa dut eta hartu-eman guztia gaztelaniaz egin behar izan dut, medikuak ez baitzekien euskaraz. Deseroso eta bigarren mailako paziente sentitu naiz...”

Pazienteak euskaraz artatzeko zailtasunak zuzenean Osasunbideako lanpostuen euskaraz ezagutzeko nahitaezkotasunari lotuak daude. Izan ere, oso gutxi dira

euskarazko perfila duten lanpostuak eta kontuan izan behar da 103/2017 Foru Dekretuaren hainbat artikulua epaitegietan baliogabetu zituztenetik (2019tik) osasungintzako profesionalen hainbat deialdi publikotan euskaraz merezimendu gisa baloratu ere ez dela egin.

866-2023 dosierra

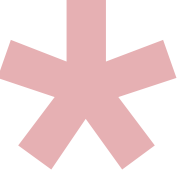
“Pediatrarengana joan gara. Pediatra ez da Euskalduna. Eta herriko anbulatorioan (Antsoainen) ez dago pediatra euskaldunik.”

Erantzuna:

Nafarroako Iparraldeko Oinarrizko Osasun Laguntzaren eta Laguntzaren Jarraitasunerako zuzendariordea: Gaur egun, Antsoaingo osasun-etxeko pediatra lanpostuetarako ez da euskaraz jakiteko betekizuna eskatzen; horregatik, Nafarroako Gobernuari edo Parlamentuari dagokio, lanpostu hori betetzeko, euskaraz jakitea nahitaez eskatzeko egin beharreko lege-aldaketak egitea.”

597-2023 dosierra

“Uztailaren 28an Nafarroako Plantilla Organikoan aldaketak

03. OSASUNGINTZA

egin ziren. Besteak beste, osasun publikoko goi-mailako teknikarien lanpostua atera zen (73093 lanpostua). Lanpostu hau betetzeko nahitaezkoa da ingelesaren ezagutza baina euskararen ezagutza ez zen eskatu.”

Idatzizko gutun, hitzordu eta ohar orokorrak, hala eskatuz gero, herritarrek euskaraz eskuratu ditzaketen arren (idatziz direnak soilik), kanpaina zehatzak zein osasun-unitate batzuetatik helarazten den informazioa gaztelania hutsean helarazi zaizke herritarrei, baita idatzizko harreman hori euskaraz nahi dutela adierazita dutenei ere. Beraz, idatzizko komunikazioak euskaraz eskatzeko unitate guztietarako sistema bateratu bat ez izateak herritarri ez dio inongo bermerik eskaintzen.

Era berean, idatzizko harremana euskaraz eskatu ahal izatea Nafarroa osora zabaldua dagoen arren, Nafarroako Gobernutik ez da eskaintza aktiborik egin. Herritar gehienek ez dakite hori eskatzeko aukera dagoenik, ez eta zeintzuk diren hori eskatu ahal izateko bideak ere.

265-2023 dosierra

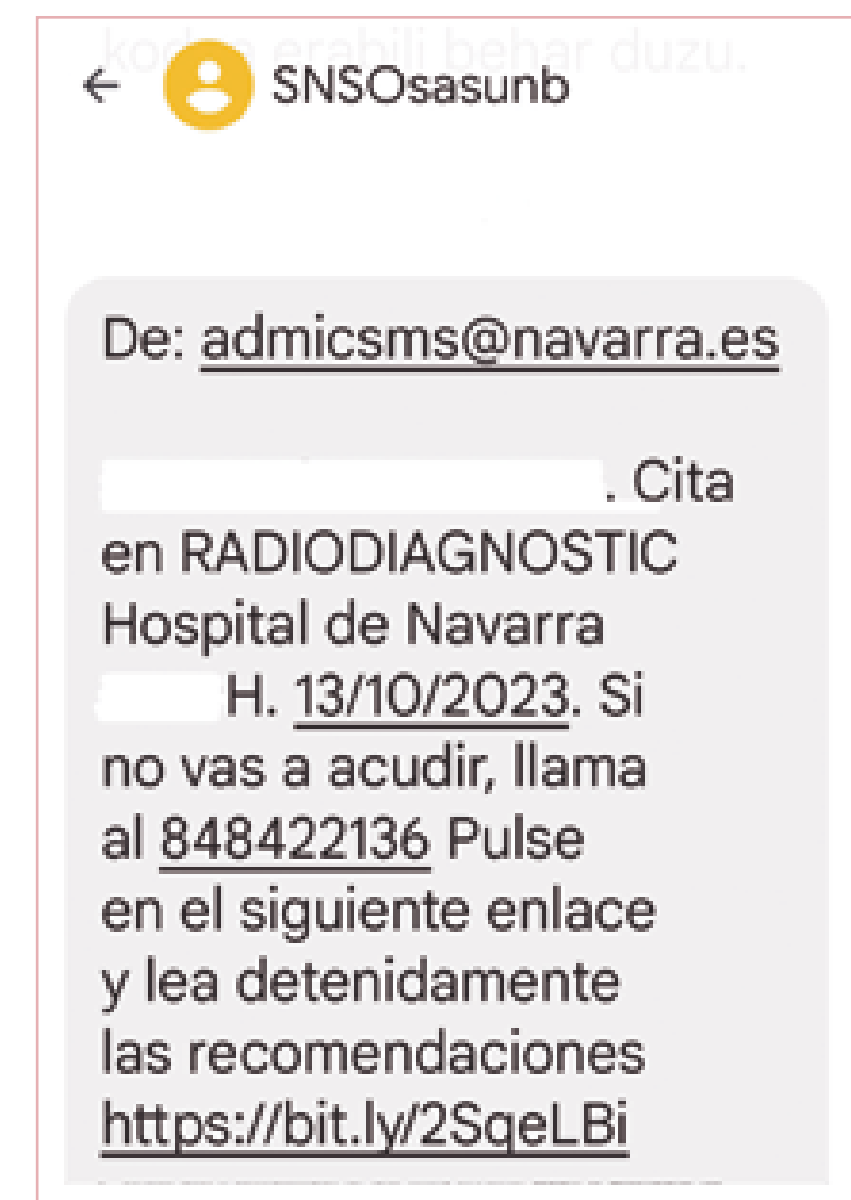
“Koloneko minbizia detektatzeko probaren emaitza gaztelania hutsean bidali dit Osasunbideak, komunikazioa euskaraz izan nahi dudala adierazita dudana arren.”

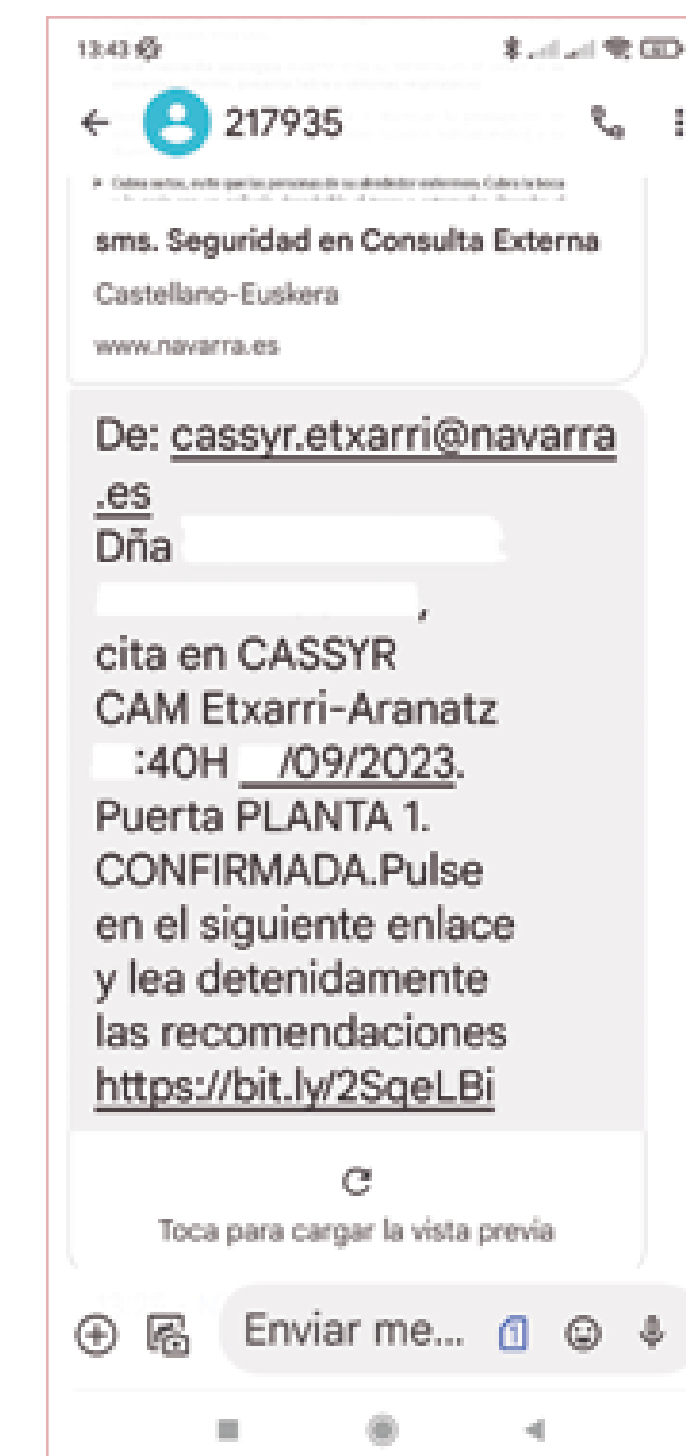
Sms-ei dagokionean, gaztelaniaz bidaltzen jarraitzen dute. Mezu horiek bi hizkuntzatan bidaltzeak kostu gehigarria izango lukeela argudiatzen dute Osasunbideatik, izan ere, egun sms-ak bidaltzeko sistema ez dago herritarren hizkuntza-hautuari lotzeko gaitua.

756-2023 dosierra

“Erresonantzia egiteko dudana hitzordua gogorarazteko sms-a gaztelania hutsean bidali dit Osasunbideak, beste behin. Zenbat

aldiz gogorazi behar diot Osasunbideari hartu-eman guztietarako euskara dudala hautatuta? Zenbatetan esan behar zaie euskaldunon hizkuntza- eskubideak ez ezik, legea bera ere urratu egiten dutela nire herrian euskara ofiziala delako?”

Dokumentuak eta herritarren eskura jartzen diren hainbat baliabide gaztelania hutsean zabaltzen dira. Beraz,

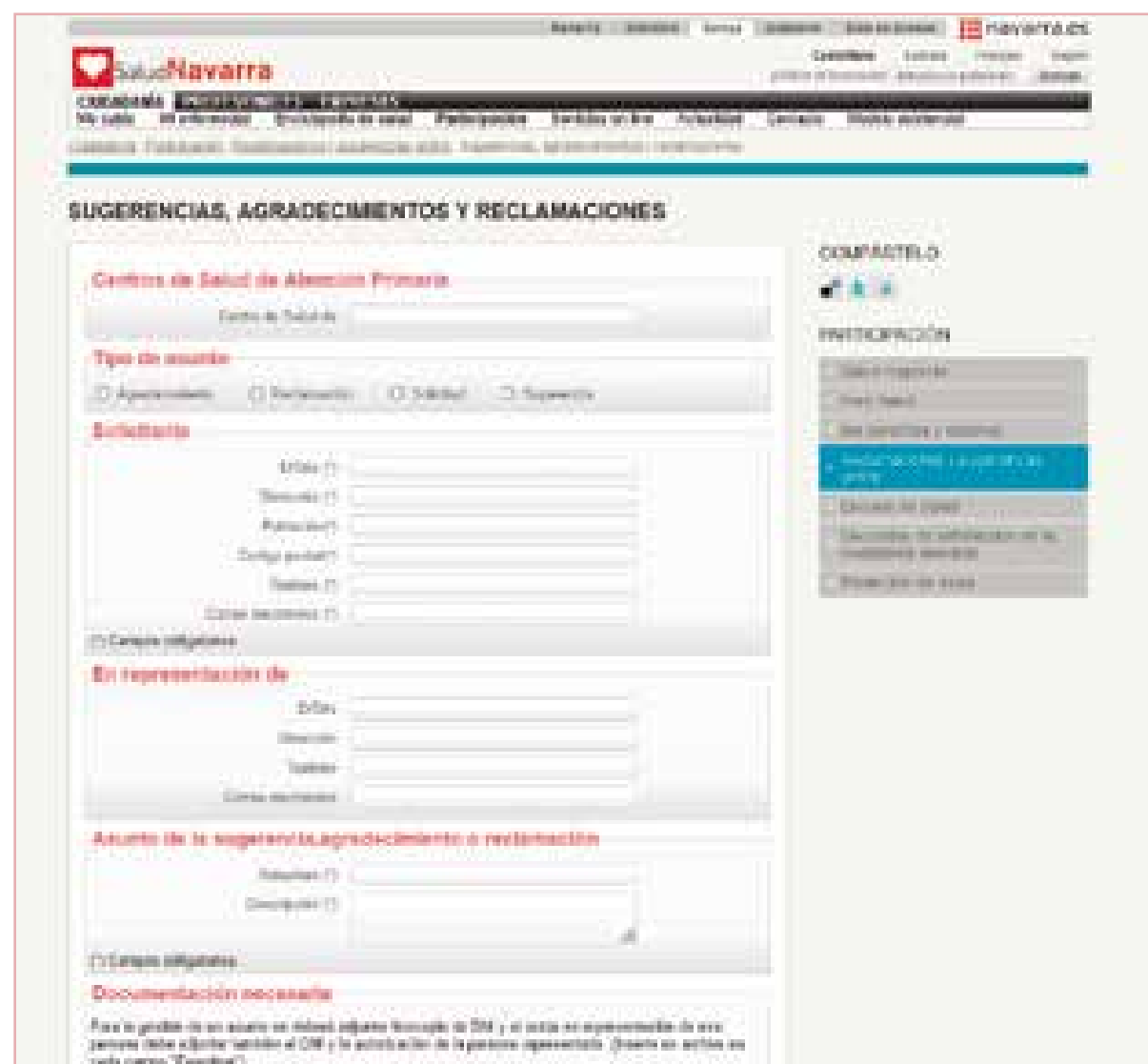

03. OSASUNGINTZA

herritarrek hala eskatu arren, osasun-etxe eta ospitaleetan maiz euskarazko alerik ez dagoela erantzuten jarraitzen dute eta batzuetan herritarren eskaeraren ostean itzultzen diren arren, ez da eskaintza aktiborik egiten.

[42-2023 dosierra](#)

“Osasunbidean erreklamazioa paratu dut gure herriko mediku-kontsultak kendu dituztelako. Erreklamazioa euskaraz idatzi badut ere, formulario guztiak eta informazio guztia gaztelania hutsez dago.”

Dokumentu, test zein bestelako baliabideak gaztelania hutsean izateak ondorio zuzenak ekar ditzake paziente eta erabiltzaileen diagnosian zein osasunean, beraz, baliabide horiek euskaraz ez izateak Nafarroako araudia bera ere urratzeaz gain, osasun-sistemaren beraren kalitatean dituen ondorioak argi erakusten dizkigu; pazientearen segurtasuna ere baldintzatu dezake.

Vianako printzean emandako kasua, adibidez:

[806-2023 dosierra](#)

“Vianako Printzea kontsultazentzuan Neurologiako kontsultan egon naiz nire 86 urteko osabarekin eta egin behar dizkioten frogen artean test batzuk daude, euskaraz egin nahi ditugula adierazi dugunean, euskaraz ez dagoela testik esan didate. Osaba euskaraz askoz hobe moldatzen da (ama hizkuntza du) eta euskaraz ez baditu egiten, probaren emaitza ez da erreal izango.”

OSASUNGINTZA PRIBATUA

Osasungintza publikotik harago, osasunari lotutako zuzeneko edo zeharkako zerbitzuak eskaintzen dituzten enpresa pribatuak ditugu eta sektore honetan ere paziente eta erabiltzaileen hizkuntza eskubideak ez dira beti

bermatzen. Kontuan izan behar da, gainera, horietako askok osasun-zerbitzu publikoekin hitzarmenak dituztela eta, beraz, berariaz zaindu beharko lituzketela hizkuntza betebeharrak.

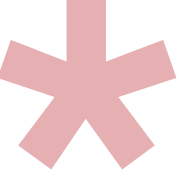
Bestalde, Euskal Autonomia Erkidegoan Kontsumitzaile eta Erabiltzaileen 4/2023 legean (80. Artikulua) kontsumitzaileek eta erabiltzaileek ondasunei eta zerbitzuei buruzko informazioa euskaraz ere jasotzeko eskubidea dutela esaten da. Besteak beste, errotuluak, zerbitzuen eskaintza, publizitatea, inprimakiak, kontratuak zein bestelako dokumentuak euskaraz ere herritarren eskura jartzeko betebeharrak ezartzen duen arren, osasungintza pribatuko hainbat enpresak ez dituzte behar bezala bermatzen ezta lege ezarritako betebeharrak ere eta, beraz, herritarren eskubideen urraketa sistematikoa izaten da.

Herritarrek askotan osasun-zerbitzu pribatuetan hizkuntza eskubideen aitortzarekiko duten lege babesa ez dute ezagutzen. Horrek zein eremu pribatuan eskubide horiekiko berme nahikorik ez izateak eraginda, zerbitzu hauek euskaraz eskatzeko erreparoa izaten dituzte askotan herritarrek.

Hala ere, ondorengo adibideak jaso ziren *Euskararen Telefonoan* aipatutakoen adibide:

[399-2023 dosierra](#)

“GAESek Bilboko Ertzila kalean zabaldu duen zentzura joan nintzen

03. OSASUNGINTZA

pasa den ostegunean. Bertan zerbitzua euskaraz jaso nezakeen galdetu eta ezetz esan zidaten, ez daukatela profesional euskaldunik. Zentro asko dituzte Euskal Autonomia Erkidegoan eta euskara bertako hizkuntza eta ofiziala izanik arreta euskaraz jasotzeko aukera eskaini beharko lukete.”

Enpresa batzuek euskara beraien ohar eta dokumentu batzuetan txertatzen duten arren, euskararen zuzentasuna ez da behar bezala zaintzen eta horrek bezeroekiko begirune eza adierazi edo enpresaren irudia ere kaltetu dezake.

564-2023 dosierra

“Gasteizko Vithas zentro medikoan dagoen kartelak horrela dio euskaraz: “hartu zure tiketa eta joan itxaropen gelara”. Berehala zuzendu beharko lukete, euskal hiztunekiko begirune eskasa eta enpresaren irudi eskasa kaltetzen dituelako.”

751-2023 dosierra

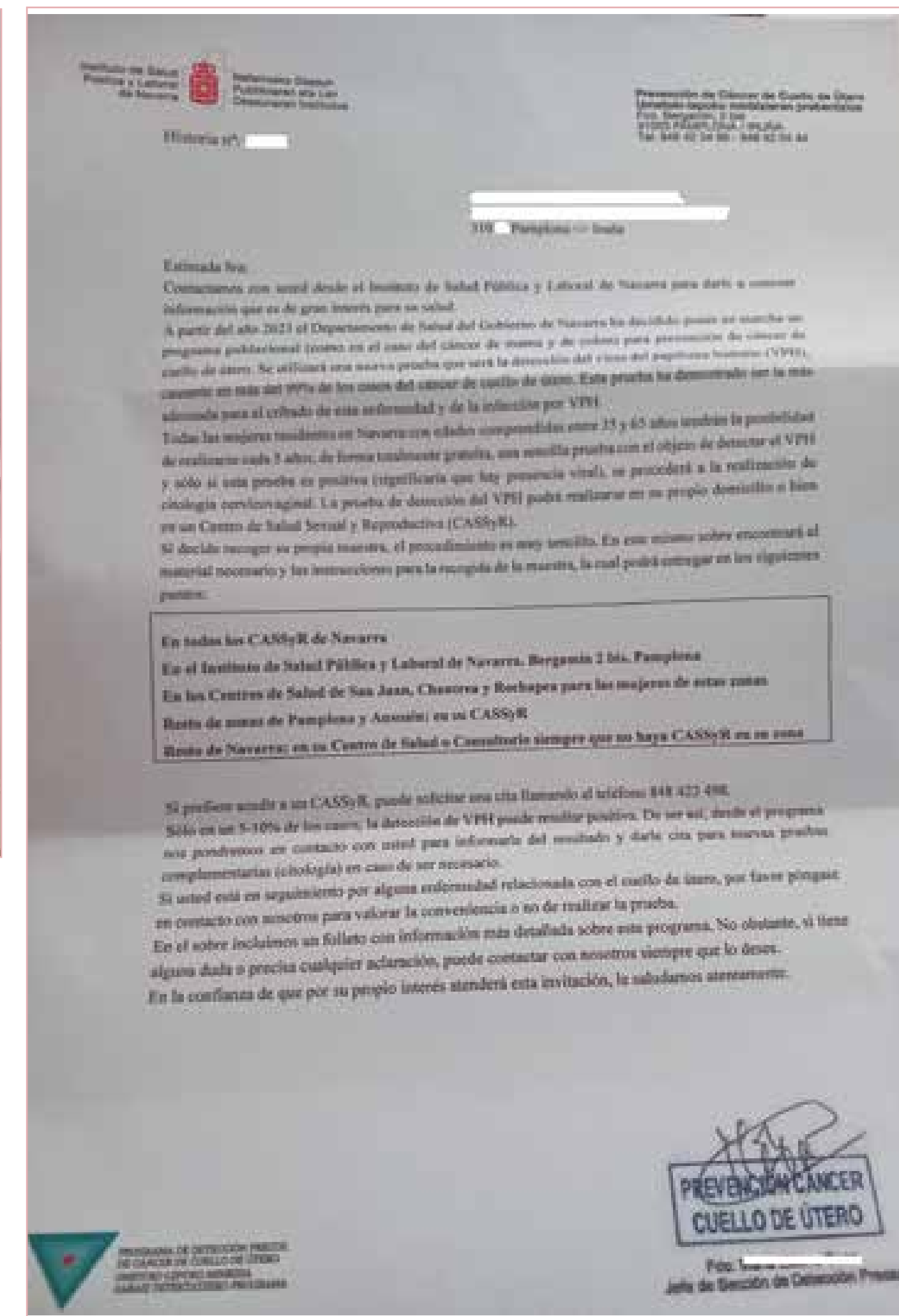
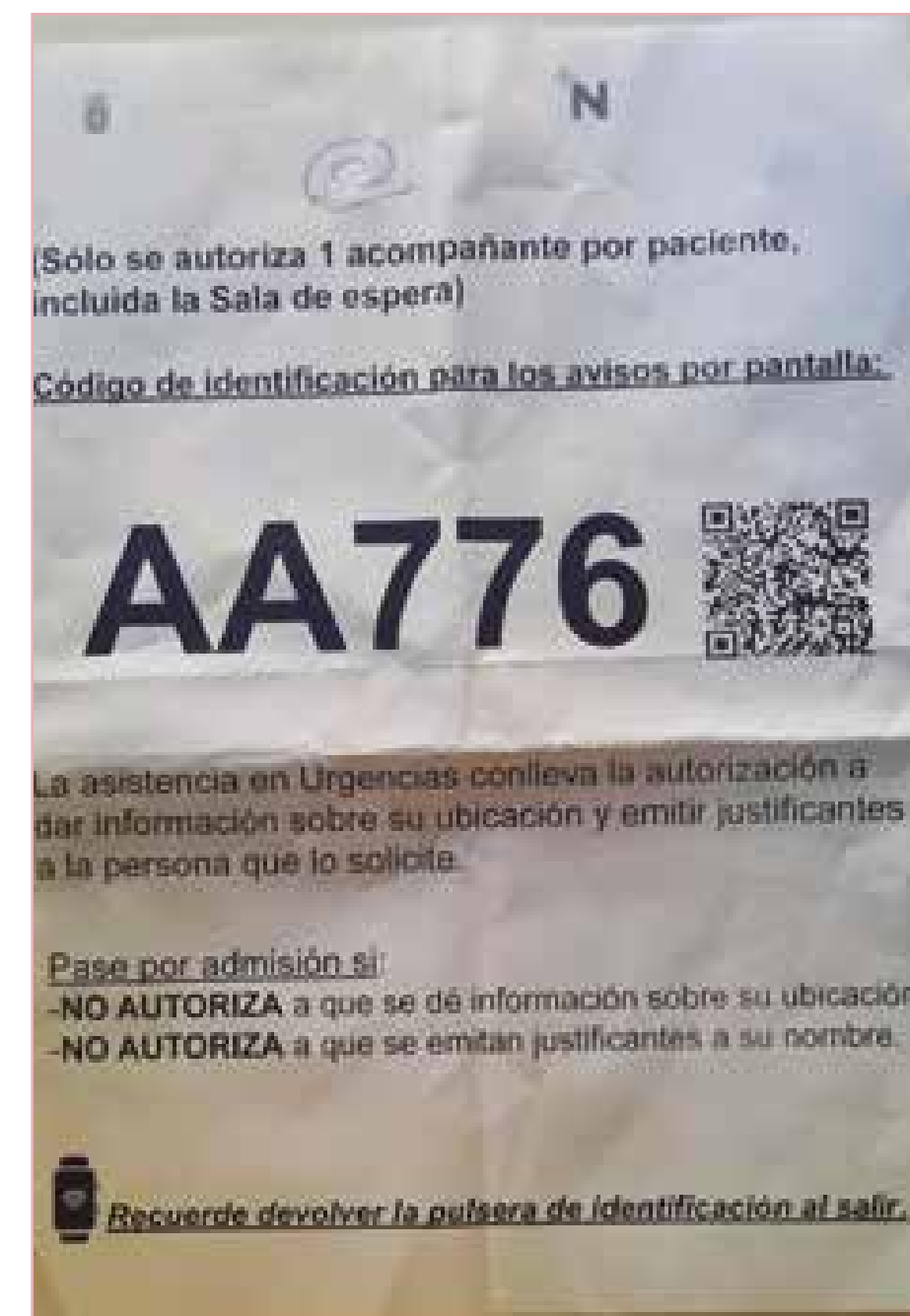
“IMQren Virgen Blanca klinikan atzo eman zidaten txostenaren goiburua: “LARRIALDISKO

TXOSTENA, INFORME DE URGENCIAS”

986-2023 dosierra

“Iturrama institutuko DBH2 mailako ikasleei tetanos txertoa jarri zieten. Ikasle guztiak ilaran zeudela gure semeari atzera joateko eskatu zieten bere

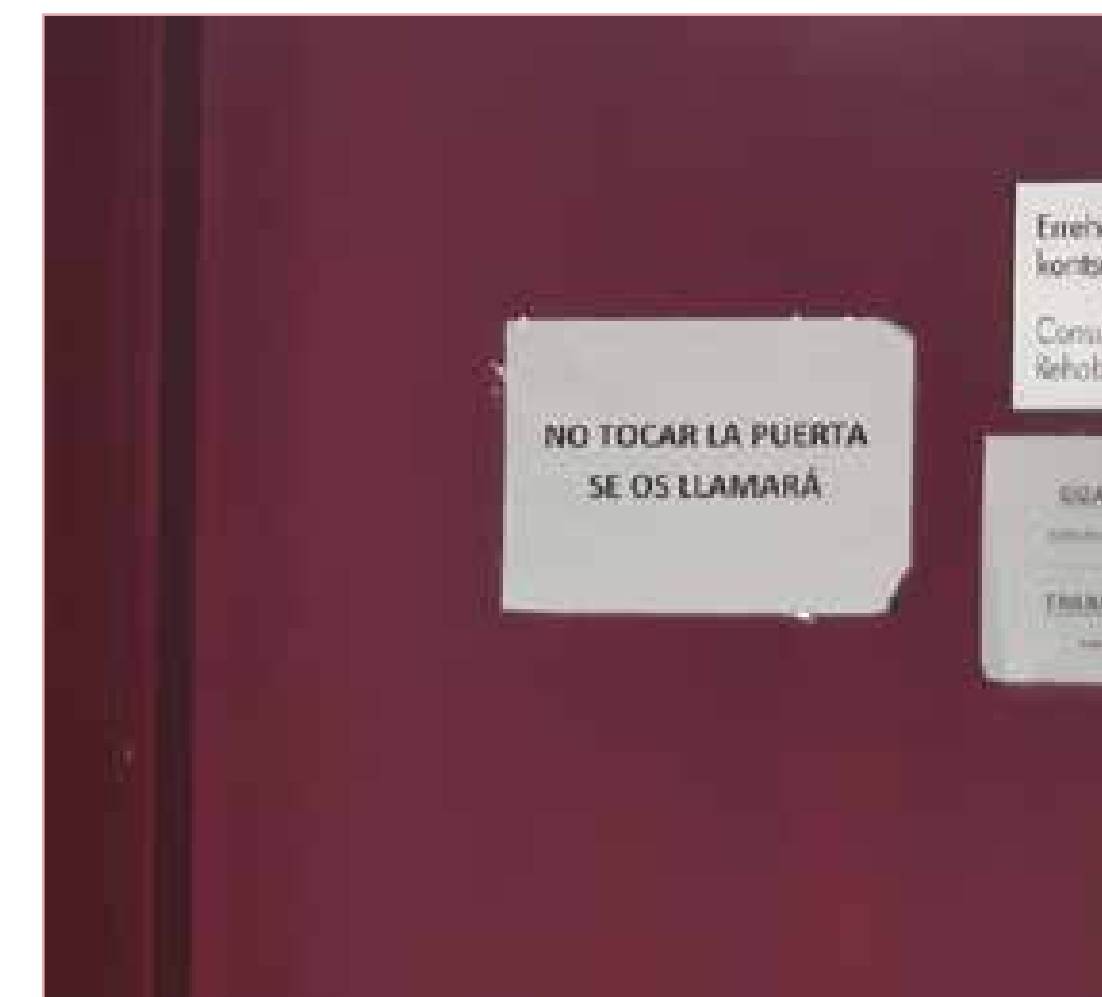
* 03. OSASUNGINTZA

gurasoek baimena eman ez zutela argudiatuz. Baimena euskarazko atalean behar bezala zegoen betea baina hori ez zioten aintzat hartu.”

Osasun-zerbitzuetako seinaleetika orokorrean ere gaztelania lehenesten da eta ohikoak izaten dira gaztelania hutsean idatzitako kartel eta oharrak. Horiek ezartzen dituzten profesional askok ez dituzte oharrak ele bitan ezartzeko jarraibideak ezagutzen.

189-2023 dosierra

“Nafarroako ospitaleko D pabilioiko gela batean nago, bertan 7 informazio kartel paratu dituzte, gaixo zein laguntzaileentzat. Haietako bakarra elebiduna da, larrialdietako irteerei dagokiena, gainontzeko seiak erdara hutsez daude.”

 **SEGURTASUNA ETA
HERRIZAINGOA**

04

04. SEGURTASUNA ETA HERRIZAINGOA

ERTZAINZA

Ertzaintzak 2023ko abenduan III. Euskara Plana onartu zuen. Bertan zehazten da helburua: “helburua gizartearekin harremana izango duen Ertzaintza izateko eskaerari erantzutea eta euskara barneko lanean ohiko bihurtzea, euskal herritarren hizkuntza eskubideen %100 bermatu ahal izateko”. Baina azken urteetako planek ere helburu hori izan duten arren, aurrerapausoak mantsoegi eman eta oraindik hutsune handiak daudela detektatu izan dugu.

Eusko Jaurlaritzatik emandako datuen arabera, agenteen % 61ek du Ertzaintzako 1. edo 2. hizkuntza-eskakizuna. Kopuru hori igotzen doan arren, euskaraz lan egiteko gaitasunak eta zerbitzua euskaraz eskatzen duten pertsonetik jarrirek 2023an ere azken urteetako antzeko egoerak erreproduzitzea eragin zuten.

Zerbitzuak euskaraz eskatzen dituzten pertsonak erantzun desegokiak jasotzea edo euskarazko zerbitzu horren eskaera baldintzatzea agertu dira 2023an ere herritarrek salatzen zituzten egoeretan.

835-2023 dosierra

“Durangoko Ertzaintzaren komisaldegira deitu dut gaur azaroaren 2a, 18:16an, eta gazteleraz hitz egiteko esan dit telefonoa hartu duenak, ez nauela ulertzen. Ea arreta euskaraz eman ahal didanik badagoen

galdetu diot. Erantzuna: “¿Qué quieres, que te atiendan o que te hablen en euskera?” izan da. “Ambas cosas”, erantzun diot. Zakar euskaraz atenditua izan nahi dudana galdetu dit eta baietz esan diot. Euskaraz atenditu nau andra batek gero (oso ondo) eta bere kidearekin gertatutakoa komentatu diot amaieran. Batzuk ez dakitela euskaraz erantzun dit... Telefonoko intzidentziaren ostean komisaldegira joan behar izan dut salaketa gauzatzera. Nire txanda heldu da eta artatu nauen agenteak ez zekien euskaraz. Nik euskaraz egin eta berak gaztelaniaz erantzuteko esan diot, eta bi hizkuntzatan egiten saiatu gara, baina ez zen ulertzeko moldatzen. Ia telefonoa hartu nauena bera izan den galdetu diot eta ezetz esan dit. Ez dela kontu pertsonala, baina, arreta euskaraz eskatu dudala gogorarazi diot. Ez dagoela arazorik esan dit, barruko kideei esango diela eta eskubidea daukadala. Kideengana joan eta bueltan etorri denean hau esan dit: “Hay uno que sabe y está

liado, y hay otro que sabe y no quiere”. Horren ostean, delituen biktimei buruzko informazioa bidali didate epostaz. Eposta eta delituei buruzko informazioa bera gaztelania hutsean jaso ditut hartu ninduenak ez zekielako euskaraz eta euskarazko arretarik ez zidatelako eman.”

Behin eta berriz herritarrek zerbitzuak euskaraz jasotzeko eskubidea dutela gogorarazten ibili beharrak, hizkuntza betebeharren ezagutzarekiko hutsuneak daudela erakusten du. Bestalde, herritarrek zuzenean euskara erabili arren, Ertzaintzatik emandako erantzun batzuetan aipatzen da ez dutela berariaz zerbitzua euskaraz eskatu.

35-2023 dosierra

“Gaur, urtarrilak 11, 17:20an Sestaoko ertzain-etxera joan naiz eta harreran zegoenak euskaraz ez zekienez, gaztelaniaz jardun behar izan dut. Nire eskubide linguistikoak urratu zaizkit.”

Erantzuna

Lehenik eta behin, barkamena eskatzea baino ez zaigu geratzen kexan adierazitako egunean arreta euskaraz eman ez izanagatik. Zentroan zegoen agenteak

04. SEGURTASUNA ETA HERRIZAINGOA

euskara menderatzen ez zuenez, gaztelaniaz hitz egiteko eskatu zion eta hizkuntza horretan egin zuten elkarrizketa. Agenteak eranstean du behin ere ez ziola eskatu euskaraz artatzea nahi zuenik. Guztia aztertu ondoren, agente guztiei jakinarazi zaie Ertzain-etxera joaten den pertsona batek arreta euskaraz jaso nahi baldin badu, arreta hizkuntza horretan jaso ahal izan behar duela, eta behar adinako maila duen agenterik ez badago, maila hori duenarengana bideratu behar dela.”

57-2023 dosierra

“Barakaldoko ertzain-etxera joan nintzen urtarrilaren 11n, 18:00ak aldera. Nik euskaraz egin arren, gaztelaniaz aritu zen une oro harreraren zegoen agentea. Ez zidan euskaraz zekien agente batekin aritzeko aukerarik eman, nahiz eta egindako gestioa ikuskatzera ateratzen agentea euskalduna izan.”

Erantzuna

Egun horretan harrerako agenteak

lehenengo gaztelaniaz hitz egin zion eta gero ikerketako agente batek euskaraz, eta jakinarazpena azken horrekin izapidetu zuen eta behin ere ez zuen eskatu arreta euskaraz jaso nahi zuenik eta ez zuen adierazi horregatik haserre zegoenik. Agente guztiei jakinarazi zaie Ertzain-etxera joaten den pertsona batek arreta euskaraz jaso nahi badu, arreta hizkuntza horretan jaso ahal izan behar duela, eta behar adinako maila duen agenterik ez badago, maila hori duenarengana bideratu behar dela. Hortaz barkamena eskatu nahi diogu sorrarazitako eragozpenengatik.”

123-2023 dosierra

“Gaur arratsaldean, 18:30-19:00ak aldera, Durangoko ertzain-etxera salaketa bat egitera etorri naiz. Leihatilan zegoen pertsonari euskaraz hitz egin diot. Gazteleraz erantzun dit. Berrero euskaraz hitz egiten hasi naizenean esan dit: “no te entiendo en euskera”. Nik gazteleraz erantzun behar izan diot baina nik ez nuen hori nahi.

Gero, barrura sartu naute salaketa jartzeko, eta bigarren pertsona batekin egon naiz. Pertsona honi nahiz eta euskaraz hitz egin, denbora guztian gazteleraz erantzuten egon da. Ni euskaraz hitz egiten eta bera gazteleraz erantzuten. Oso gaizki sentiarazi nau.”

Herritarren hizkuntza-hautua baldintzatzen jarraitzen da behin eta berriz, eta hainbatetan Ertzaintzatik bi bertsio ezberdin daudela ere argudiatu izan da gaiari behar bezalako erantzun edo tratamendu bat eman gabe. Kasu batzuetan barkamena eskatzen den arren, urteetan urraketa berdinak egiten jarraitzen da.

142-2023 dosierra

“Atzo arratsaldean, otsailaren 22a, 17:00-17:15 aldera, Basauriko ertzain-etxera joan nintzen ostiralean egingo dugun ekimen baten gaineko informazioa ematera. Bertara sartu eta euskaraz zuzendu nintzaion harreraren zegoen agenteari, “en castellano, que yo no entiendo” erantzun zidan. Euskaraz jardun nahi nuela adierazi nion eta

04. SEGURTASUNA ETA HERRIZAINGOA

“por favor en castellano que me estoy sintiendo mal” erantzun zidan modu bortitzean. Mesedez euskaraz zekien agente bati deitzeko eskatu nion eta “dejate de chorradas” izan zen bere erantzuna.”

Oraindik herritarrei zabaltzen zaizkien dokumentu eta mezuak ere gaztelaniaz izaten dira eta tramite ezberdinak egiterakoan Ertzaintzaren barne prozeduretarako zein lanerako gaztelania erabiltzeak, herritarrei ematen zaien zerbitzua ere baldintzatzen du. Beraz, hainbat agentek euskaraz lan egiteko gaitasun maila egokia ote duten zalantza azaleratzen duten kasu ezberdinak daude:

205-2023 erantzuna

“...Ertzain-etxean dauden agenteek euskara-maila ezberdinak dituztela, eta behin baino gehiagotan helarazi diela Oriako herritarrengana hizkuntza horretan zuzendu behar direla, gehienak euskaldunak baitira. Hortaz, barkamena eskatu nahi dugu sorrarazitako eragozpenengatik.”

----- Forwarded message -----
 Igorlea: ikerketa@ertzaintza.eus <ikerketa@ertzaintza.eus>
 Date: 2023 aza. 2, og. 20:58
 Subject: [SLK] Ertzaintza Ref.: 5..... - Información de acciones y derechos de la víctima
 To:

En cumplimiento de su solicitud, y en relación a las diligencias arriba referenciadas, se adjunta al presente correo información detallada sobre las acciones y derechos como víctima del delito.

Por favor, NO responda a este mensaje, es un envío automático. Si tiene cualquier duda sobre el contenido de sus derechos o las diligencias practicadas, puede contactar con las autoridades encargadas de la tramitación del procedimiento a través de cualquiera de los medios que constan al final del correo.

Un saludo.

DURANGO COMISARIA
 - Número de teléfono : 944 669 300
 - Correo electrónico : adm_durango@ertzaintza.eus

Eusko Jaurlaritzako Segurtasun Saila - Departamento de Seguridad del Gobierno Vasco

EUSKO JAURLARITZA **GOBIERNO VASCO**
SEGURTASUN SAILA **DEPARTAMENTO DE SEGURIDAD**
 Segurtasun Saila **Vitorrogiako Segurtasun**
 Ertzaintza **Policia**

INFORMACIÓN DE DERECHOS A VÍCTIMAS DE DELITOS

En su condición de víctima del delito o en representación de la misma, se le informa de los derechos que le asisten y de los organismos a donde puede acudir para el ejercicio de los mismos:

DERECHOS QUE LE ASISTEN:

- * A estar acompañada de una persona de su elección desde el primer contacto con las autoridades y funcionarios.
- * A denunciar y obtener una copia debidamente certificada de la denuncia que interponga, y a facilitar los medios de prueba que considere a las autoridades encargadas de la investigación.
- * A la asistencia lingüística gratuita y traducción escrita de la copia de la denuncia presentada cuando no entienda o no hable ninguna de las lenguas que tengan carácter oficial en el lugar en el que se presenta la denuncia. Excepcionalmente, la traducción escrita de la denuncia podrá sustituirse por un resumen oral de su contenido en una lengua que Ud. comprenda.
- * A, una vez personada en la causa, tomar conocimiento de lo actuado e instar lo que a su Derecho convenga.
- * A conocer el procedimiento para obtener asesoramiento y defensa jurídica y, en su caso, condiciones en las que puede obtenerse gratuitamente.

En todo caso tendrán derecho a la asistencia jurídica gratuita las personas menores de edad o con discapacidad necesitadas de especial protección cuando sean víctimas de delitos de homicidio, lesiones de los artículos 149 y 150, delito de maltrato habitual previsto en el artículo 173.2, delitos contra la libertad y delitos contra la libertad e indemnidad sexual.

- * A mostrarse parte en el proceso, mediante el nombramiento de Abogado y Procurador o que le sea nombrado de oficio en caso de ser titular del derecho de asistencia jurídica gratuita según la Ley 1/1996 y RD 2103/1996, y ejercitar las acciones civiles y penales que procedan, o solamente unas u otras, según le convenga. Este derecho deberá ejercitarse antes de la apertura del juicio oral.
- * A renunciar a la restitución de la cosa, reparación del daño e

76-2023 dosierra

“Ertzaintzaren web orriaren bitartez LAGUNDU atalean mezu bat bidali dut, bete beharreko formularioa euskaraz, eta gmailean jaso dudanean erantzuna gaztelaniaz <https://www.ertzaintza.euskadi.eus/lfr/eu/web/ertzaintza/colaboracion-ciudadana>”

04. SEGURTASUNA ETA HERRIZAINGOA

672-2023 dosierra

“Udaleko langile batek mezu bat idatzi zuen abuztuaren 10ean *adm_urolak@ertzaintza.eus* helbidera, euskaraz, informazioa eskatzeko; abuztuaren 11n erantzun zioten, gaztelaniaz, eta mezua berriz gaztelaniaz bidaltzeko eskatu, langileak euskaraz ez zekielako.”

621-2023 dosierra

“Gaur 12:00ak inguruan Gasteizko Lakuako Ertzaintzaren komisaldegian izan naiz kontzentrazio baimen eskaera bat egiteko. Bai harrerakoa eta baita tramitea egitekoa erdaldunak ziren eta nik euskaraz egin arren gaztelaniaz artatu naute.”

Komisaldegi batzuetan, telefono bidezko arretan ere lehen hitza zein herritarren hizkuntza-hautua bermatzearekiko neurriak ez dira behar bezala aplikatzen.

670-2023 dosierra

“Erandioko Komisaldegira deitu nuen irailaren 9an eskaera bat egite aldera. Hara non, deia hartu zidanak “Comisaría buenos dias”

erantzun zidan. Hala ere, eskaera euskaraz azaldu nuen, beste aldean zegoenak “Erderaz hobeto” esan arte. Komentariorik ez.”

Ertzaintzako lanpostuen deialdiei dagokionean, 2023an ere derrigortasun-data ezarrita ez zuten hainbat lanpostu argitaratu ziren, beraz, horietan guztietan euskararen ezagutzarik ez zuten hautagaiak sartu ahal izango ziren. Bestalde, salaketa egin zuen herritarrak euskararen ezagutza nahitaezkoa zen postuetan lan egiteko euskara maila desegokia zela ere salatu zuen.

53-2023 dosierra

“Gaur Ertzaintzako lanpostu ezberdinen deialdia atera da. 127 lanpostutik gehiengoan hizkuntza-eskakizunaren derrigortasun-data igarota izan arren, 20 lanpostu derrigortasun-data gabe atera dira beraz, hainbat hautagai euskara jakin gabe sartu ahal izango dira Ertzaintzan. 20 horietatik erdiak bide segurtasuneko agenteak izango dira adibidez, nola bermatuko da herritarren segurtasuna? EAE osoko ertzainek hizkuntza biak menperatzen dituztela eta hizkuntza bietan lan

egin edo zerbitzuak emateko gai direla ziurtatu beharko litzateke, herritarrek izapideak egiteko denbora gehiago eman behar ez izateko. Deialdi honetako 127 lanpostuetan gainera, B2 maila soilik eskatzen da eta maila hori euskarazko zerbitzu egoki bat emateko ez dela nahikoa iruditzen zait.”

FORUZAINGOA

2023an Foruzaingoek jasotako kexa kopurua eta herritarrek kontatzen digutena aztertuta, Foruzaingoan zerbitzuak edo arreta euskaraz eskatzeko baldintzatuak sentitzen dira hainbat herritar, eta euskaraz eskatu arren, hainbatetan jarrera desegokiak jasaten direla salatzen dute.

Foruzaingoko erakundeak berak hizkuntzarekiko duen jarreraren erakusle da urraketa gehienak erantzun ere ez dituztela egiten, eta kezkarria ere bada Nafarroako Gobernuak herritarrekin harreman zuzena duen erakunde hau euskalduntzeko neurri eraginkorrik hartu ez izana.

Kontuan izan behar da Foruzaingoan euskararen nahitaezko ezagutza duten agenteen kopurua ez dela %2ra ere heltzen eta legeak ezarritako eremu euskaldunean bertan ere lanpostu gehienek ez dutela euskararen nahitaezko

04. SEGURTASUNA ETA HERRIZAINGOA

ezagutzarik. Nafarroako hiriburuan bertan ere, adibidez, bide segurtasuneko 104 lanpostutatik batek ere ez du euskararen nahitaezko ezagutzarik.

Beraz, 2023an ere euskararen ezagutza merezimendu ere ez zen izan hainbat lan-deialditan.

499-2023 dosierra

“Nafarroako Gobernutik lan-deialdi hauek egin ziren ekainean: -Ekainaren 8an, (1774/2023 ebazpenaren bidez), Nafarroako Foruzaingoko agenteen ehun lanpostu oposizio bidez betetzeko deialdia argitaratu zen. Euskararen ezagutza ez zen kontuan hartu, beraz, herritarren hizkuntza-eskubideak urratu eta hizkuntza-hautua baldintzatzen jarraituko da. -Ekainaren 6an (89/2023ebazpena) Nafarroako Foruzaingoko agente lanpostu batzuk lehiaketa bidez edo berariazko lehiaketa bidez betetzeko deialdia argitaratu zen. Berariazko lehiaketan (44 lanpostu): Eremu euskaldunerako soilik puntuatzen da euskaraz jakitea, baina hor ez dago lanposturik. Lehiaketan (60

lanpostu): Euskara ez zen kontuan hartu. Herritarrekin harreman zuzena duten lanpostuak izanik, euskararen ezagutza nahitaezkoa izan beharko litzateke lanpostu guztietan.”

Horrek egunerokoan Foruzaingoarekin harremana euskaraz izateko ezintasunak biderkatzen ditu.

72-2023 dosierra

“Pasa den urriaren 28an, 01:30ak aldera lanera gindoazela, Foruzaingoarean patruila batek geratu gintuen Berako gasolindegia inguruan. Guregana gaztelaniaz zuzendu ziren eta nik “mesedez euskaraz” egitea eskatu nuen. Orduan, “a sí eh?, pues ahora, `por lista, prueba de drogas” erantzun zidan agenteak. Euskaraz aritzeko nire eskubidea aldarrikatzea ez zuen ongi hartu, eta, hortik aurrera, tratua oso desatsegina eta zakarra izan zen denbora guztian. Horren adibide izan zen drogen probak ez zuela emaitza eman lehenengo saiakeran eta, momentu batean,

lagina jasotzeko ahoan sartu behar den makiltxo lurrera erori eta lurretik jasotako makiltxo horrekin berarekin egin zidatela drogen probaren bigarren saiakera, ez zidaten beste makiltxo bat eman nahiz eta nik hala eskatu. Proba egiteko unean agente bakarra zegoen nirekin, ez zegoen beste lekukorik. Aipatu bezala, lanera gindoazen eta 02:30ak arte eduki gintuzten bertan. Zalantzarik gabe, jaso genuen tratua desatsegin eta desegokia euskaraz aritu nahi izateagatik izan zen.”

Foruzaingoa herritarrak informatzeko erabiltzen dituen sare sozialetan zein bestelako informazio euskarrietan euskararen presentzia eza edo presentzia urriagoa nabarmenak dira. Erakunde honek erabiltzen dituen lan-tresna eta dokumentuak ere gaztelaniaz izaten dira.

Twitterreko orrialdean adibidez, 2023ko txioen %100 gaztelania hutsean izan ziren.

132-2023 dosierra

“Foruzaingoa sare sozialetan gaztelania soilik erabiltzen du eta kartel hau ere gaztelania

04. SEGURTASUNA ETA HERRIZAINGOA

hutsean atera dute. Berriaren estekan euskara hautatuta, kartela gaztelaniaz agertzen da.

<https://www.navarra.es/eu/-/prentsa-oharra/foruzaingoak-ate-irekien-jardunaldia-egingo-du-igande-honetan-nafarroa-arenan>”

Aurreko urteetan Ertzaintza zein Foruzaingoarekin gertatu bezala, D ereduko ikastetxeetan Foruzaingoak emandako saio edo hitzaldiak gaztelaniaz egin direla ere salatu da eta ikastetxeek ez dutela euskararen baldintzarik ezarri aipatu izan da Foruzaingotik hori justifikatu nahian.

456-2023 dosierra

“**Bullyngaren kontrako hitzaldi bat ematera joan ziren Foruzaingoaren 2 agente Iñaki Ochoa de Olza ikastetxera. Ikasle euskaldunei zuzendua zen eta, agenteetako bat euskalduna baldin bazen ere, hitzaldi guztia gaztelaniaz izan zen.**”

UDALTZAINGOA

Udaltzaingoaren zerbitzuak ere euskaraz jasotzeko muga nabarmenak daude. Udal bakoitzak agenteen lanpostuei euskara ezagutzeko betebeharra ezartzetik harago (oraindik hainbat plantilla organikotan euskararen derrigortasun -datarik ezarrita ez duten lanpostuak ditugu), Arkautetik gestionatzen diren aldi baterako lan-poltsetan euskararen ezagutzarik ez duten hautagaiak egoteak ere hainbat herri eta hiritako udaltzaingoaren zerbitzua baldintzatzen jarraitzen du.

54-2023 dosierra

“**Gaur Getxoko udaltzaingorako 2 plaza betetzeko deialdia atera da, 2 postuak derrigortasun-data igaro gabe dutenez, euskara ez dakiten hautagaiak Getxoko udaltzain bezala lanean sartu ahal izango dira. Erabaki hauek Getxoko herritarron euskararen erabilera mugatu eta baldintzatzen dute. Udalari eskatu nahi diot behingoz udaltzain guztiek euskaraz lan egiteko gaitasuna izan dezaten ziurtatzeko.**”

714-2023 dosierra

“**Irailak 21, 21:45, Donostiako Udaltzaingora deitu dut. Telefonoa hartu duen udaltzainak buenas noches bakarrik esan du. Euskaraz badakien galdetu eta baietz esan dit. Galdetu diot zergatik ez duen euskara ere erabili eta erantzun bi eman dizkit: 1. Udaltzain guztiek ez dakitelako 2. Atzerritar askok deitzen dutelako. Aho zabalik utzi nau. Donostiako Udaltzaingoaren hizkuntza-politika da hori?**”

04. SEGURTASUNA ETA HERRIZAINGOA

201-2023 dosierra

“Gaur Barakaldoko Udaltzaingora joan naiz eta gizon udaltzain bati esan diot: “Giltzak galdu ditut”. Erantzuna honako hau izan: “No te entiendo”. Benetan uste dut kontu larria dela eta aztertu beharrekoa.”

Erantzuna

“Aipatu beharra dago 2019an zenbait udaltzain berri hasi zirela lanean, eta baliteke langile berri horiei behar bezala azaldu ez izana nola jokatu behar duten herritarren batek arreta euskaraz jaso nahi duenean. Horrenbestez, kexak eragindako gorabehera ekiditeko eta herritarren hizkuntza- eskubideak bermatu ahal izateko, honako neurri hauek hartuko dira:

- Lantaldeetako buruei arestian nabarmendutako irizpideak etengabe gogoraraztea, irizpide horien berri eman diezaieten beraien ardurapeko udaltzainei.
- Beharrezkotzat jotzen bada, dagozkion aldaketak egitea, lantaldeetan euskara dakiten udaltzainen kopurua orekatuta egon dadin.”

502-2023 dosierra

“Donostiako Nafarroa Hiribidean Tourraren harira egindako itxieran zegoen udaltzainari galdetu nion ea noiz pasa ahal izango genuen errepidea. Agenteak gazteleraz egiteko eskatu zidan euskaraz ez zekiela esanez eta mesprezuzko doinuz. Momentu horretan izugarritzko ezina sentitu nuen eta ez zait bidezkoa iruditzen Donostia bezalako hiri batean euskarazko oinarri-oinarritzko maila ere ez edukitzea.”

Erantzuna

“Udaltzaingoko arduradunekin harremanetan jarri gara eta egun horretan kalean ibili ziren agenteei ohartarazteko eskatu diegu, aurrerantzean horrelakoak saihesteko. Izan ere, jakin badakigu, batez ere, horrelako ekitaldietan, kalean dabilzan udaltzain guztiek ez dutela euskaraz artatzeko gaitasunik, baina herritarrekiko harremanetarako udalaren jarraibidea da egoera horretan dagoen langileak euskara dakien

langile bati laguntza eskatzea, betiere, hizkuntzarekiko begirunea erakutsiz. Herritarrari eskertzen diogu kexa jarri izana, huts edo gabeziak atzematen laguntzen digulako.”

Ondorioz, une edo udaltzaingoen bulego batzuetan ia ezinezkoa izaten da arreta euskaraz jasotzea eta protokoloek euskaraz dakien agente bat bilatu behar dela ezartzen duten arren, neurri hori ez da nahikoa herritarrei beraien eskubideak bermatu eta unean bertan behar bezalako zerbitzu bat eskaintzeari begira. Kasu batzuetan arreta euskaraz eskatzeagatik denbora gehiago itxaron behar izaten dute herritarrek.

Aurten ere hainbat izan dira herritarrek helarazi dizkiguten egoerak:

192-2023 dosierra

“Martxoaren 7an, 15:00ak aldera, Gasteizko Udaltzaingora deitu nuen Giza Eskubideen hiribidean edukiontzi bat errepidean botata zegoelako. Komisaldegiko osoan ez zegoen inor euskaraz arreta emateko. Udalari neurriak eskatu nahi dizkiot, askotan gertatzen dira horrelakoak Gasteizko Udaltzaingoa.”

04. SEGURTASUNA ETA HERRIZAINGOA

830-2023 dosierra

“Kotxean lapurretan sartu direla eta, Durangoko Udaltzaingora deitu dut gaur. Telefonoa hartu duenak gazteleraz erantzun eta ez duela esandakoa ulertu adierazi dit. Ea euskaraz arreta eman ahal didan galdetu diot eta baietz erantzun dit. Gazteleraz jarraitu du eta esaten nizkionak ez zituela ondo ulertzen ikusi dut. Oso lanpetuta zeudela (“estamos liaus, estamos con un detenido”) eta ezer ukitu gabe zain egon beharko nuela erantzun dit gazteleraz, bestela Ertzaintzara jotzeko.”

653-2023 dosierra

“Goizaldeko 03:00etan 092 telefonora deitu nuen zarataka ari ziren gazte batzuegatik kexatzeko. Harremana gaztelaniaz izan behar izan zen, telefonoan zegoen udaltzaina ez baitzen euskalduna. Gaztelaniaz hitz egiteko eskatu, eta uko egin nion; eta berak eskaini zidan eurek deitzea udaltzain euskalduna aurkitutakoan. Tartetxo bat (5’)

pasa ondoren, euskaraz hitz egin ahal izan nuen (agurra, berriz, gaztelania batuan).”

497-2023 dosierra

“Gasteizko Udaltzaingora deitu dut gaur Tourra dela eta, trafiko zalantza bat argitzeko. Arreta euskaraz emateko ez dagoela inor libre esan didate. Ez da lehen aldia. Gasteiztar euskaldunon eskubideak etengabe urratzen dituzte udaltzaingoen zerbitzuetan.”

467-2023 dosierra

“Donostiako Udaltzaingoaren komisaldegira gerturatu gara salaketa bat jartzera. Ekainaren 18an, arratseko 7tan. Bertako harreran euskaraz “Salaketa bat jartzera gatoz” esan eta harrerako udaltzainak “Mal empezamos. Si no me hablas en castellano no nos vamos a entender” erantzun. Salaketa bikoitza da hau: 1.- Donostiako Udaltzaingoaren komisaldegian euskaraz ez artatzea. 2.- Gure hizkuntza erabiltzeari horrelako erantzunak

ematea. Gainera, parean “Udalean ere euskaraz” zioen kartel handi bat nuen. Lotsagarria!”

865-2023 dosierra

“Atzo, azaroak 14, 11:30ean, Gasteizko udaletxera hurbildu nintzen Euskara Batzordea geneukalako. Sarreran zegoen udaltzainari bertaratzeko arrazoia azaldu nion euskaraz. “Yo no hablo euskera, hablame en castellano” eskatu zidan. Berriro errepikatu nion poliki-poliki eta euskaraz. “Te he dicho que no se euskera!!” erantzun zidan modu oso bortitzean. Orduan, arreta euskaraz jaso nahi nuela eta euskaraz zekien kideren bat bazegoen galdetu nion. “No, estoy yo solo y no”. Azkenean gaztelaniaz eman nion azalpena eta “no ves que facil?” bota zidan.”

924-2023 dosierra

“Azaroaren 24an, bilera genuen udaletxean eta minutu batzuk lehenago bertaratu ginen. Sarreran Udaltzaina zegoen kontrola egiten. Guk “egunon”

04. SEGURTASUNA ETA HERRIZAINGOA

berak “buenos días”; ondoren “la documentación”, guk “bai esan”, berak berriro “la documentación”. Horrela hiru aldiz, hiru pertsona baikin. Bukatzeko “les esperan arriba?” guk “bai, badakite”; berak “saben subir?”, guk “bai, badakigu nola joan, eskerrik asko”; berak “hasta luego”: hitz bat bera ere euskaraz.”

Mezuak, dokumentazioa, inprimakiak, agiriak, isunak... Hainbat kasutan gaztelaniaz heldu zaio informazioa herritarrari eta horrek euskaraz lan egiteko ohitura eta gaitasun eza ere agerian uzten ditu.

938-2023 dosierra

“Duela hilabete auto istripu baten lekuko izan nintzen eta larrialdietara deitu behar izan nuen. Gaur goizean Donostiako udaltzainak nirekin harremanetan jarri dira email bidez, gaztelera hutsean idatzitako mezu baten bidez.”

987-2023 dosierra

“Iruñeko Udaletik, Hiritar Segurtasun Saitetik trafiko isuna

jaso dut erdara hutsean. Euskaraz artatua izateko eskubidea aldarrikatzen dut.”

298-2023 dosierra

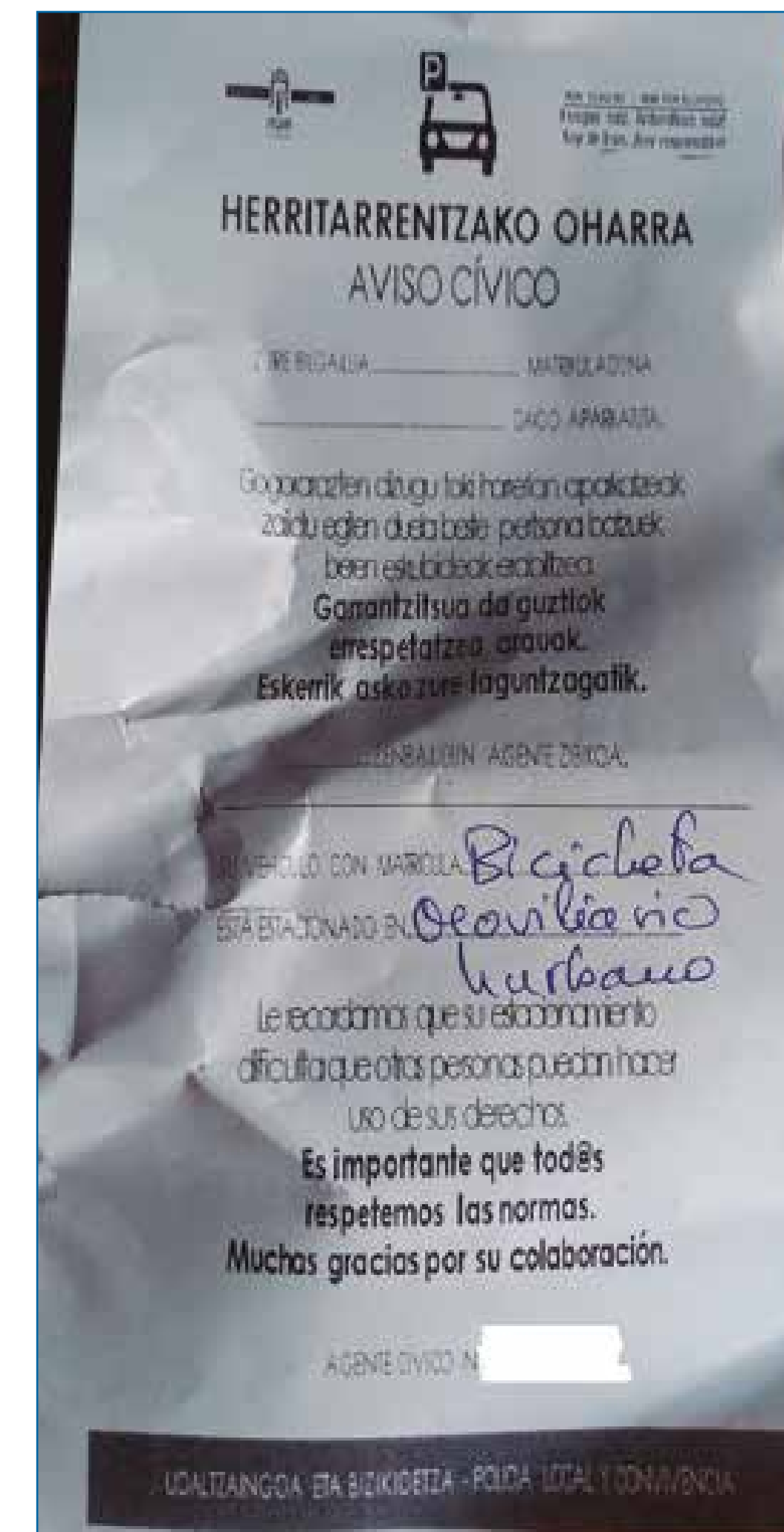
“Donostiako Udaltzaingora joan naiz txirrinda lapurtu zidatela salatzer. Eta nik euskaraz egin eta berak niri ere. Baina salaketa agiria eman didatenean gaztelania hutsez dagoela ikusi dut.”

127-2023 dosierra

“Pare bat ordu farola bati lotuta utzi nuen txirrindula Irunen otsailaren 15ean. Bueltan Udaltzaingoa ohar bat aurkitu nuen kaskoan sartuta. Oharraren inprimakia elebiduna baldin bazen ere, gaztelaniaz beteta zegoen.”

389-2023 dosierra

“Irungo Udaltzaingoa aparkatzeko debekua iragartzen duen kartelean ez dago informazio guztia euskaraz. Herriko Etxeak ez ditu guztiz betetzen euskaldunon hizkuntza-eskubideak.”

05

05. HEZKUNTZA

LAPURDI, BEHE NAFARROA ETA ZUBEROA

Euskara eta euskaraz ikasteko eskubidea hezkuntza -sistema osoan behar bezala integratua ez egoteak eta euskarazko ereduak zabaltzeko trabak jarri zein euskara ikasle guztiei ez eskaintzeak, euskararen etorkizuna kolokan jar dezakete. Izan ere, kontuan hartu behar da une honetan hezkuntza-sistemako ibilbidea euskararekin harremanik eduki gabe egingo duten ikasleen kopurua gutxi-gorabehera %57koa dela. Horrekin batera, ofizialtasun eta aitortza ezak zein irakaskuntzaren parte diren azterketak euskaraz egin ahal ez izateak markatu zituen urtearen nondik norakoak hezkuntzan.

Euskaraz ikasteko traba edo oztopo horiei lotuta, 2014an martxan jarritako Beskoitzeko ikastolak gela prefabrikatuetatik atera eta eraikin bat egiteko udalak jartzen zizkion traba eta eragozpen teknikoak salatu zituen 2023ko azaroan.

Pasa den udaberrian, borroka luzearen ostean, bigarren hezkuntzako trantsiziorako nahitaezkoa den Brebeta azterketa aurrerantzean euskaraz egin ahal izatea lortu zuten Seaskan eskolaratutako ikasleek, baina oraindik Baxoa azterketa euskaraz egiteko aukerarik gabe jarraitzen dute.

Hala ere, 2023ko abenduan Frantziako eskola irakaskuntzako zuzendari nagusiak gutun bat igorri zuen Seaskara 2024ko azterketan ikasleek euskaraz erantzun

Argazkia: Argia.

Argazkia: Berria.

ahal izango duten arren, ariketa eta dokumentuen azalpen guztiak frantsesez izango direla adieraziz, beraz, erabaki

horrek zientziak, matematika eta geografia-historiako probei eragingo die.

[968-2023 dosierra](#)

“Frantziako Hezkuntza ministerioak brebetako azalpen oro frantses hutsean ematea deliberatu du “seguritatea eta zuzentasuna” bermatzeko. Ikasleen hizkuntza-eskubideak berriz ere urratuak izanen dira.”

NAFARROAKO FORU ERKIDEGOA

Hezkuntza Departamentuaren beraren hainbat zerbitzutan ez da euskarazko arreta uneoro bermatzen, erregistro orokorreko leihatiletan kasu; langile guztiek euskararen ezagutza ez izateak arreta euskaraz jaso ahal izatea baldintzatzen du.

[882-2023 dosierra](#)

“Azaroaren 6an gauza bera gertatu zitzaidan. Hezkuntzako erregistroan dagoen neskak ondokoa erran zidan: “En estos momentos no esta mi compañera para atenderte en euskera”. Lehenengo egunean, tira, patatekin

05. HEZKUNTZA

jan nuen, baina bigarreanean, jada, gehiegi iruditu zait. Euskaldunok, betiko moduan, buelta piloa eman behar dugu gure hizkuntzan artatuak izateko. Oraingoan, gazteleraz egin behar izan dut.”

Ikastetxe batzuetan hizkuntza eskubideen zapalketarekiko ematen diren egoerak behin eta berriz erreproduzitzen dira. Izan ere, euskara ezagutzen ez dutenak lehenetsiz, informazio eta zerbitzu ezberdinak gaztelaniaz eskaintzen dira. Egunerokoan ezartzen diren irizpide eta neurriak gehienetan euskaraz informazioa jasotzeko eskubidearen kaltetan izaten dira.

Bestalde, D eredia eskaintzen duten ikastetxeak izan arren, eta lege eremua edozein izanik ere, Hezkuntza Departamentuak kudeatzen dituen hainbat zerbitzutan ez dira hizkuntza-irizpideak edo klausulak behar bezala ezartzen eta ikuskatzen. Honen ondorioz, azpikontrataturako zein zuzenekoak diren hainbat zerbitzu euskaraz jasotzeko ezintasunak daude, hala nola, jangeletako zerbitzuak, garraio zerbitzuak...

[413-2023 dosierra](#)

“...- Guraso bilerak erdara hutsean, asko jota agurra

euskaraz - Monografikoak erdara hutsean (- Umeen euskara maila negargarria (orokorrean) - Haur hezkuntzako paretetako testuak edo lanak erdaraz (batzuetan... batzuetan etxean egindakoak,,,,) - Eskolaz kanpoko jardueretako irakasle batzuk erdaldunak; ez zutenez inor topatzen euskalduna ba erdalduna ekarri zutela, euskaldunak izanik hurrei erdaraz zuzentzen zaizkienak... - Ikastolako profesional desberdinak erdaraz haien artean (garbitzaile, autobuseko zaintzaile, begirale...) - Eskolaz kanpoko jardueren hurrengo ikasturterako kartelak, informazioaren atal handi bat erdara hutsean. -Chromebooketako atalak etabar erdaraz. - Etxerako lanen azalpenak batzuetan erdaraz. **Ulertzen dut guztien larritasun maila ez dela berbera baina... iruditzen zait atzera goazela...”**

[742-2023 dosierra](#)

“Ikastetxeko ikasturte hasierako guraso bilera orokorra gazteleraz

bakarrik eskaini didate, nahiz eta nik euskaraz jaso nahi nuela adierazi. Ikastetxe hau D ereduko ikastetxea da, Iruñean, eta euskararen arnagune izan daitekeen toki apurretako bat. Ez dute bilera bi hizkuntzatan egiteko aukera eman, edo bi bilera hizkuntza ezberdinetan, edo itzulpengintza zerbitzua erabiltzeko aukera eman...klastro bakarrean erabaki omen dute guraso bilera orokorrak gazteleraz egingo direla. Nik ez joatea erabaki dut, euskarazko bileraren zain geratuko naiz, ez bainago ados hartutako irizpidearekin. Oso larria deritzot, euskara baztertu eta isiltzen baitute honela.”

Irakasleen ezagutzari dagokionean, 2023an euskararen ezagutza nahitaezkoa ez zen hainbat deialditan (Lanbide Heziketako irakasle teknikoak eta espezialistak, Hizkuntza Eskola Ofizialetakoak, Musika eta arte eszenikoetakoak...), euskararen ezagutzaren balorazioa %5etik beherakoa izan zen eta puntu ia guztiak lor zitezkeen euskararen ezagutzarik gabe. Horrelako erabakiek egun euskaraz egiten den eskaintza mugatzeaz gain, etorkizunean euskaraz egin daitekeen eskaintza ere baldintzatu dezakete.

05. HEZKUNTZA

D EREDU BERRIAK IREKITZEKO OZTOPOAK ETA EUSKARAREN IRAKASKUNTZAREN SUSTAPEN EZA

Araubidearen arabera, Nafarroa osoan D eredu irakaskuntza zabaltzeko aukera izan beharko litzatekeen arren, legeak ezarritako “eremu misto” eta “ez euskalduneko” ikastetxeetan euskarazko lerro berriak irekitzeko zailtasunekin jarraitu zen 2023an ere. Horren adibide dugu Leringoa. Martxoan ireki zen aurrematrikulazio epean, Leringo zenbait familiari ez zitzaien eman Doña Blanca de Navarra ikastetxean D eredu hautatu nahi zutela adierazteko aukerarik. Eskaerak 2022ko azaroan egin zituzten arren, ez zuten Hezkuntza Departamentuan erregistratutako instantzien erantzunik izan, eta Sortzen guraso elkarteak Eskola Kontseiluan eskatutako azalpenen bidez jakin zuten 2023-2024 ikasturterako Hezkuntza Departamentuak ez zuela asmorik D ereduaren irekieraren alde ezer egiteko. Izan ere, Eskola Kontseiluan Hezkuntzako Zuzendari Nagusiak egindako adierazpenen arabera, ikastetxean espazio falta zegoela baino ez zuten argudiatu, eta familiei ez diete dagokien txosten teknikorik helarazi ez eta irtenbideak aztertze inongo asmorik azaldu ere.

Egoera hauek adierazten digute Hezkuntza Departamentuaren D ereduaren eskaintza aktibo ezak zein borondate faltak euskararen irakaskuntzaren zabaltzea oztopatzen dutela eta etorkizunean ere eragin nabarmena izan dezakete.

Eskaintza aktibo eta euskarazko irakaskuntza sustatzeari lotuta, Iruñeko Lezkairu auzoan ireki zen ikastetxe berrian gertatutakoa horren adierazgarri da, non gurasoek

pentsatzen zuten ikastetxe horrek ez zuela euskarazko eskaintzarik izango eta, beraz, auzoko familiek ez zituzten ikastetxe horretan matrikulatu haurrak.

657-2023 dosierra

“Nafarroako Gobernuko Hezkuntza arduradunek bestelako iragarpenak egin baldin bazituzten ere, departamentuak ez du behar bezala sustatu eta iragarri D eredu Lezkairuko eskolan. Borondate faltaren ondorioz Paderborn-Lezkairu zentroan ez da D ereduan ikasteko aukerarik egonen.”

Iruñeko haur eskoletan ere D eredu eskaintza faltaren bidez euskarazko matrikulazioetan eragiten dutela salatu zuten hiriko *Haurreskolak euskaraz* taldeak. Izan ere, udal haur eskola bakarra dago euskaraz Iruñea osorako, gainerakoetan eredu mistoak eskaintzen dira (ingeleza edo gaztelaniarekin batera). Eredu mistoek ez dutela euskarazko irakaskuntza bermatzen salatu dute familia zein profesionalek hainbatetan (hizkuntza hegemonikoek duten eraginagatik), beraz, Donibane, Mendillorri eta Printzearen Harresia bezalako Udal Haur Eskolak murgiltze eredu (euskara hutsean) bilakatzea aldarrikatzen jarraitu dute familia, eragile eta haur eskoletako langileek.

MUSIKARIAK IKASTETXEETAN PROGRAMA

2023ko ekainean Hezkuntza Departamentuak 2018tik indarrean zuten *Musikariak Ikastetxeetan* programa (14 eta 18 urte bitarteko ikasleen artean euskara eta kultura bultzatzeko helburua zuena) etetea erabaki zuen inongo azalpenik eman gabe. Hezkuntza eta euskalgintzako eragile eta norbanakoen salaketaren aurrean, 2023-2024 ikasturteetik aurrera Euskarabideak hartu zuen programarekin jarraitzeko ardura.

05. HEZKUNTZA

NAFARROAKO UNIBERTSITATE PUBLIKOA

Nafarroako Unibertsitate Publikoak antzeko egoeran jarraitu zuen 2023an ere; euskaraz ikasteko ezintasuna eta eskaintza askoz urriagoarekin.

NUPeke Euskara Taldeak urtean zehar hainbat mobilizazio egin zituen, euskarazko irakaskuntza zabaltzea eskatzeaz gain, unibertsitateak eskaintzen dituen zerbitzuetan ere hizkuntza eskubideak bermatu daitezzen aldarrikatzeko.

Nafarroako Unibertsitate Publikoan hainbat ikasketa ezin dira euskaraz osotasunean egin eta euskarazko kreditu kopurua azken urteetan zerbait igo den arren, euskaraz diren irakasgai horiek ere ikasturtean zehar gaztelaniara pasatu ahal dira. Izan ere, irakasleen euskararen ezagutza baxuak ordezkapen zein bestelakoetan euskararen ezagutza

HEZKUNTZA EUSKARAZ

Izango da!

IRUÑEA
12:00 ANTONIUTTI

M23
IKASLEOK KALERAK!

ZUTABEA NUPetik
11:15tan

duten irakaslerik ez egotea eragiten du eta hau zuzenean egiten diren lan-deialdietan euskara bazterrean uztearen ondorio ere bada. Hainbat izan dira aurten gai honi lotuak Behatokian jaso ditugun kexak. Hauek adibidez:

234-2023 dosierra

“Nafarroako Unibertsitate Publikoak 2023ko otsailean 3 lan-deialdi onartu zituen. - 146/2023 EBAZPENA, 2023ko urtarrilaren 31koa, Nafarroako Unibertsitate Publikoko Irakasleen Gaietarako errektoreordeak emana, unibertsitateko irakaskidegoetako lanpostuak betetzeko lehiaketarako deia egiten duena. (NAO, 2023-02-21). 39 lanpostu dira. 36 lanpostutan ez zen euskaraz jakitea kontuan hartzen.”

956-2023 dosierra

“Nafarroako Unibertsitate Publikoak lan-deialdi guzti hauek argitaratu zituen azaroan. Guztietan euskararen ezagutza kontuan izan gabe: -2023-22-03: OLko kudeatzaile izateko 13 lanpostu -2023-11-06: Adar ekonomikoko OLko teknikari

05. HEZKUNTZA

izateko 6 lanpostu -2023-11-06: OLko liburutegiko laguntzaile
 izateko 4 lanpostu -2023-11-09: Zerbitzu orokorretako 2 lanpostu.
 - 2023-11-09: OLko A mailako 5 teknikari lanpostu -2023-11-14: Laborategiko zerbitzuetako ofizial lanpostu bat, Laborategi Kliniko eta Biomedikoa, C maila. -2023-11-14: laborategiko zerbitzuetako ofizial izateko 2 lanpostu. Mekanika C maila. -2023-11-28: Laborategiko zerbitzuetako ofizial lanpostu 1. Elektromekanika, C maila. -2023-11-28: Laborategiko zerbitzuetako ofizial lanpostu bat. Elektronika C maila. -2023-11-28: OL kudeatzaile lanpostu bat, B maila. -2023-11-28: Informatika zerbitzuko OLko kudeatzaile izateko 6 lanpostu, B mailakoak.”

[960-2023 dosierra](#)

“2023ko azaroan, Nafarroako Unibertsitate Publikoak ikertzaileak kontratatzeke 6 lan-deialdi argitaratu zituen. Euskararen ezagutza ez zen kontuan hartu, bai

ordea ingelesarena. NUPek ikerketaren arlotik ia sistematikoki baztertzen du euskara eta aldiz, ingelesa bultzatzen du.”

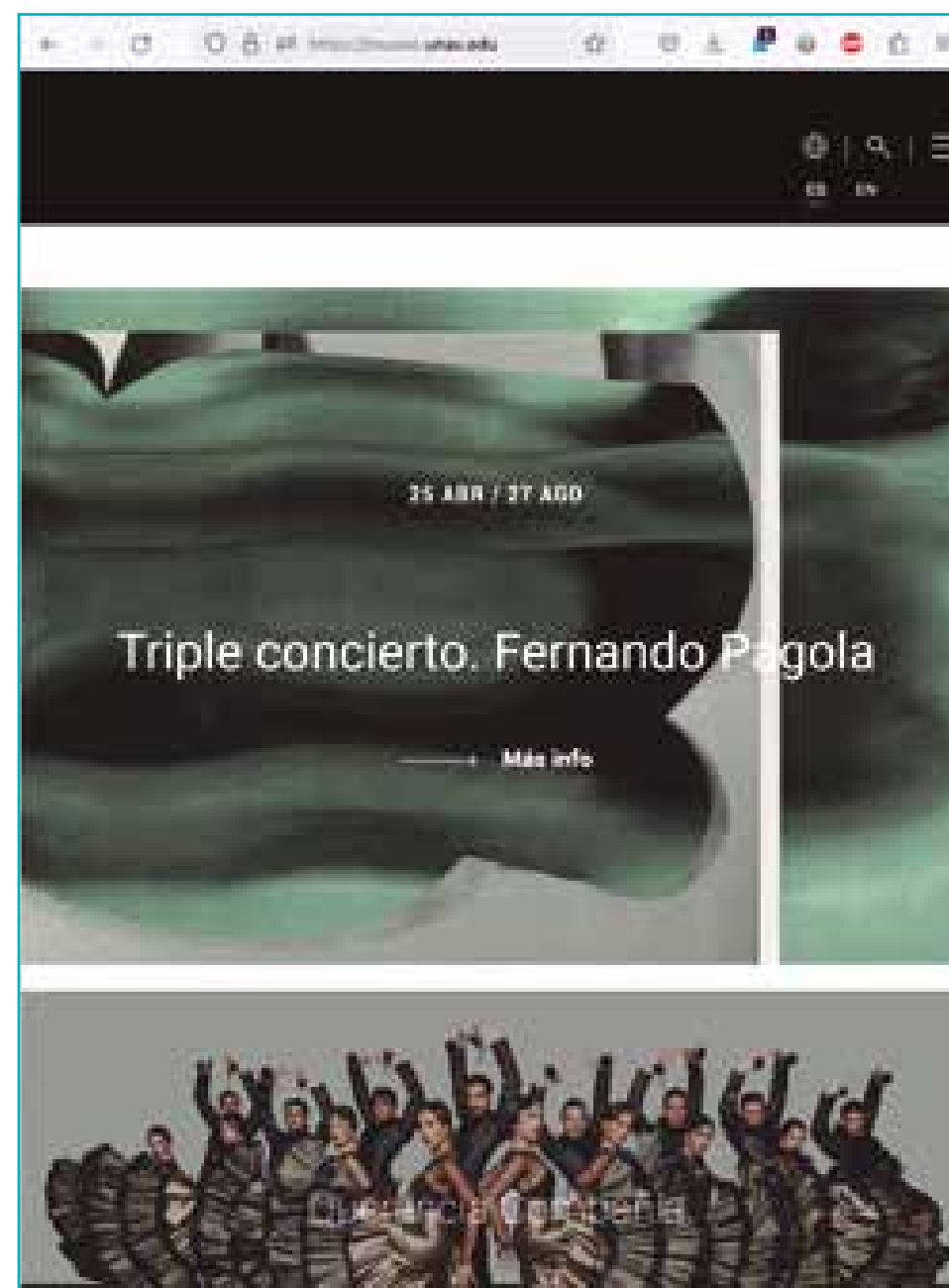
Baina bestelakoan ere, unibertsitateak euskarari eskaintzen dion ikusgarritasun eza edo bigarren mailako izaera nabarmena da.

[675-2023 dosierra](#)

“Medikuntzako fakultatea eraikitzen hasi da Nafarroako Unibertsitate Publikoa. Hori iragartzen duten kartel guztiak gaztelania hutsean daude. Euskaldunok ez al dugu merezi informazioa euskaraz jasotzea?”

[318-2023 dosierra](#)

“Nafarroako Unibertsitatearen museoak euskara bere komunikaziotik kanpo uzten du, bere webgunea gazteleraz eta ingelesez dago (<https://museo.unav.edu/>) eta hortik zabaltzen duten berripaper elektronikoa gazteleraz dago...”

05. HEZKUNTZA

787-2023 dosierra

“Nafarraoko Unibertsitate Museoan “Averno. Marcat Dance” ikuskizuna egin zen. Aretoko megafoniatik emandako argibideak, agurra, hasieraren iragarpena, telefonoak itzaltzekoa... gaztelaraz nahiz ingelesez esan ziren, euskaraz ez.”

EUSKAL AUTONOMIA ERKIDEGOIA

Euskal Autonomia Erkidegoan hezkuntzako lege berriaren eztabaidak urtea markatu duen arren, oraindik D ereduan bertan zein Hezkuntza Saileko zerbitzu orokorretan ere urtez urte errepikatzen diren hutsuneak aurkitu ditugu.

Guraso eta familiek jasotzen duten informazioarekiko edo bilerak egiterakoan ikastetxeek hizkuntzen erabilerarekiko dituzten irizpideez kexu dira. Bidaltzen zaien informazioa, webguneetako, iragarkiak...

463-2023 dosierra

“Hezkuntzak, gure semearen inguruan betetzeko dokumentu bat helarazi digu eskolaren bitartez. Dokumentua, ele bitan dago, baina euskarazkoak hainbat akats onartezin ditu. Neroni irakaslea

izanik ere, dokumentu ugari jasotzen ditugu euskara nardagarri batean. Nabaria da dokumentu horien jatorrizko hizkuntza gaztelera dela eta itzulpenak ordenagailu batek egiten dituela, edo bertako itzultzaileek ez dutela euskara maila nahikoa dokumentu hauek itzultzeko.”

698-2023 dosierra

“Umeak Zabalana Eskolan ditugu, urtero beka eskatzeko paperak umeei ematen dizkiete eta gurasook jaso egiten ditugu, sinatu eta bueltatzeko. Aurten, iaz bezala, bekaren eskaera orria gaztelania hutsean iritsi zaigu (guri eta beste euskaldun familiei) beka eskaeran abisuak euskaraz jaso nahi ditugula argi zehaztu dugun arren. lazko beka eskaera itzultzean postit batean jakinarazi zitzairen euskaraz jaso nahi genuela, baina argi dago Zabalana eskolan gauden familia euskaldunen eskubideak bigarren mailakoak direla eskolarentzat, aurten inprimakia berriro gaztelaniaz bidali digutelako.”

05. HEZKUNTZA

[752-2023 dosierra](#)

“Arabako Guardiako Samaniego BHI institutu publikoaren webgunearen euskarazko bertsioan, eduki asko eta asko gazteleraz daude.”

[409-2023 dosierra](#)

“LH 4, 5 eta 6ko gurasook “HEZIKETA EMOZIONALA BABES FAKTORE BEZALA” hitzaldian parte hartzeko gonbitea jaso genuen; euskeraz izango zela ZIURTATU ziguten. Hitzaldiaren egunean, zein hizkuntzatan nahi duzue ematea hitzaldia?. Ama batek “en castellano”, nik mesedez euskeraz ere izan daiteke, hau da bi hizkuntzatan?. Hizlaria isilik gelditzen da eta bat-batean hizketan hasten da, hasieran zerbait euskaraz esaten du (nano segundo bat) baina gero hitzaldi guzti-guztia erdara hutsean, 120 minutu, bi ordu oso osorik erdaraz, nire eskaera kontutan hartu gabe, euskera erabat baztertuz.

Hizkuntzaren erabateko urraketa eman da, hizlariari bost axola izan zaio nire eskaera, euskal eskola publiko batean honelako jarrera bat ezin daiteke onartu, hau bidegabea da.”

Eusko Jaurlaritzatik azpikontratatzaren diren zerbitzuetan ere hizkuntza-irizpide sendoagoak eta horien betetzea ziurtatzea falta da.

[969-2023 dosierra](#)

“Gure alabaren eskolan, D ereduko Luis Briñas Santutxuko Eskola Publikoan, badira jantokiko bi langile (gutxienez) euskarazko ezagutzarik ez dutenak, ondorioz, umeekin harremanetan gazteleraz aritzen dira. Ikastetxearen memorian bertan onartzen da ikasleen arteko euskara erabilera oso eskasa dela eta ez dela bakarrik jantoki orduetan gertatzen den arazoa.. Arazoa haundia da LHn. eta DBHn da.. Izan ere, LHn ez bi monitorek ez dakite euskaraz hitz egiten. Batzuetan enpresak bidatzen ditu euskaraz ez dakiten monitoreak.”

Hezkuntza Sailak mediku azterketak egiteko azpikontratatuak zerbitzuetan euskarazko arreta bermatzeko zailtasunak izan ziren eta, kasu honetan, langileak euskarazko arreta nahi izanez gero, bere bizitokitik desplazatu behar zuen, mediku arreta gaztelaniaz nahi zutenek gertuko osasun zentrorra joateko aukera izan zuten bitartean. Horrelako baldintzatzeek herritarrak zerbitzuak euskaraz nahi izan arren, gaztelaniazkoak onartzea eragiten dute.

[736-2023 dosierra](#)

“Eusko Jaurlaritzaren Hezkuntza Saileko Funtzionario izaera lortzeko, ezinbesteko tramitea da mediku-azterketa gainditzea.. Niri, Hezkuntza Sailak Quirón Prevención enpresak Gasteizen duen egoitzan eman zidan sailak hitzordua. Egun horretan Quirón Prevención-era agertu nintzen, baina ez zidaten mediku-azterketa euskaraz egiteko aukerarik eman: niri egokitu zitzaidan langileak ez zekien euskararik; nik hala eskatuta, gainerako langileei ere galdetu zien, ea euskaldunik ba ote zegoen, baina mediku-azterketa egiten duten langileen artean ez zegoen euskaldunik.

05. HEZKUNTZA

Gauzak horrela, ez nuen mediku-azterketa egin, eta erreklamazioa jarri nuen Kontsumobiden. Ondoren, Hezkuntza Sailari idazki bat helarazi nion, zeinean eskatzen nion hitzordua eman ziezadala, merezimendu-lehiaketaren baitan nahitaezko tramitea den mediku-azterketa euskaraz eta Gasteizen pasa ahal izateko, bertan baititut bizitokia eta lantokia. Hurrengo egunean, Quirón Prevenciónen mezu bat jaso nuen, gaztelania hutsean, enpresa horrek bidalitako gainerako komunikazio guztiak bezala. Horren bitartez, hitzordua ematen zidaten, Beasainen (Gipuzkoa).”

Irakasleek ere jasotzen dituzten zuzeneko zerbitzu orokor zein hezkuntzako profesionalen hautaketetan euskararen ezagutzak duen bigarren mailako izaera salatu izan dute.

305-2023 dosierra

“Ordezko irakaslea naiz eta Hezkuntzako Bizkaiko ordezkariarekin, ahoz eta idatziz, hainbat hartu-eman izan ditut apirilaren 2. eta 3. astean. Arreta eman didanak euskaraz

ez zekielako harreman guzti-guztiak gaztelaniaz egin behar izan ditut, beti neure lehenengo berba euskara izan bada ere.”

414-2023 dosierra

“EAEko Berritzeguneetan hurrengo ikasturtean lan egiteko deialdian lana ahoz defendatzeko jarraibideetan “defentsa ahal bada euskaraz egingo da” esaten da. Hau da, erdaraz egin ahalko dutela aurkezpena. Aurreko deialdian “defentsa euskaraz egingo da” zioen. Lanpostu horietan euskarazko hizkuntz-gaitasuna ezinbestekoa da, beraz, atzerapausoa zerbitzu horiek behar bezala betetzeko gaitasun egokia duten neurtzeko. Atzera egin eta defentsa euskaraz egiteko betebeharra ezartzea eskatzen dut.”

2023an ikastetxe ezberdinetan DBHn adimen gaitasun handia duten haurrak detektatzeko eta hauei arreta eskaintzeko probak martxan jarri zituzten. Ikastetxe ezberdinetatik gurasoek Behatokira helarazitakoaren arabera, D ereduko haurrek egin zituzten probak gaztelaniaz izan ziren. Dislexia detektatzeko probekin gertatu zen

bezala, Hezkuntza Sailak proba hauek euskaraz homologatu gabe daudela erantzun dute.

850-2023 dosierra

“Nire semeari adimen gaitasun handiko protokoloa martxan jarri zaio. Proba ezberdinak egin dizkiote eta horiek (idatzizkoak zein ahozkoak) gaztelania hutsean izan dira. 1. Bere hizkuntza eskubideak urratzen dira. 2. Proben emaitzen fidagarritasuna ez dakit norainokoa izango den beretzat arrotza den hizkuntza batean egin zaizkio eta.”

878-2023 dosierra

“Gure 12 urteko alaba, Eusko Jaurlaritzako Hezkuntza Saileko Adimen-gaitasun handiko ikasleei hezkuntza-arreta emateko Planaren barruan, ezaugarri hori duten ikasleak identifikatzeko protokoloan, bigarren fasean parte hartzeko gonbidapena jasoz eskutitz bat jaso genuen. Eskutitzean, gure alabak adimen gaitasun handiak izan zitzakeela eta, ikastetxeko aholkulariak edo

05. HEZKUNTZA

orientatzaileak proba osagarri batzuk erabiliz, 3. fase batera pasa ala ez ebaluatuko zutela jartzen zuen. Hirugarren fasera pasako balitz berritzeguneko aholkulariak beste proba batzuk erabiliko omen ditu ebaluazio psikopedagogikoa bukatzeko. 2. fase honetan, ikastolan hainbat proba egin ditu, eta proba hauek GAZTELERAZ izan dira (matematikako proba izan ezik, berau ikastolan bertan itzuli dute). Ikastolara deitu genuen, eta Eusko Jaurlaritzak proba hauek (test homologatu batzuk dira), erostera behartzen dituztela eta hauek gazteleraz bakarrik daudela erantzun zitzaigun. Kexa helarazi nahi genuke: programa hau EAEko ikastetxe guztietako LH 2 maila eta DBH 1. mailako ikasleei bideratuta dago eta Eusko Jaurlaritzako Hezkuntza Sailarena da.”

EUSKAL HERRIKO UNIBERTSITATEA

Euskal Herriko Unibertsitatean aurrerapauso txikiak izan diren arren, euskarazko hautazko irakasgaiak zein graduondoko ikasketa batzuk oraindik euskaraz burutzeko zailtasunak daude.

Horiez gain, aurten ere euskaraz iragarritako irakasgaiak gaztelaniaz jaso behar izan zituztela salatu zuten zenbait ikaslek.

211-2023 dosierra

“Bilboko Sarrikoko Ekonomia eta Enpresa Zientzien Fakultateko euskarazko lerroko ikasleak gara eta EHUko Ekonomiako euskarazko lerroko ikasle batzuek asteazkenetik Gastu Publikoa ikasgaia gazteleraz ematera behartu gaituzte. Sarrikoko fakultateko (Bilbo) ikasleak gara, eta bigarren mailako ikasgaia da Gastu Publikoa.”

Berezko ikasketetan ere azken urteetan 3-4 ikasketa euskaraz eskaintzeko pausoa eman den arren, beheko hau da egoera.

BEREZKO TITULUAK, urteak	20/21	21/22	22/23
Gaztelaniaz	43 (%84,31)	58 (%89,5)	59 (%90,9)
Euskaraz	4 (%7,8)	6 (%9)	5 (%7,6)
Elebidunak	4 (%7,8)	1 (%1,5)	1 (%1,5)

Kontuan izan behar da berezko ikasketek araututako lanbide zein doktoretzako programetan sartzeko aukerarik

ematen ez duten arren, ondorengo helburuak dituztela, beraz, garrantzia handia izan dezake horiek euskaraz eskaintzeak.

- * Goi-mailako eta Gradu eta/edo Graduondoko tituludunen prestakuntza akademikoa osatzea, haien garapen profesionala, zientifikoa, teknikoa eta artisitikoa perfektionatzeko aukera emanda.
- * Ikasketa plan ofizialetan ez dauden ikasketak eskaintzea; batzuetan euskara hautatzeko aukera dagoen arren, azaleko izenburuak edo informazioa soilik kontsultatzeko aukera izaten da. Hainbatetan herritarren edo administrazioen eskura dauden dokumentu eta txantiloia gaztelania hutsean agertzen dira.
- * Maila profesionalean aplikatzeko aukerak ematen dituzten ikerkuntza arlo berriei arreta eskaintzea, instituzio, erakunde eta enprekin lankidetzaren harremanak ezarrita.
- * Profesionalei birziklitzeko aukera ematea, gizartearen eta enpresen eskakizun berrietara egokitzeko.

2023ko irailean azken euskara planaren ebaluazioa argitaratu zuen EHUK. Besteak beste, Euskal Herriko Unibertsitateko Teknikariak eta Kudeaketako eta Administrazio eta Zerbitzuetako Pertsonalaren euskararen ezagutza eta erabileraren egoera aztertzeke egindako inkestaren ondorioak argitaratu ziren. Horien artean,

05. HEZKUNTZA

Behatokian jasotzen ditugun urraketekin lotura duten ondorengoak aipatuko genituzke:

- * Derrigortasun-data ezarria duten lanpostuetan langileen %94k egiaztatua du dagokion hizkuntza-eskakizuna eta data ezarri gabe duten postuetan, berriz, %44k.
- * Iruditerian oso orokortua dago euskararen eta gaztelaniaren aldi bereko erabilera. Jendaurreko ekitaldiak dira salbuespena: laurdenak gaztelaniaz egiten dira.
- * Langileen erdiek ohitura dute lehen hitza euskaraz egiteko telefonoz; aurrez aurre gutxiagok, hamarretik lauk.
- * Zerbitzua euskaraz eskatu duten gehienei zerbitzua euskaraz ematen zaie, baina ez beti: ahozkoan hamarretik biri gaztelania hutsean ematen zaie zerbitzua; idatzizkoan, hamarretik hiruri gaztelania hutsean erantzuten zaie.
- * Ahozkoari dagokionez, gaztelaniak pisu handiagoa hartzen du barruko lan-harremanetan zerbitzua ematerakoan baino. Idatzizkoan euskarak lekua irabazten du, baina gaztelania hutsezko jarduna da nagusi.
- * Sortze-hizkuntzan euskarak askoz pisu txikiagoa du gaztelaniak baino. Ondo idazten dutela diotenen artean, gehiago dira gaztelaniaz soilik sortzen dutenak: %49k gaztelaniaz, %26k euskaraz eta %25ek ele bietan.

397-2023 dosierra

“EHUren Arabako Magisteritza fakultatean idazkaritzako tramite bat egitera joan nintzenean, euskaraz egin eta ulertzeko zailtasunak zituenez, gaztelerara jo behar izan nuen.

Erantzuna

“Dekanotza honek, idazkaritzan euskaraz arreta emateko neurriak hartu ditu; uneoro, euskaraz arreta eman dezakeen langile bat egon da. Gainera, neurri osagarriak hartuko dira herritarren hizkuntza eskubideak urratuak ez izateko.”

* **HERRIKO ETXEAK
ETA UDALAK**

06

06. HERRIKO ETXEAK ETA UDALAK

sozialetan hizkuntzen erabilerarako irizpide argirik ere ez da ezartzen hainbat udal eta herriko etxetako komunikazio alorretik eta, ondorioz, euskararen presentzia urria izaten da eta herritarrek informazio osoagoa eta zuzena jasotzeko erdarazko bertsioetara jo behar izaten dute.

[356-2023 dosierra](#)

“Eugiko Kontzejuak duen webgunea <https://www.eugi.es/> eta haren euskarazko bertsioa ere <https://www.eugi.es/eu.html> gaztelania hutsean daude. Euskara errespetatu, dagokion tokia eman eta webgunearen euskarazko bertsioa martxan jarri dezatela eskatzen dut.”

[376-2023 dosierra](#)

“Itza zendeako Udalak webgunea gaztelania hutsez dauka oraindik: <http://www.municipiodeiza.es/>”

[849-2023 dosierra](#)

“Azaroaren 2an “Iruña, 2030, hiri-agenda”ren estrategiari buruzko jardunaldiak izan ziren (Iruñeko Udalak eta Espainiako eskubide sozial eta agenda 30en Departamentuak antolatutakoak). Jardunaldi osoa internetetik

zuzenean igorri zuten. Hitzartze guztiak gaztelaniaz, euskararen arrastorik ez eta bideoa ere osorik gaztelaniaz eta azpitulurik gabe. <https://www.youtube.com/watch?v=9z4GEDB3pWo>”

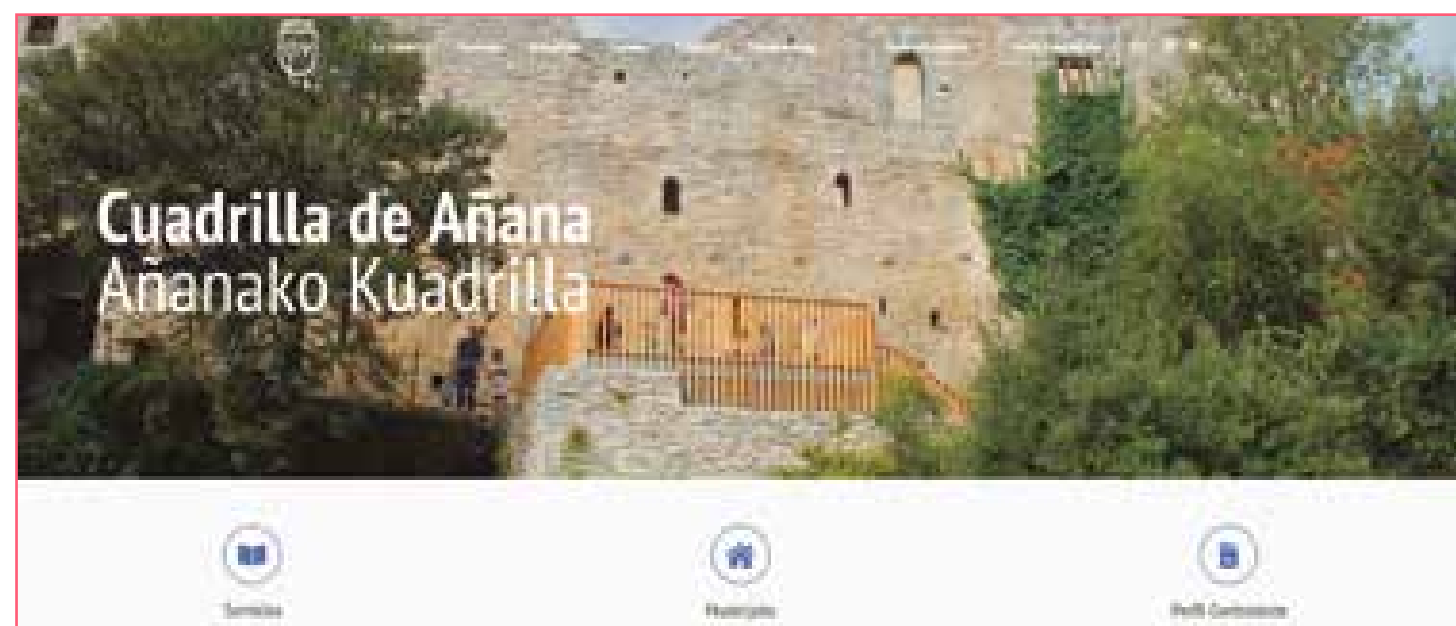
Turismoari lotuta informazioa atzerriko hizkuntzetan eskaintzeari lehentasuna ematen diete udal eta herriko etxe batzuek, baina euskarazko informazioa eskaintzea ez da lehentasunezko hartzen.

[854-2023 dosierra](#)

“Biarritzek hiria ezagutzeko plantan ezarri “Autoguides” zerbitzua frantsesez, gaztelaniaz, alemanez eta ingelesez eskaintzen du. Euskaraz ez! Eskaintza aktiboa egin behar da gutxitutako hizkuntza den euskararen erabilpena sustatzeko. Biarritzeko Herriko Etxeari gure hizkuntzaren presentzia bermatu dezan eskatu nahi diot.”

[857-2023 dosierra](#)

“Baionako Herriko Etxeak desgaitasuna duten pertsonetarako sentsibilizazio kanpaina antolatu du. Horren baitan dauden

Deigarria iruditu zaigu, herritar baten kexaren bidez, oraindik Euskal Autonomia Erkidegoko udalen webguneren bat euskaraz ez dagoela ikustea. Nafarroa zein Ipar Euskal Herriko hainbat udalek tamalez oraindik ez dituzte beraien webgune eta eginbide telematikoak euskaraz. Sare

06. HERRIKO ETXEAK ETA UDALAK

ekimenak iragartzeko informazio guztia eta kartel hau ere frantses hutsean daude (webgunean euskara hautatu arren, frantses hutsean agertu izanen da informazioa).”

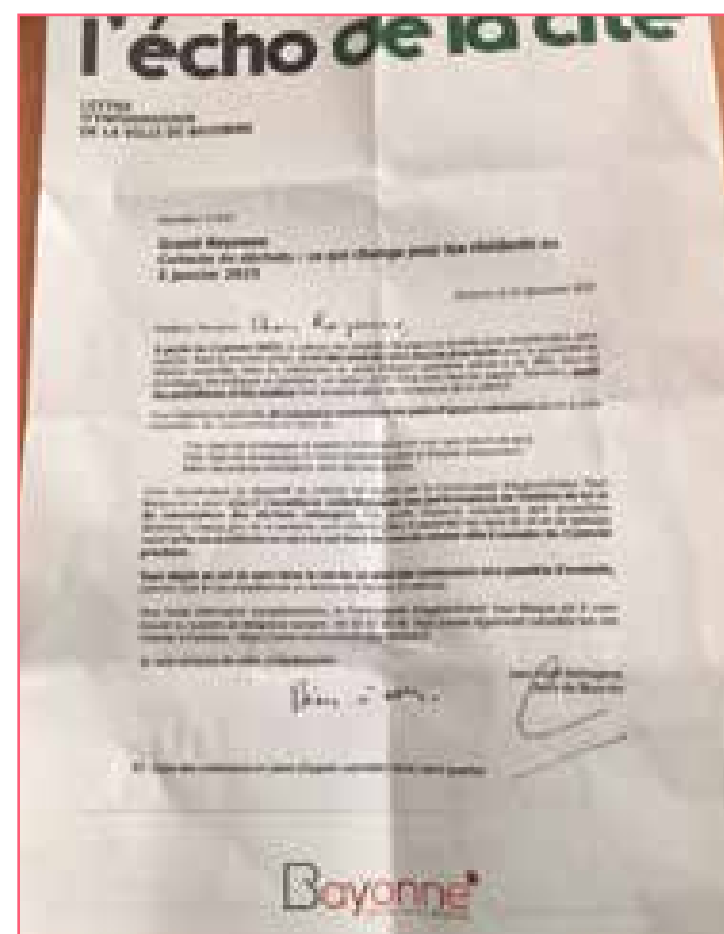
645-2023 dosierra

“Uda honetan, Uztaritzeko Herriko festak zirela (Uztailak 14 ing.), herriko etxeak bideetan jarritako zenbait ohar eta seinale erdera hutsez jarri izanagatik kexa bideratu nehi nioke. (Tartean bada hiru aldiz ondoan jarritako ohar berdin-berdina, hiruetan frantses hutsez...).”

Udal eraikinetan edo udal batzuek antolatutako jardunaldi edo ekimenetan ere ez da euskararen erabilera bermatzen. Honen adibide argia, 2023ko martxoan Irungo Udalarekin gertatutakoa. Harrigarria bada ere, oraindik ekitaldi eta hitzaldietan horrelako jarrera eta debeku zuzen edo zeharkakoak aurkitzen ditugu.

168-2023 dosierra

“Otsailaren 27a eta martxoaren 2a artean, Irungo Udalak ‘Memoria Demokratikoaren Estatuko Biltzarra’ burutu du. Gure elkartea

06. HERRIKO ETXEAK ETA UDALAK

bertan parte hartzera gonbidatu zuten. 2023ko otsailak 10ean bidalitako posta elektronikoa, «arrazoi politikoak» argudiatuz, hitzaldia gaztelaniaz egin behar genuela oroitarazi ziguten. Gure Elkartearen aburuz, onartezina da halako hizkuntza inposizio bat burutu izana. Biltzarra udal finantzaketa publikoaz antolaturiko ekimen elebakarra izan zen, guk euskaraz egindako interbentzioengatik izan ez balitz. Gainerako hitzaldi guztiak gaztelera egin ziren eta aurkezleak ere horrela egin zuen. Ez dakigu gainontzeko parte hartzaileek antzeko ohartarazpena jaso ote zuten. Kexa honen bitartez, gure kexa helarazi nahi diogu Irungo Udalari.”

Udal eta herriko etheen paisaia linguistikoari arreta jarrita, gutxiago edo gehiago errotulazio finko eta aldakorretan erdara hutsa erabiltzeko joera izan zen 2023an ere (askotan udaletako ordenantzek ezartzen dutena ere kontuan izan gabe.

Eta, nola ez, aurten ere euskaraz erabat traketsak diren testuak aurkitu dituzte herritarrek.

58-2023 dosierra

“Informazioa horrela dago Iruñeko Zitudadelako erakusketa batean. Euskaraz irakurtzeko gogo kentzen du.”

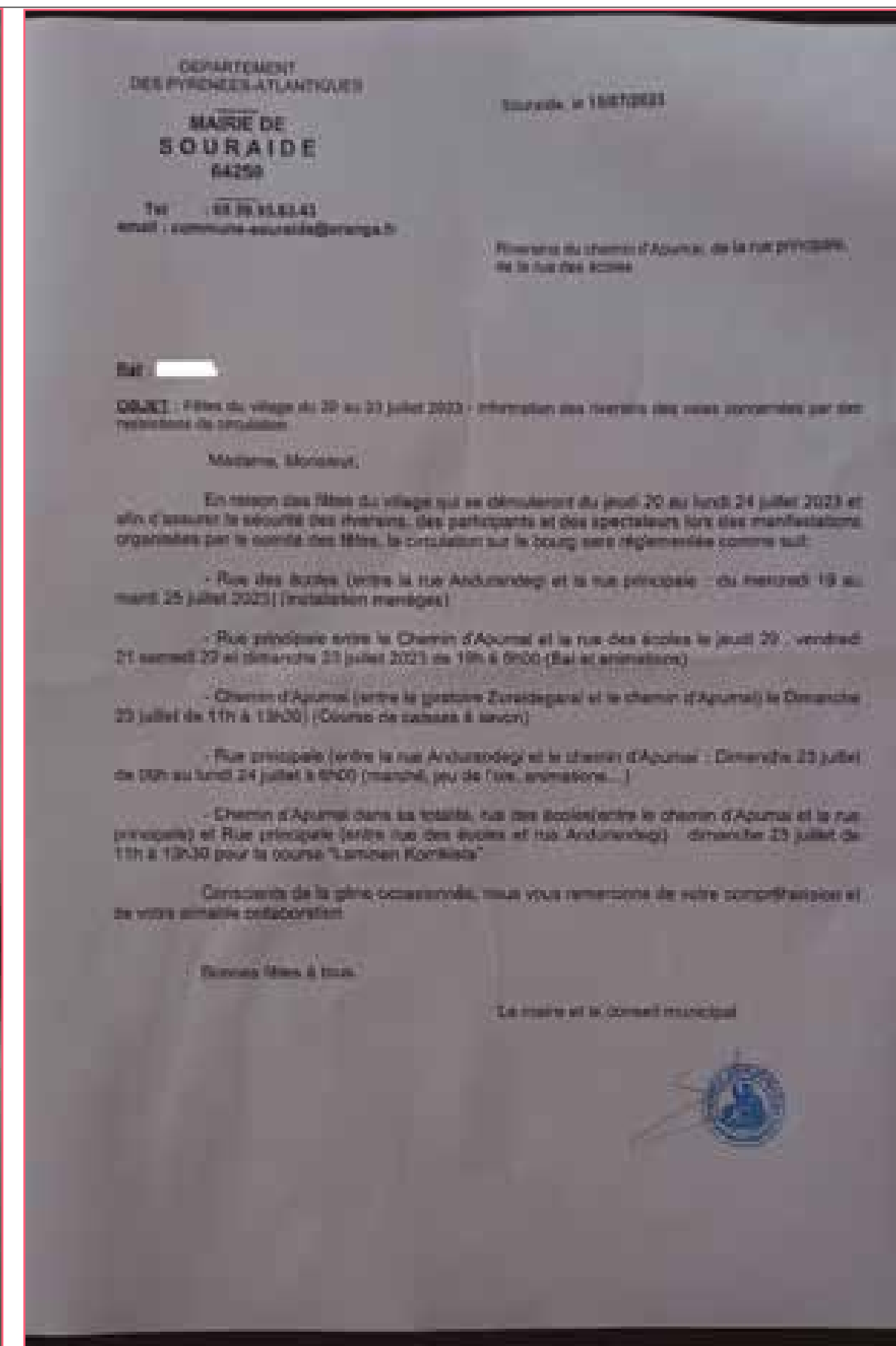
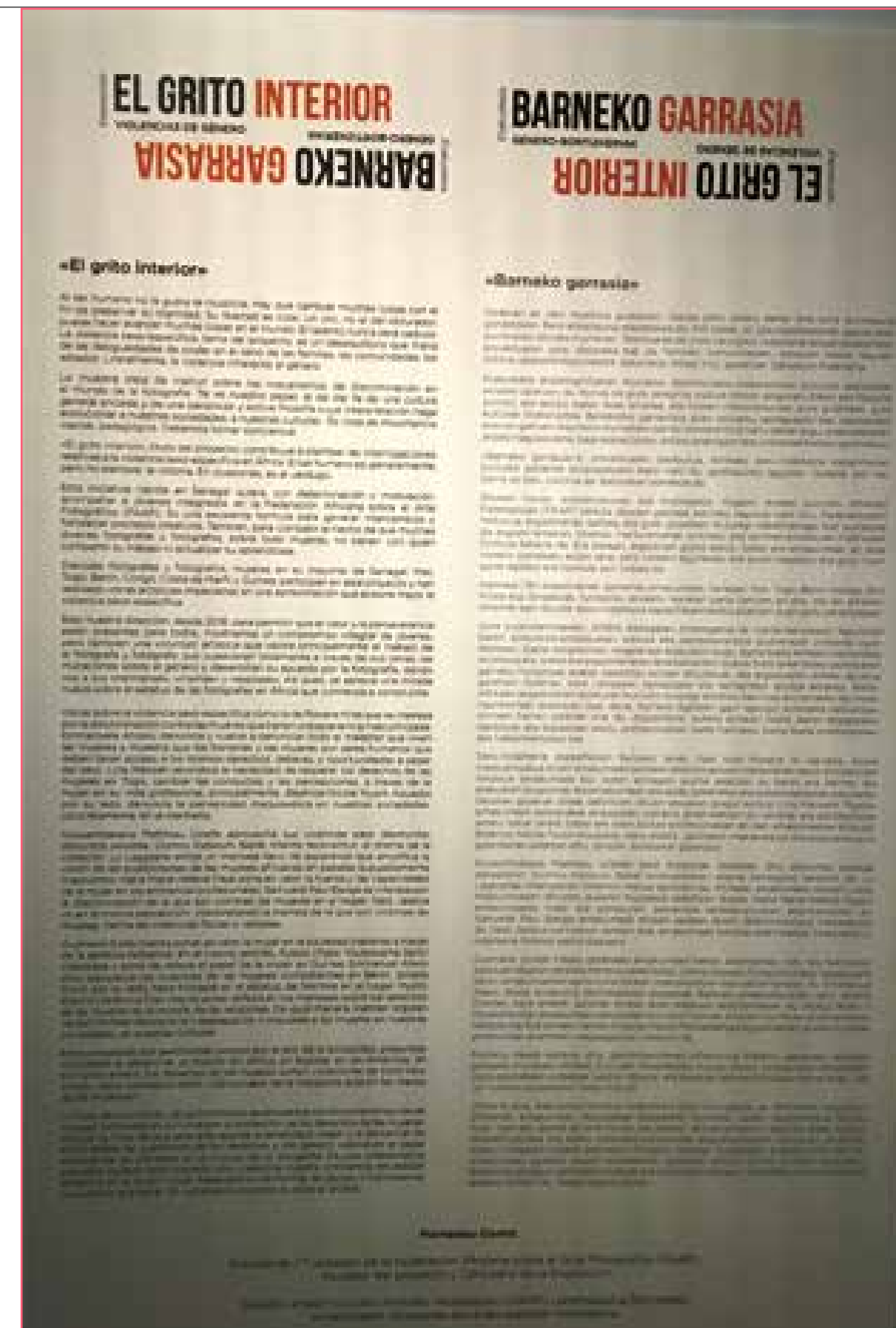
Herritarrei gutun edo oharren bidez informazioa frantsesez zabaltzen jarraitzen dute Ipar Euskal Herriko hainbat herriko etxetan eta gaztelaniaz, Nafarroako udaletan. Batzuetan herritarren kexen ostean egoera puntualak zuzentzen diren arren, urtero behin eta berriz ematen diren egoerak dira.

421-2023 dosierra

“Ekainean kultur etxean egingo den entzunaldirako entseguen egutegia, komunikazio ofiziala, gaztelera hutsean jaso dugu.”

Erantzuna

“Dosierreko edukia irakurri, gutunaren edukia transkribatu eta itzuli egin dugu (erantsita dokumentua) eta Musika Eskolako

zuzendaritzari bidali diogu, kexarekin batera, galdetuz ea zuzena ote den. Zuzendariak baieztatu dit hala dela, gaztelaniaz bidali zela, eta nola gertatu den azaldu du. Horrekin batera, batetik, aurreratu dit gaur arratsaldean

06. HERRIKO ETXEAK ETA UDALAK

bertan bidaliko dietela familiei berriro ere mezua eta, bestetik, langileei birgogoratuko diela euskarari dagokion araudia eta legedia. Azkenik, eskerrik asko bereziki guraso horri.”

Presaren edo arrazoi puntualek aitzakia izaten jarraitzen dute herritarrei zuzendutako gaztelaniazko mezuek edo dokumentazioa bidaltzerakoan.

950-2023 dosierra

“Gasteizko Udalaren Herritarren Parte-hartzerako Zerbitzuak ebazpen baten berri eman digu. Bertan udalak bulego eta aretoen esleipenaren berri ematen du, arloko zinegotziak sinatuta, eta gaztelera hutsez.”

Erantzuna

“Gobernu Irekiaren eta Gizarte Etxeen saileko zinegotzia: Lehenik eta behin, barkamena eskatu nahi dugu elkartearen etxeetan lokalak esleitzeko ebazpena gaztelaniaz bakarrik jakinarazteagatik. Jakinarazi nahi dizugu aipatzen duzun posta elektronikoa premiaz

bidali zela, Tokiko Gobernu Batzarretik itzulpena egin baino lehen, aurrerapen gisa. Lokalaren lagapena duten elkarte askok duela egun batzuetatik hona erreklamatzeko ziguten ebazpena, beharrezko kudeaketak egin ahal izateko. Itzulitako ebazpena izan bezain laster, komunikazio ofiziala bi hizkuntzetan egin da. Gainera, lokalen esleipenari buruz udal webgunean argitaratu den informazio guztia euskaraz eta gaztelaniaz egin da. Barkamena eskatzen dizugu berriz ere.”

254-2023 dosierra

“Bilbon Abiadura Handiko Trena lurperatzearen ondorioz, Abandoko geltokiko eremua antolatzekeko proiektu-lehiaketa egin du Bilboko Udalak. Lehiaketari lotutako dokumentazioa gaztelaniaz baino ez didate bidali eta web orriko euskarazko bertsioan ere gaztelaniaz dago justifikazio-memoria, erantzukizunpeko adierazpenaren eredu...”

306-2023 dosierra

“Apirilaren 14an, goizeko 08:30ak aldera, Bilboko autobus geltokiko informazio gunera joan nintzen informazio bat eskuratzera. Bertan ezin izan nuen euskaraz aritu euskaldunik ez zegoelako.”

Erantzuna

“Bezeroaren arreta saila: Lehenik eta behin, sentitzen dugu Bilbao Intermodalaren erabiltzaileak aipatzen duen gertakaria eta egoera horrek eragin ahal izan dizkion eragozpenak. Gertakariak ikertu ondoren, adierazi nahi dizuegu egoera bakartu bat izan zela, 07:00etatik 10:00etara bitarteko ordutegian gertatu zela soilik, eta dagoeneko konpondu dela. Informazio-guneko langileak euskaraz, gaztelaniaz eta ingelesez erantzuteko guztiz gaituta daudela berresten dugu. Gure barkamena helarazi nahi diogu kexa aurkeztu duen herritarrari.”

06. HERRIKO ETXEAK ETA UDALAK

118-2023 dosierra

“Nafarroako Udal eta Kontzejuen Federazioak bikote egonkorak eratu ahal izateko albisteak publikatu du bere webgunean. Albistearekin batera bikote egonkorak eratu ahal izateko hainbat agiri jarri ditu: NUKFk eta Justizia Departamentuak izenpetutako hitzarmena eta udalek hitzarmenarekin bat egiteko idazki erdua. Bi dokumentuak gaztelania hutsean daude. Euskara ofiziala da hainbat udalerritan eta euskaraz funtzionatzen dute. Horregatik agiri horiek euskaraz eskuragarri jartzea eskatzen dugu.”

Erantzuna

“**Idazkaritza Nagusia: Dosierrean aipatzen diren agiriak, hasiera batean, gaztelaniaz soilik prestatu ziren Federazioan. Bestalde, hitzarmenari helduta, Federazioak ez ditu beste erakundeek helarazitako agiri ofizialak itzultzen. Izan ere, itzulpen prozesuaren ostean, gerta bailiteke agiri horien edukia jatorrizkotik**

aldendutako beste modu batean ulertua izatea, igorlearen nahiarekin bat ez etorrita. Hitzarmenari atxikitzeke ereduari dagokionez ordea, dagoeneko euskaraz ere eskuragarri dago aipatu web-orriko albistean bai eta Federazioaren zerbitzuetan ere.”

Udal gehienek, zerbitzu edo lan ezberdinak azpikontratatuak izaten dituzte edo puntualki enpresak kontratatzen dituzte esleipenen bidez. Horietan guztietan ez da behar bezala zaintzen herritarren hizkuntza eskubideak bermatu eta udal edo herriko etheen irizpideak jarraitzen direnik. Hainbat dira ematen diren kasuak:

- * Esleipenetan euskararen erabilerari lotutako betebeharrak aipamenik ez egitea.
- * Esleipenetan euskararekiko klausulak jasotzea baina horiek betetzen diren ez ikuskatzea, jarraipenik ez egitea.
- * Behin eta berriz ez betetzeak daudela ikusi arren, enpresa esleipendunak ondoriorik ez jasotzea.

Horien ondorioz, herritarrek pairatzen dituzten hizkuntza eskubideen urraketak ematen dira eta herritarren begietara udalarenak diren zerbitzuak ez dituzte euskaraz jasotzen.

786-2023 dosierra

“Gasteizen dauden kotxe elektrikoak errekaratzeko

makinetan ezinezkoa da euskara erabiltzea. Gasteizko Udalak Zunder (Grupo Easycharger SL) enpresak kudeatzen ditu Gasteizko Udalak azaroaren 22ko lizitazioaren ondotik.”

615-2023 dosierra

“Aurtengo Aste Nagusian Etxebarria parkeko barraketan eta postuetan berriro ere ez da bete informazioa euskaraz egoteko betebeharra (179/2019 Dekretuaren 35. art.). Bilboko Udalak ez du ezer egin euskaldunon eskubide hori bermatzeko, aipatu Dekretuan eta Udalak berak onartutako baldintzetan jasota egon arren.”

77-2023 dosierra

“Isun bat jarri zidaten udan Mutrikun, TAO ez jartzeagatik. 942093123 zenbakira deitu dut eta “pulse uno, pulse dos” erdaraz. Neska bat agertu da azkenean eta erdaraz bera ere. Eskatu diot euskaraz egiteko eta Santanderreko enpresa bat dela esan dit. Nire hizkuntza eskubidek, berriz ere, zapalduta”.

06. HERRIKO ETXEAK ETA UDALAK

594-2023 dosierra

“Donostiako Aste Nagusiaren Udalaren egitarau ofizialaren barruan, Antiguu auzoan haur jolasak eta puzgarriak zeuden, abuztuaren 15ean. Ekintza hau udalak kontraturik, Monstruos M.A. (www.monstruosma.es) enpresak kudeatu zuen. Bertan argibideak ematen zituzten arduradun batzuek gaztelera hutsean ematen zituzten argibideak. Euskaraz soilik pedaldun kotxeetako arduradunek hitz egiten zuten. Matia kalearen hasieran zeuden jolasen arduradunak etengabeko argibideak gaztelera hutsean hurrei zuzenean. Gaskoinia plazako puzgarrietako arduradunek ere soilik gaztelera.”

Baina 2023an ere, udal eta herriko etxeetako lanpostuei zuzenean lotuta, arreta zuzena zein telefono bidezkoan euskarazko zerbitzuak eskaintzeko gai ez diren lanpostuak izateak, herritarren hizkuntza hautua behin eta berriz baldintzatzen duela erakusten du. Izan ere, Euskal Herriko luze zabalean oraindik orain euskararen ezagutza izateko betebeharririk ez duten lanpostuak ditugu plantilla organikoetan eta honek, gehiago edo gutxiago, herritarrak

baldintzatzen ditu. Ez da nahikoa euskara ezagutzen duten langile batzuk soilik izatea edo euskarazko arreta emateko ezagutzarik ez duen langileak euskara dakien pertsona bat bilatzeko irizpidea ezartzea. Euskara ezagutzen ez duen langile bakar batek zerbitzu osoa baldintzatzen du eta, nola ez, albo-kalteak ere sortzen dira, hala nola, tramite berbera euskaraz egiteko epeak luzatzea, herritarrak beste une batean deitu behar izatea... Administrazioetan gorabehera asko eta baliabide mugatuak dauden heinean, ezinezkoa da hizkuntza eskubideak behar bezala bermatzea administrazio horretako kide guztiak euskaraz lan egiteko gai ez badira.

263-2023 dosierra

“Martxoaren 29an Loiuko udaletxera deitu eta euskaraz atenditua izateko 1 sakatu behar nuela esan zidan makina batek. Behin pertsona bat beste aldean nire galdera egiten hasi eta - “por favor, ¿Me puedes hablar en castellano?” esan zidan. - “pues he pulsado el 1, como me han indicado. - Ya, pero... Ez dakit udaletxe horretako ohiko jarduna den (idazkari bakarra bada) edo egun horretakoa soilik (euskalduna ez zegoelako), baina bata zein bestea izan gure eskubidea berriz urratuta.”

386-2023 dosierra

“DonostiBuseko arreta telefonora deitu dut, eta euskaraz hastean: “En erderaz, por favor” esan didate, eta gaztelera jarraitu behar izan dut. Bukaeran “gracias” esan didate, “eskerrik asko” esatea behintzat ez da gehiegi eskatzea, nire ustez”.

18-2023 dosierra

“Abenduaren 1ean Lutzana Barakaldoko Kulturgune berria ireki zen lehenengo aldiz. Poz handiz hartu dugu auzokideok, ederra tokia benetan! Baina bertara sartu eta harreragileak euskararik ez dakiela ikustean harrিতuta geratu nintzen... Ahaleginak egin nituen baina azkenean betiko “hábleme en castellano por favor” zatarra jaso nuen. Beste aldetik, esan beharra daukat, Kulturguneko harreragileak ez baina barrualdean dagoen liburutegiko harreran lasai asko mintzatu gaitzkeela euskaraz.”

06. HERRIKO ETXEAK ETA UDALAK

727-2023 dosierra

“Donostiako San Telmo museora deitu dut eta artatu nauen pertsonak ez zekien euskaraz. Galdetu diodanean, gazteleraz egiteko eskatu dit.”

Beraz, 2023an ere euskararen ezagutza nahitaezkoa ez den ehundaka lanposturen deialdiak egin zituzten udal eta herriko etxeek (herri batzuetan merezimendua ere ez da izaten, Nafarroa eta Ipar Euskal Herrian batik bat).

63-2023 dosierra

“2022ko abenduaren 28ko 130/22 Ebazpenaren bidez, atzo urtarrilaren 19an familia-langilea izateko lanpostua betetzeko deialdia argitaratu zuen Antsoain, Berriobeiti, Berriozar, Itza eta Txulapaingo Gizarte zerbitzuen Mankomunitateak. Deialdiaren arabera ez da euskararen ezagutza eskatzen baina herritarrokin lanpostu horrek izango duen harreman zuzena dela eta, nahitaezkoa beharko luke.”

92-2023 dosierra

“Urtarrilaren 26an Iruñeko “Joaquín Maya” musika eskolan hainbat espezialitartetako irakasle lanpostuak aldi baterako betetzeko deialdiak atera ziren. Deialdi guzti hauetan, euskararen ezagutza ez da kontuan hartzen (ez da nahitaezkoa ez eta puntuagarria), beraz, ezingo da bermatu musika eskolako irakaskuntza euskaraz jaso ahal izatea.”

EUSKARAREN ORDENANTZAK, JARRERAK ETA HIZKUNTZA ESKUBIDEAK BERMATZEKO NEURRIEN KONTRAKO EPAIAK

Udal eskumenen barruan, udalaren jarduera zein zerbitzuetan euskararen erabilerarekiko irizpideak ezarri, zein udalerrian bertan euskararen ezagutza eta erabilera sustatzeari begira, hainbat udalek euskararen ordenantzak dituzte, beste hainbatek ez dute ordenantzarik eta horrek udalaren babes-maila eta hizkuntzen arteko ekitate neurrien ahultzea eragiten du. Noski, horiek izateak ez ditu hizkuntza eskubideen errespetua eta herritarren arteko berdintasuna bermatzen, beraz, garrantzitsua da ordenantzetan ezarritakoak horri begira ezarri eta aurrerapausoak ematea. Honi lotuta, bi adibide; bat, Iruñeko Udalaren kasua, non 2019an euskararen ordenantza berriari emandako atzerapausoek herritarren eta udal jardueraren egunerokoan

ere eragina izan duten, herritarren eta hizkuntzen arteko ezberdinkeria areagotuaz:

260-2023 dosierra

“Iruñeko Udalaren “Pamplonistas” kanpainaren hizkuntza banaketa salatu nahi dut. Toki honetan 3 kartel gaztelaniaz eta bakarra dago elebiz. Elebiz diot, leloa eta irudietako hizkuntza gaztelaniaz baitaude euskaraz suposatzen den horretan. Iruñeko Udaleko Euskara Ordenantza betetzea eskatzen dut eta euskarari gaztelaniari ematen zaion toki eta aukera berberak ematea eskatzen dut.

Erantzuna:

Alkatetzako goi-mailako tituluduna: Zehazki, udal publizitatean euskararen erabilera arautzen duen Ordenantzak euskarazko publizitatearen % 25 derrigorrezkoa dela jasotzen du, eta portzentaje hori % 20ra jaisten da berezko komunikabideak erabiltzen direnean. Publizitate-kanpaina hori prentsan, prentsa digitalean eta Iruñeko Udalak

06. HERRIKO ETXEAK ETA UDALAK

hirian dituen publizitate-euskarri propioetako batzuetan (zehazki, bi edikulu edo aparkalekuearako sarbideak eta 19 mupi) iragarkiak jartzean datza. Euskarari buruzko Ordenantza betez, aparkalekuko edikulu edo sarreretako lekuaren % 28,57 euskaraz errotulatu zen (2, 7 aurpegitatik). Era berean, gai honetan interesa duen pertsonak adierazi ez duen arren, kanpaina iragartzeko erabili ziren mupietako 26,32 euskaraz jarri ziren (19 mupietatik 5)”.

Ildo beretik, 2023ko azaroan euskararen ordenantzan aldaketak egitea proposatu zuen, hizkuntza eskubideen bermearekiko ezartzen ziren hainbat artikulua aldatzea proposatuz eta euskararen erabilerarekiko berme ia guztiak ezabatuz.

[940-2023 dosierra](#)

“Azaroaren 29an Orkoiengo Udalak Euskararen Ordenantza aldatzeko prozesua martxan jarri zuen. Egiten duten proposamen berria aurrekoa baino atzerakoiagoa da eta ez du Orkoiengo herritarren hizkuntza eskubideak errespetatzearekiko

inongo bermerik ezartzen. Orkoiengo Udalarari atzerapausorik eman ez dezan eskatu nahi diot.”

Bestalde, EAE zein Nafarroako udaletan hartzen diren hizkuntza-politikari lotutako neurriak epaitegien bidez baliogabetzen jarraitu dute 2023an ere: Zizur Nagusian, Barakaldon, Irunen...

Ipar Euskal Herriari dagokionean, herriko etxe batzuek neurri eta konpromiso batzuk hartzen dituzten arren, oraindik oso gutxi dira eta, batez ere, egunerokoan, euskara teknikarien ahaleginaren gain jartzen dira hizkuntza-politika aurrera eramateko ekimenak.

Horiek guztiek 2024tik aurrera ere hizkuntza eskubideen bermerako mekanismo eta neurrien geldotzea ekarri lezakete eta, nola ez, eskubideen urraketan betikotzea edo, herritarren hizkuntza hautuari dagokinez, erdarak erabiltzera baldintzatzea.

Azkenik, udal arduradun batzuen hizkuntza eskubideak eta hizkuntzen berdintasunaren kontrako jarrera eta adierazpenak ere izan dira 2023an. Horrek, udal arduradunen gizarte erantzukizunean oraindik egiteko asko dagoela erakusten du.

[280-2023 dosierra](#)

“Martxoko osoko bilkuran, Eskontrilla eskolako gurasoen elkarteko ordezkariak parte hartu zuen, horretarako, udalaren

06. HERRIKO ETXEAK ETA UDALAK

arauak dioen bezala, hamar egun lehenago egingo zituen galderak erregistratu zituen gobernu taldeak erantzunak prestatu ahal izateko. Hitz egiteko ordua heldu zitzaionean, alkatearen aldetik errespetu falta jasotzeaz gain, kultura, euskara eta teknologia berrien zinegotziak gaztelaniaz erantzun zion, eta, gainera, eskolako ordezkariak aipatu zionean: “euskaraz galdetzen ari naiz eta erantzunak euskaraz jaso nahiko nituzke” zinegotziari, honek erantzun zion “hablo en castellano para que lo entienda todo el mundo”. Baina ez hori bakarrik, gurasoen ordezkariak esan zuen: “itzultzaile zerbitzua ez dago?” zinegotziak, erantzun zion “eso a ti no te interesa”. Trapagarango Udalak ez du legedia betetzen eta euskaldunon eskubidea ez du bermatzen inondik inora; behin baino gehiagotan euskara zein euskaldunak baztertzen ditu (karteletan, seinaletan, argitalpenetan, herritarren arretetan, eta abarretan)”.

* **KULTURA, AISIA
ETA KIROLA**

07

07. KULTURA, AISIA ETA KIROLA

ERAKUNDE PUBLIKOEN GESTIONATZEN DUTEN KULTURA, AISIA ETA KIROL ESKAINTZA

Kultura, aisia eta kirol eskaintzaren parte handi bat erakunde publikoek eskaini edo gestionatzen dute. Beste kasu askotan, laguntzaile edo antolatzaile gisa ere agertzen dira, enpresa edo eragile pribatuek eskainitakoak izan arren. Beraz, atal honetan erakunde publikoek kultura, aisia eta kirolean duten ardura eta garrantzia azpimarratu nahiko genituzke. Izan ere, herritarren bizitzetan espazio zabala hartzen dute alor hauek eta, ondorioz, hizkuntza eskubideak eta ohiturak markatu ditzakete. Bestalde, haur eta gazteen eremu ez formalean ematen den sozializazioa euskaraz izatea kohesio elementua izan daiteke, hezkuntzaren eremuan, adibidez, eredu ezberdinetan euskarak duen presentzia eza edo urriagatik. Beraz, euskarazko aisialdiak ardatza izan behar du esparru ez-formaletan euskararen erabilera bermatzeko.

Era berean, eskaintza kulturala ezin da ulertu hizkuntza eskubideen bermea eta beharrezko ekitate neurririk gabe eta, beraz, erakunde publikoek eremu pribatuan ere eskuhartzeko neurriak planteatu beharko lituzkete.

Nafarroan udal gutxi dira euskarazko eskaintza egiten dutenak. Are, kasurik onenetan ere, haur txikiei bideratutako kirol ikastaroren bat edo musika tresna zehatzen ikastaroetako eskaintza soilik izaten da; adin batetik aurrera gaztelaniazko nagusien taldeetan sartzen dira gaztetxoak ere. Legeak ezarritako eremu mistoan euskarazko eskaintza

egiteko neurriak har daitezkeen arren, hainbat udalek ez dituzte aisian haur, gazte zein helduen hizkuntza eskubideak kontuan hartzen eta ez dute euskarazko eskaintza bermatzeko neurririk hartzen eskaintza puntualetatik harago. Horrek, zerbitzu soziokulturalak, kirol zerbitzuak zein musika ikasketak gaztelaniaz egin behar izatera behartzen ditu herritarrek.

83-2023 dosierra

“Alabak Buztin-txuria izeneko tailer batean izena eman zuen eta ateratzear zirela, hezitzailea erdaraz sumatu nuen. Behin handik irtenda, eta alabari deus galdegin gabe, hezitzailea batzuetan erdaraz aritu zela aipatu zigun. Bertan ginenez, hezitzailearekin hitz egitera abiatu ginen, eta baieztatu egin zigun, ikasle bat etorri ohi zela, erdalduna. Gu harri eta zur geratu ginen. Civivoxetako ikastaroetan aldeztatik izena eman beharra dago eta argi ageri da hizkuntza. Bertan, kexu orria idatzi genuen eta emailez erantzuna jaso ere. Batetik, barkamena eskatu, eta bestetik, hemendik aurrera izen emateak kontrolatuko dituztela aipatuz. Bukaeran baina, hezitzaileek

batzuetan behartuta ikusten dutela euren burua erdaraz aritzera.”

391-2023 dosierra

“Eguesibarko Udalaren kirol eskaintzan ia dena gaztelaniaz dugu, futbol talderen bat eta haurrentzako ikastaroren bat izan ezik, ia dena gaztelaniaz eskaintzen dute. Udalak ez al du euskarazko kirol eta aisirako eskaintza egiteko betebeharririk?”

417-2023 dosierra

“Antsoaingo Udalak, 2023-2024 urterako kirol jardueren berri eman du. Bertan, zein kirol eskaintza egiten den eta zein hizkuntzatan izango den adierazten da. Kirol jarduera asko, adin batetik aurrera, ez dira euskaraz eskaintzen.”

477-2023 dosierra

“Ekaineko Iruñeko Udaleko Civibox-etako eskaintza kulturean, 24 jarduera baino gehiago azaltzen dira. Den-denak gaztelania hutsean, baita hurrei zuzendutako ipuin-kontalaria ere.”

* 07. KULTURA, AISIA ETA KIROLA

Euskal Autonomia Erkidegoan ere aisialdiko eskaintza urriagoa dago herritarren eskura ezagutza tasak edo lege babesa handiagoa izan arren. Euskararen ordenantzetan ezarritakoaren bidez edo UEMAko herrietan euskarazko eskaintza bermatzean ahalegin berezia ezartzen den arren, 2023an ere erakunde publiko batzuk hartzen ez dituzten neurriez ohartarazten dituzte herritarrek.

341-2023 dosierra

“Maiatzean Zabalgana Gizarte etxean haur eta gazteentzat eskaintzen diren 16 ekintzetatik bakarra da euskaraz eta beste bat ele bitan. Gainontzeko 14 ekintzak gaztelania hutsean dira. Lotsagarria da egoera, hemen duzue kartela.”

Hainbatetan, euskarazko eskaintza urriagoa edo baldintzatu izaten da eta horrek herritarren hautuan eragina du.

451-2023 dosierra

“Karrantza haraneko leize zuloak bisitatzeko izan ginen larunbatean goizeko 11:30etan. Euskarazko bisita gidaturik ez dute eskaintzen bisitariak ez badute eskatzen asteburuetan. Asteazkenean zehar badago aukera euskaraz egiteko

baina asteburuetan ez zegoela eskatzen ez bada esan ziguten.”

143-2023 dosierra

“La Casilla kiroldegiko gimnasioan 4-5 edo 6 urteko umeentzako dantza ikastaroak gaztelaniaz baino ez dira eskaintzen. Ez dago euskarazko eskaintzarik. Bestalde, dauden 3 telebistetatik ia inoiz ez da euskarazko katerik sintonizatzen. Momentuan dagoen begiralearen arabera jokatzeko dute. Hiruetatik bat gutxienez euskaraz jartzea eskatzen dut. Gauza bera gertatzen da irratiarekin, ez da ia inoiz euskarazko irrati katerik entzuten. Norberak bere kaskoak ematea baldin badauka ere, guztiontzako jartzen duten musikaren zati handi bat euskaraz izan beharko luke.”

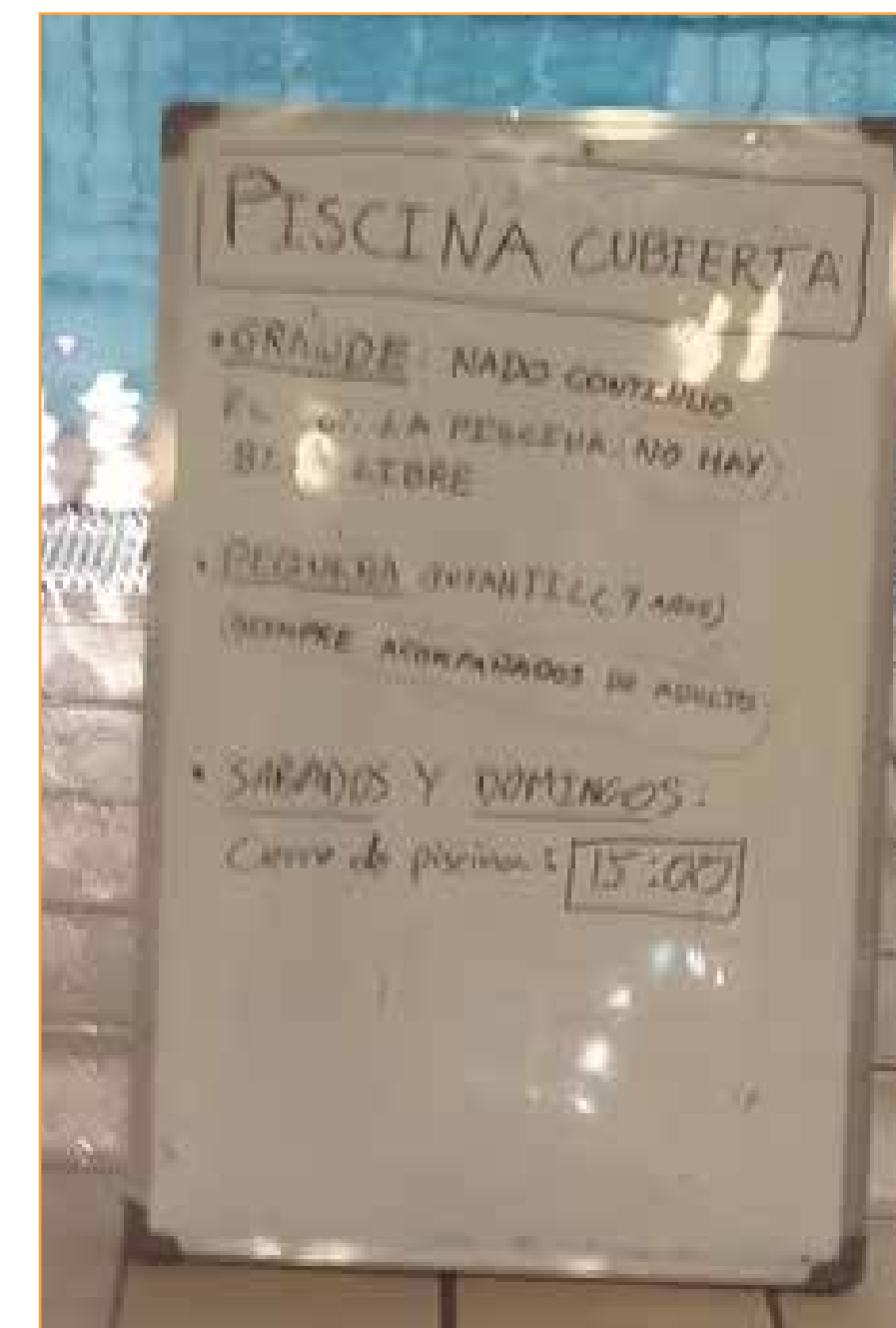
743-2023 dosierra

“Gasteizen egiten den erdi-aroan azokan urtero gertatzen da euskaraz oso presentzia eskasa izatea. Udalak (sustapen ekonomikoko sailak zein euskara

zerbitzuak) ez du egoera konpontzen, azoka babesten eta bitartekoak bideratzen segitzen badu ere.”

Administrazio publikotik kultura edo kirolari lotutako zerbitzuak eskaintzeko enpresak azpikontratatzeko direnean edo antolatzaile edo laguntzaile izaera hartzen dutenean ere ez da hizkuntza eskubideen bermea edo euskararen presentzia behar bezala zaintzen.

* 07. KULTURA, AISIA ETA KIROLA

24-2023 dosierra

“Polikiroldegiko bazkidetzaren inguruko kudeaketa bat egitera joan naiz, euskaraz egin diet eta “no te entiendo” erantzun didate. Gestioa gaztelaniaz egin behar izan dut.”

782-2023 dosierra

“Barakaldoko Clara Campoamor HAZ-SACen kartel berri guztiak gaztelaniaz baino ez daude.”

790-2023 dosierra

“Nire alaba ostiralero Algortako Andres Isasi musika eskola publikora doa. Bertan irakasleak saioak euskeraz eta gaztelera izango zirela esan zigun. Hau berez ia ez zait ondo iruditzen, gaur egun 5 urteko umeei familian ez bada ere eskolan euskera jasotzen dute eta eskola publiko batek euskeraz izan beharko lukeela uste dut. Hala ere “denek ulertu dezaten” hori onartu genuen. Baina kurtsoa aurrera joan den heinean nire alabak eta bere ikaskideek saioak batez ere gaztelera direla esaten

digute, eta holan dela jakinda, kexa hau ipintzea erabaki dut ea euskera hutsean egiteko aukera dagoen jakiteko.”

629-2023 dosierra

“Getxoko Udalak 2023-2024 ikasturterako ikastaroak kaleratu ditu, eta gehien-gehienak gaztelera dira, bai Kultur Etxean bai Emakumeen Jabekuntza Eskolan. Kultur Etxean: 13 gaztelaniaz eta 2 euskaraz. Jabekuntza Eskolan: 12 gaztelaniaz eta 2 euskaraz.”

87-2023 dosierra

“Aldapa Xtrem Bike Marathon web ataria (aldapaxtrem.com) gaztelera bakarrik dago. Antolatzaileak: Matxitxako T.K.T. eta Bermeoko Udala dira.”

07. KULTURA, AISIA ETA KIROLA

912-2023 dosierra

“Arriaga antzokiak “Esnearen kolorekoa” antzezlana eskainiko du abenduaren 3tik 6ra. Saio bakarra euskaraz (abenduaren 3koa), beste biak gaztelaniaz. Gaztelania sustatzeko erabakia al da? Euskarazko eskaintza sustatzen ez bada, nekez egin genezake euskararen aldeko hautua.”

EREMU PRIBATUAN BABES FALTA

Bestalde, erakunde publikoek eremu pribatua eta merkatua arautzeko neurriak hartzea edo euskarazko komunikabide zein kulturgileen jarduerak sustatu eta berariaz laguntzea ere garrantzitsua da. Izan ere, multinazional, enpresa eta komunikabide handiekin lehiatu behar izateak euskaraz jarduten dutenekiko neurri bereziak eskatzen ditu.

Zuberoa, Behe Nafarroa eta Lapurdin, Euskararen Erakunde Publikoak eta Euskal Hirigune Elkargoak aipatu zuten Ipar Euskal Herriko euskarazko komunikabideak biltzen dituen elkarteak egunerokoan ozotopo zuela kultura eta honi lotuta komunikabideekiko hizkuntza-politikaren anbizio eskasa. Gaur egungo beharrak betetzeko finantzazio iraunkorra galdatu zieten erakundeei 2023an ere. Salbuespenezko laguntzen orde, laguntza zuzena

edota publizitate instituzionala euskarazko hedabideei ere bideratzea eskatzen diete Kazeta.eus, Euskal Irratiak, Ipar Euskal Herriko Hitza, Herria eta Kanaldude-k. Gainera, frantsesezko komunikabideekin lehiatu beharrean direla eta, are beharrezkoagoak dituzte finantzazio horiek.

Hego Euskal Herrian *Zinemak Euskaraz* ekimenaren bidez egindako neurketak erakusten zuen 2023an zinema komertzialetan euskaraz izan zuen presentzia %2,48koa soilik izan zela. Horren aurrean, neurriak eskatu zituzten Pantailak Euskarazek eta Hizkuntz Eskubideen Behatokiak. 2023 osoan zehar euskarazko film bakarra estreinatu zen, euskarazko hainbat dokumental eta haurrentzako nazioarteko pelikula batzuk euskarara bikoiztuta estreinatu ziren arren. Gaztelaniaz edo gaztelaniara azpidatzita, berriz, filmen %100 eskaini ziren. Lapurdi, Behe Nafarroa eta Zuberoako egoera, berriz, askoz okerragoa izan zitekeela aipatu zuten *Zinemak Euskaraz* ekimenetik, datu zehatzik eskuratu ez zuten arren.

25-2023 dosierra

“SADE zinemen web-orrian sartu naiz, Donostiako PRINCIPE, ANTIGUOBERRI, eta TRUEBA zinematik daramatzen enpresarena, eta gaztelera hutsean dago. Bi hizkuntza ofizial dauden lurralde batean, euskaldunon eskubideak urratzen ari dira web-orria soilik espainolez eskainiz. Gainera, aste

honetako karteldegian eskaintzen dituzten 20 filmak GAZTELERAZ edo V.O. gaztelera azpidatzita eskaintzen dituzte, kontsumitzaile euskaldunon eskubideak eta 1982ko euskararen legeko 5., 22. eta 25. artikulua urratuz.”

151-2023 dosierra

“Cines Floridan Irati ikusteko sarrera erosita nuen asteazkenean, martxoaren 1ean 20:00etan. Bertsio originalean eta azpitoluekin ikusteko moduan erosi nuen eta orain “castellano”-z da, bikoiztuta. Zergatik aldaketa hau? Eta ezer esan gabe? Azalpen eta konponbide bat behar dugu sarrera hori erosi dugun euskaldunok.”

27-2023 dosierra

“CINESA enpresaren web-orriak, besteak beste CINESA URBIL, CINESA GARBERA, CINESA MAX BARAKALDO, CINESA ZUBIARTE BILBAO zinemen informazioa jasotzen duenak, ez du euskarazko bertsiorik, eta

07. KULTURA, AISIA ETA KIROLA

horrek euskaldunon eskubideak urratzen ditu. Horrez gain, aste honetako karteldegian eskaintzen dituzten 7 filmak gazteleraz soilik eskaintzen dituzte, Euskararen Normalkuntzako legearen 5, 22, eta 25. artikulua urratuz. Eskaerak: 1. Web-orria euskaraz jartzeko. 2. Eusko Jaurlaritza, banatzaile eta ekoizleekin harremanetan jar daitezela euskarara bikoiztutako edukiak bermatzeko.”

Euskal Autonomia Erkidegoan eta Nafarroako Foru Komunitatean, zinemetan euskararen presentzia legez bermatu eta areagotuko lukeen Zinemaren Lege edo araudi propio faltak zinemaren merkaturan euskarazko eskaintzak duen aipatutako egoera betikotzen du, herritarrak zinema erdaraz kontsumitzera bultzatuaz.

Zinemetatik harago, plataforma digitaletako eskaintzak gero eta pisu handiagoa du ikus-entzunezkoen alorrean: azken datuen arabera, euskaldunon erdiak kontsumitzen ditugu streaming plataformak eta institutu eta unibertsitateko gazteen artean, berriz, ia %80k. Merkaturan nagusi diren ordainketa bidezko plataformetan euskararen presentzia oso urria izan zen 2023an ere.

Horretarako Pantailak Euskaraz ekimenetik ondorengo aldarrikapenak eta eskaerak egin ziren:

- * Estatuetako Ikus-entzunezkoen Lege Orokor berrietan eragitea euskararen presentzia bermatzeko, euskarari gutxieneko kuotak ezarri, bai euskarazko ekoizpenerako bai katalogoan euskarara bikoiztu eta azpidatzitako eduki kopuruan.
- * Netflix, HBOmax, Disney+, Amazon Prime Video, eta gainerako plataformetan euskarazko edukiak bermatzea, beharrezkoak diren neurriak hartuz.
- * Erakundeek plataforma hauekin negoziatzea. Lehendik euskaraz sortutako edo euskarara bikoiztuta eta azpidatzitako dauden plataforma hauen katalogoetako edukietan, euskararen aukera gehitu eta euskararen lurralde guztietan eskainiaz.
- * Estreinaldi berrietan, euskarazko bikoizketa eta azpidatzi berriak sortzeko prozesuan erakunde publikoek era proaktiboan parte har dezatela.

313-2023 dosierra

“Amama’ filma euskaraz ekoiztia dagoen arren, Netflixen ez dago euskaraz ikusgai. Euskaldunok errespetatu eta euskaraz programatzea eskatzen dut.”

129-2023 dosierra

“Movistar plus-en “Space Jam aro berria” filma ezin da euskarazko audioekin ikusi, azpidatziekin soilik

jartzen dute, aldiz beste plataforma batzuetan euskarazko audioekin ikus dezakegu. Audioa ahal bezain pronto euskaraz jartzeko eskatzen dizuet.”

131-2023 dosierra

“Movistarplus-en “Unicorn wars” euskarara bikoiztuta dagoen arren, gaztelaniazko bertsioa soilik agertzen da.”

130-2023 dosierra

“Netflix-en “Irabazi arte2” filma gaztelaniaz igo dute. Pasa den hilabetean igo zuten baina ezin dezakegu euskaraz ikusi. Euskaraz jar dezan eskatu nahi diot.”

Plataforma digitaletan euskarazko azpidatziekin zuzentasun eza ere hainbat filmetan nabaritu zuten herritarrek.

821-2023 dosierra

“Netflix plataformaren euskarazko azpidatziak akatsez josita daude. Akats horiek euskararen oinarriko arauak bortxatzen dituzte. Beste hizkuntzekin egiten den bezala, zuzentzaile batek erreparatu

* 07. KULTURA, AISIA ETA KIROLA

beharko lituzke. Konpontzeko mekanismoak abian jar ditzaten eskatzen dut.”

Eremu digitaletik harago, kultura edo aisialdiko esparruetan ere euskarazko eskaintza urriagoak edo euskaraz iragarritako ekimenak gaztelaniaz edo ele bitan egiten diren kasuak helarazi zizkiguten herritarrek eremu pribatuko eskaintzan ere. Herritarren kexaren ostean langileei jarraibideak ematen dizkieten arren, horrelako egoerak maiz gertatzen dira.

[462-2023 dosierra](#)

“2023ko ekainaren 11n emaztea eta semeak Donostiako Kutxaespaziora joan ziren goizean. Semeek 6 eta 9 urte dituzte. Matematikako tailer bat zegoen arratsaldean, 16:15ean, eta hara joateko sarrerak erosi eta bazkaltzera geratzea erabaki zuten. Gero, baina, euskaraz programatuta egon arren, hastear zenean arduradunak esan zuen ondo legokeela gaztelera egitea denek ulertzeko, baita haurren gurasoek ere, seme-alabei laguntzeko (inork ez zuen halakorik eskatu). Nire emazteak baietz esan zuen, ze euskaraz programatuta

zegoen, gure semeek gaztelera ez dute oraindik menderatzen eta sarrerak erosi genituen. Orduan arduradunak galdetu zuen ea zer egitea nahi zuen jendeak. Emazteak esan zuen euskaraz egitea nahi zuela behintzat, eta arduradunak esan zuen euskañolez egingo zuela. Eta hala egin zen, tarteka euskara, tarteka gaztelera. Baina hori euskaraz programatuta eta iragarrita zegoen ekitaldi batean; halakorik ez litzateke inoiz gaztelera txandan gertatuko.”

Bestalde, aisialdiko espazioetan eskaintzen den informazioa, webguneak, dokumentuak, izena emateko inskripzio orriak... hainbatetan erdara hutsean soilik izaten dituzte eskura herritarrek.

[246-2023 dosierra](#)

“Alaba Ilundaingo baserri eskolara joan da eskolarekin. Eman dioten eskuorria ez dago euskaraz.”

[86-2023 dosierra](#)

“NAEren webgunean ez dut aurkitu hizkuntza hautatzeko aukerarik. Bilaketa gaztelaniaz eginez gero hizkuntza horretan agertzen da eta

euskaraz eginez gero euskaraz. Halere euskarazko bertsioan albisteak gaztelaniaz ageri dira. Hizkuntza hautatzeko aukera agertzeko eta berriak dagokion hizkuntzan argitaratzeko eskatu nahi diot Nafarroako Antzerki Eskolari.”

[138-2023 dosierra](#)

“Iruñean egiten den Flamenco On Fire jaialdian den-dena

07. KULTURA, AISIA ETA KIROLA

erdara hutsean dago. Webgunea, iragarkiak, oholtza gainetik esaten den guztia,... Euskara erabat arrotza da, ez da existitzen. Badira artista flamenko euskaldunak ere, baina ez dira gonbidatuak. Euskaldunontzat arretarik antolatzea pentsatua duzue hurrengo ekitaldietan?"

Aisialdiko eta kultura espazioetako seinaletika, ohar, kartel... hainbatetan ez zaio euskarari tokirik egiten eta horrek bertoko herritarren hizkuntza eskubideak urratzeaz gain, kanpotik datozenen aurrean gure hizkuntzarekiko ikusgarritasuna eta prestigioa ere kaltetzen ditu.

[586-2023 dosierra](#)

“Isturitz eta Otsozelaiko harpeak (<https://www.grottes-isturitz.com>) ezagutzeko txangoa egin genuen, eta atsekabe handia izan da guretzat euskararen arrastorik ia ez atzematea. Argibideak, informazioa, harpeari buruzko panelak, bideoak, seinaletika... den-dena frantses hutsean topatu dugu, euskararen arrastorik ez. Bisitak frantsesez soilik eskaintzen dituzte, eta beraz, frantsesez mintzo ez garen

guztioi plastifikatutako paperetan banatzen zaigu informazioa (harpearen barnean ezin da ongi irakurri, argi eskasagatik), eta ez du bisita gidatuaren edukia %10ean ere jasotzen. Bisitak euskaraz egiteko aukerarik ba ote zen galdetu genuen, baina ezin izan ziguten ziurtatu (agian 20ko talde bat eginda, denborarekin deituta...) Harrerako lanetan ari ziren bi gaztek euskaraz artatu gintuzten. Euskal Herriko harpe miresgarri hauek euskaraz ezagutzeko eskubidea dugu, eta horretarako bideak jar ditzaten eskatzen dugu.”

[842-2023 dosierra](#)

“Biriatuko festetako kartela frantses hutsean egin eta publikatu da. Euskarari titulu bakarrak eman zaio lekua.”

[601-2023 dosierra](#)

“Barakaldoko Max Centerreko Nova Jump lokaleko kartel guztiak gaztelera baino ez daude.”

[625-2023 dosierra](#)

“Abuztuaren 31n Sendavivan izan ginen. Parkeko seinaletika guztian euskara atzerriko hizkuntzen pare agertzen da, megafonia eta espektakuluetan ere berdin. Euskara Nafarroako berezko hizkuntza eta gutxitutakoa dela jakinik, tratamendu hobea beharko luke. Atzerriko hizkuntzen pare jartzea gurekiko gutxiespena da.”

[371-2023 dosierra](#)

“Guggenheimen eta Iberdrolak kaleko argazki erakusketa bat jarri dute Bilboko Casilda andrea parkean. Azalpenak bi paneletan jarri dituzte baina bietan gaztelaniaz soilik. Beraiantzat ez dago euskararik. Zergatik

07. KULTURA, AISIA ETA KIROLA

horrelako mespretxua euskarari eta euskal hiztunei?"

Hainbat ekimenetan euskarari ez zaio beste hizkuntza batzuei ematen zaien garrantzia ematen eta, ondorioz, mezu traketsak ere noiznahi zabaltzen dira.

[516-2023 dosierra](#)

“Lotsagarria da BBK Live festibalean euskara eta euskal hiztunak nola gutxiesten gaituzten. Urtero horrelakoak ematen dira, hurrengo urterako euskarazko mezu trakets guztiak zuzendu ditzatela eskatu nahi dut.”

KIROLA

Kirolaren eremua ere aisialdian euskararen erabilera bermatu eta sustatzeko ezinbesteko espazioa da. Euskal Herriko talde eta kirol elkarte asko erreferente ere badira milaka herritarrentzat eta horietan uneoro euskararen presentzia bermatzea ezinbestekoa da.

Hala ere, aitzakia ezberdinak medio, erdarari ematen zaio nagusitasuna eta euskarazko mezuak edo informazio gutxiago edo beranduago ateratzeko erabiltzen dira.

[930-2023 dosierra](#)

“Gure semea Errealeko

bazkidea da eta, autobusen harira, irailean gaztelania hutsean mezua jaso genuelako emaila idatzi genien eta beraien erantzuna “Emailak ele bitan bidaltzen dira beti. Premiazko zerbait dagoenean, hizkuntza bakar batean bidaltzen

da soilik mezua ahalik eta azkarren zabaltzeko, atzoko kasuan bezala”. Gure desadostasuna azaldu genuen. Bada, azaroan beste email bat jaso dugu, oraingoa ere gaztelania hutsean.”

* 07. KULTURA, AISIA ETA KIROLA

97-2023 dosierra

“LILATON lasterketan izena ematerakoan, webgunea euskaraz irakurtzeko hautua egin arren, informazio asko euskarara itzuli gabe dago: <https://lilaton.es/eu/izen-ematea/> Informazio guztiak euskaraz ere egon beharko luke. Eskerrik asko.”

459-2023 dosierra

“Gares futbol klubeko izen-emateko fitxa gaztelania hutsean dago. Bertsio elebiduna edo euskarazkoa eskatuta, nire eskaera kontuan hartuko dutela erantzun didate. Erantzunean antzeman daiteke zerbitzuarekiko bezeroaren gogobetetasunaren aldetik ulertu dutela eskaera, ez, aldiz, bezeroen hizkuntza eskubideak babesteko. Edozein modutan, gaurdaino ez dut euskarazkoa edo ele biko inprimakirik jaso eta izen-emateko epea ortziraletan amaituko denez, gaztelania hutsez egin behar izan dut.”

INSCRIPCIÓN TEMPORADA 2023/2024

DATOS DEL JUGADOR/A
Nombre y Apellidos: _____
Fecha de nacimiento: _____
Categoría: _____

DATOS DEL PADRE/MADRE/TUTOR LEGAL
Nombre y Apellidos: _____
Teléfono de contacto: _____
Número de Cuenta (IBAN) Indicar si se ha cambiado al realizar la inscripción.
ES: _____

MODALIDAD DE PAGO (Marque con una X, la modalidad elegida)
 Completar el pago completo al mismo tiempo que se realiza la inscripción. (Efectivo)
 Fraccionado en dos plazos de 100€ (Domiciliación bancaria)
 Fraccionado en 8 plazos de 27 €. (Domiciliación bancaria)

CONSENTIMIENTO IMÁGENES
Si el titular o en su caso, su representante legal, presta su consentimiento expreso, el Club podrá captar imágenes (fotografías/videos) con fines divulgativos e informativos y de comunicación institucional y publicitarlas en las redes sociales en las que está presente.

DOY mi consentimiento para la captación y publicación de imágenes con los fines y en los medios indicados.
 NO DOY mi consentimiento para la captación y publicación de imágenes con los fines y en los medios indicados.

Puerto la Reina, a _____ de _____ de 2023.

Firma: (Firma del padre, madre o tutor/a legal)

El consentimiento para el tratamiento de imágenes debe ser conjunto en caso de padres separados, salvo arbitraje o suspensión de la patria potestad para una de las partes. En caso de firmar uno solo, el firmante reconoce que cuenta con el consentimiento de la otra parte para la obtención de las imágenes con los fines indicados.

Información México Protección de Datos. Responsable del tratamiento: Club Deportivo Gares. Finalidad: gestión de jugadores del Club. Altas y bajas. Cobro cuotas. Gestión deportiva. Base legal: art. 6.1.b RGPD. Derechos: acceso, rectificación, supresión y otros derechos. Puede consultar información adicional en las oficinas del club o nuestra página web www.cdgaris.com

490-2023 dosierra

“Biriatu eta Urruñea inguruetan Frantziako Tourraren inguruko seinale hauek paratu dituzte. Dendena frantsesez.”

874-2023 dosierra

“Gure alabari Sanpedrotarra Arraun Elkartetik mediku azterketa

VILLALANTE **BLANQUER** **EUROVIT SPORT**

78 Getxoko Zirkuitoa

DISPOSICIONES DE TRÁFICO

La carrera será domingo 30 de JULIO desde las 11:30 y discurrirá por las siguientes calles: Leiza, Sanzoka, Bidas y Erandio Calle Fuertes - Buzkal Herria - Telletxe - Sanzokas - Raxentor - Pitarbaso - Giarretxe - Avila Las Chapas - Rotonda Fadrá - Rotonda Arca - San Bartolomé - Universidad - Urtibe - Ajea - (última vuelta - Sanzoka - La Ola - Pista Bidas - Erandio) - Camino de la Ría - Garsena Lamada - Eduardo Costa - Ante Zugarate - Erreaga - Teatinos - Arizta; se darán 8 vueltas a este circuito y en la quinta y séptima se pasará por Sanzoka.

DISPOSICIONES DE TRÁFICO PARA EL DESARROLLO DE LA CARRERA:
Entre las 11:30 y las 18:00 horas habrá las siguientes modificaciones de tráfico:
- ROTONDA ARTAZA, tráfico cortado sentido Erreaga desde las 9:00.
- El acceso a la plaza de Erreaga, Puerto Deportivo y Puerto Viejo estará cortado al tráfico desde las 07:00 horas. Salvo para personal autorizado.

En el municipio de Getxo:
- PROHIBIDA LA CIRCULACIÓN EN SENTIDO CONTRARIO A LA CARRERA.
- Calle Buzkal Herria: tráfico cortado sentido hacia la avenida.
- Calle Sanzokas: Circulación prohibida sentido Argotako Estaridea, acceso al centro de Argote por Bideazabal y Saratu-Belua.
- Calle Raxentor: Circulación prohibida sentido C/Sanzokas.
- Ante Chapas: dirección única sentido Pitarbaso-Bidas.
- Ante Zugarate y Eduardo Costa: Circulación prohibida dirección Bidas.

- Tráfico regulado en las zonas de Leiza, Erandio y Sanzoka.
- En Leiza, c/San Bartolomé solamente dirección Universidad.
- Calle Artaza, prohibida la circulación hacia Artea centro comercial.

- Acceso o subida de Pista Bidas en Sanzoka cortado desde las 12:30 horas hasta las 18:00, desde por San Roke Bidas.
- Prohibido el aparcamiento en toda la subida y bajada.
- Se ruega la utilización de transporte público, acceso desde la estación de La Ola y el Funicular de Artaza.

- Los autobuses de BIZKAIBUS modificarán su recorrido en las líneas que afecten al recorrido. La empresa comunicará los cambios a realizar.
- Rogamos la colaboración a las vecinas de Getxo, Leiza, Erandio y Sanzoka. Por favor, no aparcuen sus coches en el recorrido a partir de las 00 horas del 30 de Julio. Agradecemos la utilización del transporte público para sus desplazamientos. La organización pide disculpas por las molestias que se puedan originar.

egiteko fitxa bat betetzeko eskatu diote. Fitxa hori gaztelera hutsean dago.”

561-2023 dosierra

“Getxoko Zirkuitoa [sic] delakoak erdara hutsean argitaratu ditu iragarkiak uztailaren 15ean eta 28an, Correon, trafikoan eragingo

07. KULTURA, AISIA ETA KIROLA

dituzten gorabeheren berri emateko.”

920-2023 dosierra

“Gasteizko Curves gimnasioan kartel guztiak gaztelaniaz daude, bai zentraletik datozenak zein langileek eskuz idazten dituztenak. Musika etengabe dago jarrita, baina inoiz ere ez dute euskaraz edo euskal kutsurik duen ezer jartzen. Bertako erabiltzaile asko euskaldunak gara, baina ez dute ahaleginik egiten. Inoiz bururatu zait neure burua eskaintzea dituzten kartelak euskaratzeko, baina ez dakit nola hartuko duten.”

506-2023 dosierra

“Frantziako Tourraren kartela frantses hutsean Iparralde etorbidean. Euskaldunon eskubideak ez ditu betetzen.”

722-2023 dosierra

“Osasunaren app berria erdara hutsean dator. Osasunazale euskaldunon hizkuntza eskubideak ere errespetatzea eskatzen dut.”

65-2023 dosierra

“Getxo Saski taldeak webgunea, ateratzen dituen kartelak zein sare sozialetatik jarduera guztia gaztelania hutsean egiten du. Gure hizkuntzarekiko ze jarrera erakusten diegu horrela gazte eta hurrei? Talde bezala ez du euskararekiko betebeharririk? Komunikazioa gestionatzen duenak ez badaki, badaude ba gaur egun baliabideak gauzak euskaratzeko. <https://getxosaski.com/> <https://twitter.com/GetxoSaski> <https://www.facebook.com/GetxoSaski>”

Kirol ekitaldietan euskarak hartzen duen tokia ere bigarren mailakoa izaten da eta erakunde publikoek lagundutako ekimenetan presentzia handiagoa izan dezakeen arren, hainbatetan ez dira hizkuntza-irizpideak behar bezala zehazten.

60-2023 dosierra

“San Mameseko pantaila handietan euskararen adierazpena lotsagarria da. Saiatu saiatzen dira euskaraz egiten, eta poztekoa da, baina badaude bi iragarki

(propioak direnak, ez kanpokoak) atentzioa ematen dutenak: - Larrialdi egoeran egin beharrekoak azaltzea: Ahozko azalpen guztia euskaraz bada ere, idatzita dagoena ez dago ulertzerik. Lehenengo esaldia honela hasten da: “ emergencia- ik”. - Publizitatea pantaila handietan jartzeko eskaintza: Ulertezina da osorik. Akatsez josia, oso akats oinarritzkoak.... Auzo lotsa emateko moduko itzulpena.”

831-2023 dosierra

“Basque Crossfit txapelketan aurkezleak gaztelania eta ingelesez soilik egiten zuen, euskaraz “txapelketa” hitza izan ezik, ez zuen hitz bakar bat erabili. Babesleen artean daude Bizkaiko Aldundia, Bilboko Udala eta Eusko Jaurlaritza. Nazioarteko ekimena izan arren gure hizkuntzak presentzia eta lehentasuna beharko luke. Sare sozialetan ere ekimenaren inguruko iragarpenak gaztelaniaz daude nagusiki.”

07. KULTURA, AISIA ETA KIROLA

799-2023 dosierra

“Reale Arena futbol zelaian Reala eta Mallorcaren arteko partiduan ohar batzuk zeuden paretetan itsatsita, arrazismoa, biolentzia eta bestelako jokabideen aurkako azalpenak emateko. Gaztelania hutsez idatzita zeuden. Antza denez Futbol Ligak berak sortutako euskarria da. Ligak eta Realak, batek bere lehiaketan eta besteak bere zelaian, euskaldunek informazioa euskaraz jasotzeko dugun eskubidea bermatu behar dutela uste dut.”

345-2023 dosierra

“Jokalaria baten kontratu luzapena iragartzeko Errealak zabalduko bideoan euskarari ez zaio inongo tokirik egiten, ingelesa eta gaztelania soilik erabiltzen dira. Euskarazko sareetatik ere gaztelaniaz eta ingelesez. Tamalgarria.
<https://twitter.com/RealSociedadEUS/status/1654177025794375727?s=20>”

344-2023 dosierra

“Kutxabanketik deitu ziguten, zozketa batean bi sarrera eta ume batek lehen mailako futbol jokalarien apirilaren 27ko partida aurretik argazkia ateratzea suertatu zitzaigula esanez.. Imajina ezazue 6 urteko etxeko txikiaren poza! Bakarrik joan behar zuenez, gure txikia oraindik elebakar euskalduna izanik, kezka agertu zuen zelaiko parkingaren sarreran harrera egin behar zion emakumeak euskaraz jakingo ote zuen. Eguna heldu zen eta, hara non, ume taldearekin zegoen emakumeak ez zekien tutik ere euskaraz. EZ dugu ulertzen Bizkaia osotik (edo Euskal Herritik) jokalariekin argazkia ateratzera joaten diren ume piloak ikusita, Athleticen nola ez duen jartzen gutxienez euskaraz zuzenduko zaien pertsona bat. Euskaldunonganako begirunea eta bereziki gure txikientzat bestelako irudi bat emango luke.

Erantzuna

Gaur egun Athletic Clubeko langile

guztiek ez dakite euskaraz, baina bide horretan egingo dugu lan. Sentitzen dugu zuen tristura eta eskertzen dizuegu idatziagatik.”

Kirolaren eremuan aipatzekoa Nafarroako Erribera: kirola, emakume eta gizonen arteko berdintasuna eta euskara sustatzea helburu duten Union Tuteraren bezalako taldeek antolatutako ekimen eta jarduerak, urtez urte beraien sare sozialetan zein karteldegian euskararen presentzia uneoro bermatuz.

EREMU

SOZIOEKONOMIKOA

08

08. EREMU SOZIOEKONOMIKOA

Eremu sozioekonomikoan hizkuntza eskubideen egoera aztertzerakoan kontuan izan behar da eremu pribatuan eskubide horiekiko berme eta araudia are lausoagoak direla, eta, euskararen lurralde batzuetan, eremu pribatu horrekiko araudi edo lege babes ezak borondatearen menpe uzten duela hizkuntza eskubideak errespetatzea.

OSTALARITZA

Euskal Herriko herri eta hirietako ostalaritza sektoreko hainbat enpresatan hizkuntza eskubideen aitortza eza eta zerbitzuak euskaraz eskaintzeko ahalegin falta ere nabarmendu dituzte herritarrek. Batzuetan jarrera edo erantzun desegokiak ere jaso izan dituzte euskara erabili edo euskaraz artatua izateko ahalegina eskatzeagatik.

371-2023 dosierra

“Atzo, apirilaren 24, Tolosako Karela tabernara joan ginen emaztea eta biok. Edaria eskatu eta pintxoak zerenak ziren galdetu nion zerbitzariari. Ni euskaraz eta zerbitzaria gaztelaniaz arituz zen “belarriprest” moduan edo. “Hauetako bi jarri iezazkidazu” esan nion behatzekin 2 erakutsiz eta hara non “hablame en castellano” bota zidan zerbitzariak. Esan nion 2 hatzak erakutsiz

eta pintxoa seinalatuz eskatu nituela eta erraza zela ulertzea. “Te he dicho que me hables en castellano” bota zidan berriro jende guztiaren aurrean. Ordaindu eta alde egin genuen. “Gracias” esanez agurtu gintuen. Umiliatuta sentitu nintzen.”

725-2023 dosierra

“Tabernako barran bi garagardo eskatu nituen irailaren 25ean. Barran zegoen pertsonak, modu txar eta keinu bortitzekin “que no hablo euskera!” oihukatu zuen. Errespetu falta nabaria.”

521-2023 dosierra

“Galdakaoko MUGURU tabernan “kafesnea” euskaraz eskatu nuen atzo eta langileak “buenos días” edo esan behar dela. Defentsiban jarri zan euskaraz eskatzeagatik. Ika-mikatxua izan ostean ea “cortado” bat eskatu nuen galduta, nik ezetz “kafesnea” nahi nuela, “con leche” alegia. Marmarka hasi zan esaten berak ez zekiela euskeraz eta ez zala bertokoa. Ea

ez zuen ulertu/ikasi nahi galdetuta ezetz erantzun zidan.”

Erakunde publikoetako eraikinetan esleipenak dituzten ostalaritzako enpresa pribatuetan ere hizkuntza-irizpideak behar bezala betetzen ez diren kasuak ere izan dira.

480-2023 dosierra

“Nafarroako Ospitale Unibertsitarioko kafetegian euskaraz eskatuta, inongo azalpenik gabe eta begiratu txarrez txandapasa egin digu; ez ulertzen ez zuenik, ez beste ezer ez digu adierazi eta zain eduki gaitu nahita. Azkenean beste lankide batek artatu gaitu.”

513-2023 dosierra

“Gasteizko Udaleko Montehermoso Kulturuneak ostalaritzarako gune bat dauka: Falerina Taberna. Lehiaketa bidez esleitzen dute zerbitzua, udalarena den gune batean. Ahozko zerbitzua askotan gazteleraz izaten da eta hizkuntza paisaian ere gaztelera da nagusi (argazkietan ikusten den bezala). Uste dut kexa helarazi

08. EREMU SOZIOEKONOMIKOA

behar zaiela taberna kudeatzen dutenei eta Gasteizko Udalari ere.”

Beste kasu batzuetan, turismoaren beharretara hobeto egokitzearen aldeko jarrera izaten da, baina bertoko hizkuntzan arreta emateko bitartekoak ezartzeari ez zaio garrantziarik ematen.

[501-2023 dosierra](#)

“The Loaf okindegi-kafetegira sartu ginen, Zurriola hiribidean. Aurreko bezeroa ingeles garbiz artatu zuten, zoragarri. Ni iritsi eta euskaraz eskatzean, gazteleraz behar zuela, ez zekiela. Ingelesez egin nion, berak gazteleraz erantzun. Lotsagarri. Donostian gaude, ez Londresen!”

Ostalaritza eta merkataritza txikian ezartzen diren errotulazio, ohar eta kartak ere erdara hutsean aurkitu dituzte bezeroek:

[637-2023 dosierra](#)

“Uda honetan, Baionako merkatu plazako Etienne dendako komunitara jo eta bertan ondoko kartelarekin topo egin nuen: frantsesez nagusi eta ingelesez itzulita... Euskararen arrastorik ere ez...”

[650-2023 dosierra](#)

“Donostiako Alde Zaharrean dagoen La Torre Donosti Pizzeriako karta gazteleraz eta ingelesez dago baina ez euskaraz, langileetako batzuk euskaldunak izan arren.”

08. EREMU SOZIOEKONOMIKOA

6-2023 dosierra

“Abenduan egun batzuk igarotzeko asmoz Zumaiako Zelai Talasoterapia zentroaren webgunea kontsultatu nuen. Tamalgarria da euskaraz ez izatea, dena gaztelaniaz dago. Gure herriko bezeroei eta gure hizkuntzari aitortza egin eta webgunea eta eskaintzen dituzten zerbitzuak euskaraz jartzeko eskatu nahiko nuke. Oraingoz ez dut erreserbarik egin, zerbitzu guztiak euskaraz eskainiko dizkidan zentro bat nahi dut. Bezeroak pozik izateko mila kontu hartzen dituzten kontuan baina bertoko hizkuntzaren presentzia ez?”

777-2023 dosierra

“Lezoko Iriarte-enea jatetxearen web orria gaztelaniaz baino ez dago. Bezero euskaldunok eskertuko genuke web orria euskaraz kontsultatu ahal izatea. Eskerrik asko.”

15-2023 dosierra

“La Perla talasoterapian une oro

euskaraz artatu bagintuzten ere, eman ziguten tiketa gaztelania hutsean zegoen eta webgunea ere gaztelaniaz baino ez dute.”

775-2023 dosierra

“Ospakizun baterako jatetxe baten bila hasi naiz Oiartzunen eta Matteo jatetxearen web orriarekin egin dut topo eta ikusi dut gaztelania hutsean dagoela. Jatetxe honen oso erreferentzia onak jaso ditut eta eskertuko genuke eskaintzen duten zerbitzuaren kalitatean urrats bat eman eta web orria euskaraz ere eskainiko balute.”

PRODUKTUEN ETIKETAK ETA INFORMAZIOA

Hego Euskal Herrian egungo legediak produktuen etiketetan (bertoko edo jatorri-ziurtagiria duten produktuetarako izan ezik) gutxienez gaztelania nahitaez erabili behar dela esaten duen arren, ez da ezartzen debekurik gaztelaniarekin batera euskara erabiltzeko, baina enpresa gehienek ez dute euskaraz etiketatzen.

Bestalde, bertan ekoiztutako produktuek zein jatorri izendapena dutenek Euskal Autonomia Erkidegoan

Bestalde, ohikoa da jatetxe eta tabernek beraien eskaintzaren berri zein erreserbak egiteko aukera webguneen bidez edo sare sozialen bidez eskaintzea. Bitarteko telematiko horietan bezeroek askotan ez dute informazioa euskaraz hautatzeko aukerarik izaten eta euskarazko arreta zuzena eskaintzen duten hainbat enpresatan ere, eskaintza telematikoa erdaraz egiten da.

773-2023 dosierra

“Oiartzungo Usategieta jatetxearen web orria gaztelaniaz baino ez dago. Jatetxe honen berri gustura jasoko genuke euskaraz euskaldunok.”

08. EREMU SOZIOEKONOMIKOA

informazioa euskaraz ere eskaini behar luketen arren, ez dute behar bezala bermatzen.

[289-2023 dosierra](#)

“ALZOLA URA - BALENZATEGI, S.A enpresak ur botiletako oharrak gaztelania hutsean zabaltzen jarraitzen du. Elgoibarko enpresak ikuspegi soziala zaindu eta erroturik dagoen tokikoen eskubideak errespetatu beharko lituzke. Webgunea bera ere gaztelania hutsean dago.”

[776-2023 dosierra](#)

“Mañeko goxokien enpresak sare sozialetan euskarari egiten dion tokia hutsaren hurrengoa da. Bertoko produktuak saltzen dizkigute baina bertoko hizkuntza kontuan hartu gabe? Publikazio horretan euskal pastelari “pastel vasco” eta “un trocito de nuestra historia” omen da, gure erro eta tradizioak aipatzen dituzte, dena gaztelaniaz noski. Mesedez Mañeko-ko arduradunei erantzukizun pixka bat eskatu nahi diet herri honekiko zein bere hizkuntza eta kulturarekiko.”

Ostalaritza eta merkataritza elkarteetan ere hainbatetan ez ziren hizkuntza eskubideak kontuan hartu eta eskaintzen den informazio edo baliabideetan ere ez da beti kontuan hartzen bezeroek zein merkataritza eta ostalariak informazioa euskaraz jasotzeko eskubidea dutela.

[764-2023 dosierra](#)

“Gaur, ezagun batek Gasteizko bizilagunei zuzendutako Aenkomer enpresako inkesta bat bidali dit. Estekan klikatu bezain laster

agerikoa da inkesta erdara hutsean dagoela eta hori gutxi balitz, auzo batzuen izenak haien erdarazko forma ez-ofizialean eman direla, adibidez: Ariznavarra (ofizialki Ariznabarra). Aenkomer enpresa pribatua bada ere, lasgarria da Gasteizko biztanleria osoari zuzendutako inkesta bat erdara hutsean plazaratzea jakinda hirian bizi diren euskaldunen eskubideak urratuko direla eta gainera auzo batzuen izenak gaizki idatzita (beti ere gaztelaniaren mesedetan eta euskararen kalterako).”

[541-2023 dosierra](#)

“Atzo Gasteiz On-ek antolatutako Txiki Txokoetan izan ginen (uzt. 20). Sinatzeko eman zizkiguten baimenak gaztelania hutsean zeuden. Onartezina da, zergatik ez dituzte gasteiztar euskaldunen eskubideak errespetatzen?”

MERKATARITZA HANDIAK / KATEAK

Merkataritza zentro handiak, merkataritza-guneak, kate komertzialak... Hiriguneetatik harago herrietara ere

08. EREMU SOZIOEKONOMIKOA

zabaltzen ari diren komertzio eta enpresa mota hauek herritarren oinarrizko erosketak egiteko espazio bilakatu dira azken urteetan eta, ondorioz, paisaia linguistikoan zein jardura ekonomikoan pisu handia duen sektorea da.

Hainbat dira herritarrek aurkitu zituzten urraketak eta bertoko hizkuntzarekiko gutxiespenak. Batetik, merkataritza zentro edo kate handi hauen afixa, bezeroei zuzendutako ohar, iragarki zein bezeroen eskura jarri diren teknologia berrietan (auto-kobrurako edo bezeroen iritzia jasotzeko makinak, APPak), gehienetan ez da euskara hautatzeko aukerarik ere eskaintzen eta dendetako hizkuntza -paisaian erdara hutsean agertzen da bezeroei zuzendutako informazioa. Nola ez, enpresa berak lurraldearen arabera euskararen eta hizkuntza eskubideen aitortzarekiko politika eta irizpide ezberdinak erabiltzen ari dira. Honen ondorioz, enpresa berak marka bereko establezimendu batzuetan beste batzuetan baino urraketa gehiago egin ditzake.

08. EREMU SOZIOEKONOMIKOA

188-2023 dosierra

“Donibane Lohizuneko McDonalds jatetxeko langile bakar batek ere ez zekien euskaraz. Gainera, jatetxeko hizkuntza-paisaia oso osorik frantsesez dago eta Hego Euskal Herrian euskaraz erabil ditzakegun eskaerak egiteko pantailak bertan ezin dira euskaraz erabili.”

16-2023 dosierra

“Flying Tiger dendetan ez da beti langile euskaldunik egoten arreta euskaraz emateko. Horrez gain, dendetako afixak erdaraz dituzte eta tiketak ere erdaraz baino ez dituzte ematen (atzeko aldeko testua salbu).”

38-2023 dosierra

“Donostiako Decathlon dendak ez dio euskarari lekuri egiten hizkuntza-paisaian, errotulazio eta kartel ia guztiak gaztelania hutsez daude. Hizkuntza-eskubideak errespetatzeko, ezinbestekoa da hizkuntza-paisaia ere elebiduna izatea.”

45-2023 dosierra

“Oartzungo Leroy Merlinek banatu duen esku orria euskararen arrastorik ez. Begirune falta galanta ofiziala den eta Oartzungo gehiengoak egiten duen hizkuntzari.”

240-2023 dosierra

“Kiabik ez digu bere bezerooi euskarazko informazioa eskaintzen; dendetako kartelak,

tiketak, bidaltzen dituzten mezuak, etab. erdaraz baino ez baitaude.”

258-2023 dosierra

“Garbera merkatal-guneko TOYS R US jostailu denda handian ez dute euskararekiko begirinerik. Dena gaztelera hutsez dago, hizki txikiz idatzitako zenbait salbuespen izan ezik (ingelesaren mailan).”

49-2023 dosierra

“Megaparako Burger King jatetxearen makinak gaztelaniaz edo ingelesez baino ez daude. Euskaraz konfiguratu mesedez, Barakaldoko Boulevard merkataritza-gunean dagoen Burger King-en gertatzen den bezala.”

108-2023 dosierra

“Forum sport dendako kartel batean app-a jaisteko gonbitea egiten da, euskaraz zein gaztelera. App jaitsi eta gaztelera hutsean dago, euskaraz jartzeko aukerarik gabe.”

08. EREMU SOZIOEKONOMIKOA

547-2023 dosierra

“Bilboko Errekalde auzoko Lidleko autozerbitzu makinaren softwareak ez daki euskaraz! Euskaldunon hizkuntz eskubideak non daude?”

503-2023 dosierra

“Donostiako Garberako Primark kaxa ondoan dagoen horma irudia elebitan dago, baina kaxako txanda ematen duen ahotsa gaztelaniaz dago. Bestalde, hango biri aldagelak non zeuden galdetu diet (eta ulertu didate) baina gaztelaniaz erantzun didate. Geroago, langile berari frantsesez galdera bat egin diote eta ahal duen moduan frantsesez erantzun dio.”

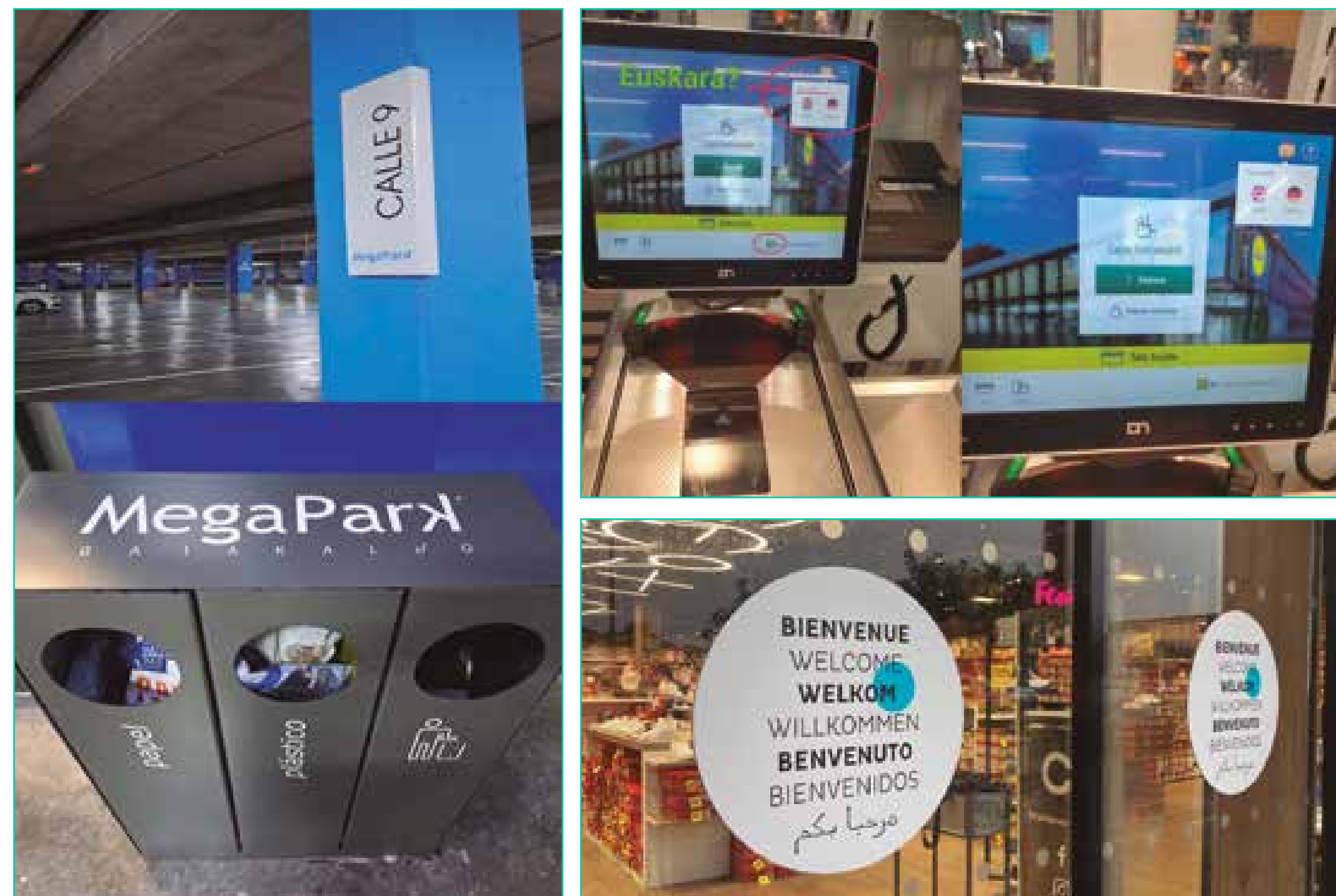
634-2023 dosierra

“CHAUSSEA zapata denda kateak Angelun duen saltegian euskarak inolako lekurik ez duelako eta, okerrago, ateetan bertako hizkuntza izan ezik beste 7 jarri dituztelako kexa bideratu nahi nieke... Kontaktua: <https://www.chaussea.com/fr/magasin/6401-bayonne-anglet>”

[chaussea.com/fr/magasin/6401-bayonne-anglet](https://www.chaussea.com/fr/magasin/6401-bayonne-anglet)”

890-2023 dosierra

“Barakaldoko Megapark merkatalgunean Adidasek duen dendan (outletgunean) sartu

nintzen eta informazioa guztia, kartelak eta seinalazioa ingelesez eta gaztelera zeuden, ezer ere ez euskaraz.”

911-2023 dosierra

“Erandioko Carrefour hipermerkatuan norberak ordaintzeko kutxa erabili dut. Hizkuntzen artean euskara hautatzeko ikurrina ageri da eta EK letrak. Nondik atera dute EK kode hori? Ez luke EUS edo EU (edo BAQ) izan behar? Ordainketa amaitzean ingelesezko audioa azaldu zait. Nork edo zerk eta zelan egiten ditu euskarazko testuak? Hipermerkatuaren sarreran “ONGI ETORRIAK” errotulu handia dago. Euskaraz “bienvenido/a/e(s)” honela esaten da: “ongi etorri”. Euskara gutxi eta edozelan... Euskaldun bezerook arrotz.”

08. EREMU SOZIOEKONOMIKOA

412-2023 dosierra

“Lekiton zabaldu dabe denda bat Gamarra kalean, turista guztiak pasatzen diren lekuan. Euskera ez da existitzen azken orduan ipini daben paper plastifikatu baten ez bada. Ez dakit zelan itzi daben Lekittoko udalak holako mezua zabaltzen, begietarab be kalte egiten dau bertatik pasaterakoan.”

336-2023 dosierra

“Donostian, Groseko Tagliatella restauranteko (Peña eta Goñi kalea) karta (QR bidez edo fisikoa), ingelesez, frantzesez ta gaztelaniaz dago baina euskeraz ezer ere ez.”

Merkataritza kate handietako sare sozial gehienetan ere euskararen presentzia oso urria izaten da.

141-2023 dosierra

“Super Amarak twitter-en zabaltzen dituen mezuak ez daude euskaraz, gaztelaniaz baino ez du txiokatzen. Bezeroen artean euskaldunak ere badaudela

kontuan har dezaten eskatzen diot.”

Bestalde, herritarrek euskarazko arreta eskatu beharra edo euskara erabiltzerakoan izan dituzten ezintasunak edo pairatu behar izan dituzten erantzun desegokiak ere salatu dituzte. Horrek guztiak erakusten du multinazional edo kate handiek euskarazko arreta bermatzeko neurririk ez dutela ezartzen, baina baita euskara ezagutzen ez duten langileei inongo jarraibide edo irizpiderik ez zaiela eskaintzen ere.

39-2023 dosierra

“Bilboko Gran Víako Calzedoniaren dendan, urtarrialren 12an 15:55etan, emakume batek dendarri bati euskeraz zerbait galdetu zion. Bezeroak baxu hitz egiten zuen eta ez dakit zer galdetu zion, baina dendarriak “A MI NO ME HABLES EN EUSKERA. NO ES NORMAL QUE ME HABLES EN EUSKERA erantzun zion...”

139-2023 dosierra

“Springfielden (Tendam Retail SA) bezeroaren arretarako helbide elektronikora (*online@spf.com*) euskaraz idatzi nuen eta ingelesezko erantzunean haiek

664-2023 dosierra

“Forum Sport etxetik erdara hutsean bidali didate e-maila iritzia eman dezadan.”

695-2023 dosierra

“Bilboko Metroaren Abando geltokian Leftisek gaztelania hutsean jarri ditu iragarki guztiak (bankuak, makinak, hesietan...). Metro Bilbao eta Lefties, non geratzen dira gure hizkuntza eskubideak?”

08. EREMU SOZIOEKONOMIKOA

adierazitako beste hizkuntza baten idazteko esan zidaten.

Erantzuna

Tendam Retail: Jakin badakigu hizkuntza-gaien garrantzia eta sentsibilitatea. Hala ere, enpresa-errealitate konplexu batek baldintzatzen gaitu, 80 herrialdetan egiten dugun lan, eta horrek sentsibilitate guztiak asetzea zailtzen digu. Gure kontsumitzaile guztiei kalitatezko zerbitzua eskaintzea lehentasuna da guretzat, eta, horregatik, gure barne-prozesuak berrikusiko ditugu, gure aukeren barruan Euskal Autonomia Erkidegoko gure bezeroen aurreikuspenetara hobeto egokitu gaitezkeen baloratzeko. Badakigu -eta sentitzen dugu- sentsibilitate guztiak ez ditugula beti asetzen. Hala ere, kontuan izan, gure kezken artean, euskara sustatzea dugula (eskura ditugun baliabideek ahalbidetzen duten neurrian).

Herritarraren erantzuna:

Eskertzekoa da Tendam Retail enpresaren erantzuna

(hurrengoetarako ere eskertzekoa litzateke euskaraz erantzutea). Dena den, aipatu enpresari helaraziko nioke dagoeneko bere langile ugari euskaldunak direla, beraz, zenbait zerbitzutan (telefono eta posta elektronikoko bidezko arreta, adibidez) euskarazko arreta bermatzea ez litzaiekeela hain zaila izango. Are gehiago, idatziz are errazagoa litzaieke, batez ere testu orokorrak direnean (webgunea, etiketak, tiketak, etab.)”

165-2023 dosierra

“Gaur Urbil komertzial gunean, JYSK izeneko denda berria ireki dute. Bertan, langile pila bat zeuden, ez dut bakar bat ere euskaraz entzun, eta kutxara iritsi garenean, gizon batek hartu gaitu. Berari, esan diodanean: hemen, inork ez daki euskaraz? Ez entzunarena egin du, eta 3.goan esan dit “no te entiendo”. Ondoko neskak esan dit, berak zerbait badakiela baina “vienen compañeros de toda españa a apoyarnos” esan eta espainiar

hutsean jarraitu du. Uste dut, gutxienez horrelako jende pila dagoen lekuetan, gutxiengo batek jakin beharko lukeela.”

676-2023 dosierra

“Bilboko Alde Zaharreko Zelaia fruta-dendan sartu eta “Kaixo” esan ondoren “Hola” erantzun zidaten. “Kaixo” nik berriro. “Hola. No entiendo euskera”. Horren aurrean “agur” esan eta atera egin nintzen. “Adios. Estoy en España y solo hablo español”. Euskara ofiziala da eta euskaldunok errespetuarekin tratatzea merezi dugu.”

195-2023 dosierra

“Super Amararen telefono zenbakira deitu eta harrera egiten duen pertsonarekin ezinezkoa da euskaraz mintzatzea, ez da euskalduna. San Martin merkatuan daukaten egoitzara joan eta berdin, arreta euskaraz emango duen inor ez dago. Bezeroarekin harremana duten postuetan euskaraz dakien pertsonak egon beharko lukete.

08. EREMU SOZIOEKONOMIKOA

Erosketa etxera ekartzeko zerbitzua ere eskaintzen dute, bada banaketarako erabiltzen dituzten kotxeen bi aldeetan ageri diren leloak ere gaztelaniaz baino ez daude. Ordainketa makina automatikoetan, berriz, hainbat hizkuntzatan aritzeko aukera eskaintzen dute, bada euskarazkoa aukeratuz gero produktuen prezioa ez du ongi esaten. Adb. “bat euro eta 30 zentimo”.”

Negozio berriak ezartzen direnean ere, zuzenean euskara baztertzen da; hori izan zen Ordiziako Alcampo supermerkatu berrian gertatutakoa. Zorionez, herritarrek helarazitako kexak medio, enpresak neurri zuzentzaileak hartu eta karteldegi berria ere aldatzea lortu zen.

[273-2023 dosierra](#)

“Azken hamarkadatan urratsak eman badira ere (behar baina gutxiago), oraindik paisaia linguistikoan euskarak nahi baino askoz ere presentzia eskasagoa dauka . Asko dira gaur egun, oraindik orain, gaztelera soilik errotulazten duten komertzio, taberna, elkarte edo erakundeak.

Ordizian, Alcampo supermerkatu kateak DIA zena ordezkatu du datozen egunotan. Berritze eta atontze lanak ia amaitze direla, oraingoz eraikinaren kanpoaldean eskegita jarri dituzten errotulazio eta kartel guztiak gaztelera hutsean jarri dituzte. Euskaldunok herritar eta kontsumitzaile modura ditugun eskubideak urratzen jarraitzen den artean, euskaltzaleok badugu eginkizunik eta eragile ere izan gaitzke. Euskararen egoerarekin kontzientzia minimorik geratzen bazaigu, badaukagu egoera irauli eta euskaldunon eskubideak errespetatzeko eskatzeko aukerarik.”

[275-2023 dosierra](#)

“Ordizian Alcampo supermerkatua irekitze dago eta kanpoko errotulu guztiak gaztelera hutsean jarri dituzte, lotsagarria da. Euskeraz jartzea eskatzen dut”

[277-2023 dosierra](#)

“Ordiziako Alcampo supermerkatu berrian rotulazio eta kartel guztiak gaztelania hutsean jarri dituzte. Aste honetan ari dira lokal horren kanpo eta barne dekorazio berria egiten, Alcampo markak hartu duen pabiloi honetan. Oraindik ez dago zabalik bezeroentzat baño kanpoko rotulazio eta “ongietorri” mezuak ikusita ez dirudi guretzat

08. EREMU SOZIOEKONOMIKOA

ezer asko eskaintzeko dutenik. “Encantados de recibirte” adeitsu bat irakur liteke ate gainean, besteak beste.”

[290-2023 dosierra](#)

“Ordizian eraiki duten AlCampo supermerkatuko kartelak erdara hutsean daudela salatu nahiko nuke. Euskara da gure hizkuntza eta horren alde egitea gustatuko litzaidake. Espero dut denda zabaldu baino lehen, zuzentzea.”

[293-2023 dosierra](#)

“Ordizian, Alcampo supermerkatu kateak denda irekiko du datozen egunetan. Berritze eta atontze lanak ia amaitzearekin direla, oraingoz eraikinaren kanpoaldean eskegita jarri dituzten errotulazio eta kartel guztiak gaztelera hutsean jarri dituzte. Etxean jaso dugun liburuxka gazteleraz dago.”

OINARRIZKO ZERBITZUAK ETA HORNIGAIK

Herritarren egunerokoan oinarrizkoak diren zerbitzu eta ondasunak euskaraz eskuratzeko eskubidea bermatua

egon behar litzatekeen arren, Euskal Autonomia Erkidegoko araudian soilik jasotzen da zerbitzu, ondasun edo hornigai horien informazioa, kontratuak, fakturak etab. euskaraz jasotzeko eskubidea, baina ez da, adibidez, zuzeneko arretarekiko berme zehatzik ezartzen eta Kontsumitzaile eta Erabiltzaileen Legeak berak aitortzen dituen eskubideak ere urtero urratzen dira. Enpresei ez zaie inongo zehapen edo ondoriorik ezartzen hizkuntza eskubideen ez betetzeekiko.

2023ko apirilean Kontsumitzaile eta Erabiltzaileen Estatutuaren Legea onartu zen Eusko Legebiltzarrean. Gogoratu behar da, legearen izaera estrategikoaz jakitun, 2022ko ekainean Kontseiluak eta Behatokiak 33 ekarpen eta neurri eraginkor proposatu zizkiotela legeari, hurrengo urteetan herritarren kontsumo-harremanak arautuko dituen legeari herritarren hizkuntza eskubideak babesteko planteamendu integral bat eginez. Tamalez, 33 ekarpen horietatik bakarra ere ez zen onartu legean. Beraz, ez zen inolako aurrerapausorik izan kontsumitzaileen hizkuntza eskubideak bermatzeari begira eta aurreko legearekin alderatuz, atzerapausoak ere eragin ditu.

Ondorengoak izan ziren Behatokitik lege berri horrekiko egin zen irakurketako klabeak eta hutsuneak:

- * Eremu pribatuan legearen izaera arautzailea behar bezala baliatu eta legezko betebeharrak ezarri ordez, hizkuntza eskubideen errespetuarekiko sustapena du ardatz.
- * Hizkuntza eskubideak atal berezitan jaso ziren, ez da legearen gainerako ataletan berariaz hizkuntzaren ikuspegi integrala txertatu.

- * Aurreko araudian diru publikoz lagundutako enpresei betebeharrak ezartzen zitzaizkien euskaldunen eskubideak berma zitzaten. Oraingoaren arabera, aldiz, euskararen sustapenerako laguntza jasotzen dutenek soilik izango dituzte hizkuntzaren erabilerarekiko betebeharrak.
- * Jatorri izendapena duten produktuetako irizpideak lausotu dira.
- * Hizkuntza eskubideen urraketak ez dira arau-hausteen atalean txertatu.

Aurreko legedian ezarritakoek euskaraz kontsumitu edo euskarazko informazioa jasotzeko eskubidearekiko lorpen gutxi izan bazituen, 2023koak betebeharrak lausoagoak ezarri zituen.

Bestalde, Nafarroako Foru Erkidegoko zein Lapurdi, Behe Nafarroa eta Zuberoako kontsumitzaile eta erabiltzaileen araudietan euskaraz kontsumitu edo zerbitzuak jaso nahi dituzten bezeroekiko ez da inongo lege-babesik aurrekusten eta, beraz, borondatek harago, ezer gutxi jasotzen dute eremu pribatuek euskaraz.

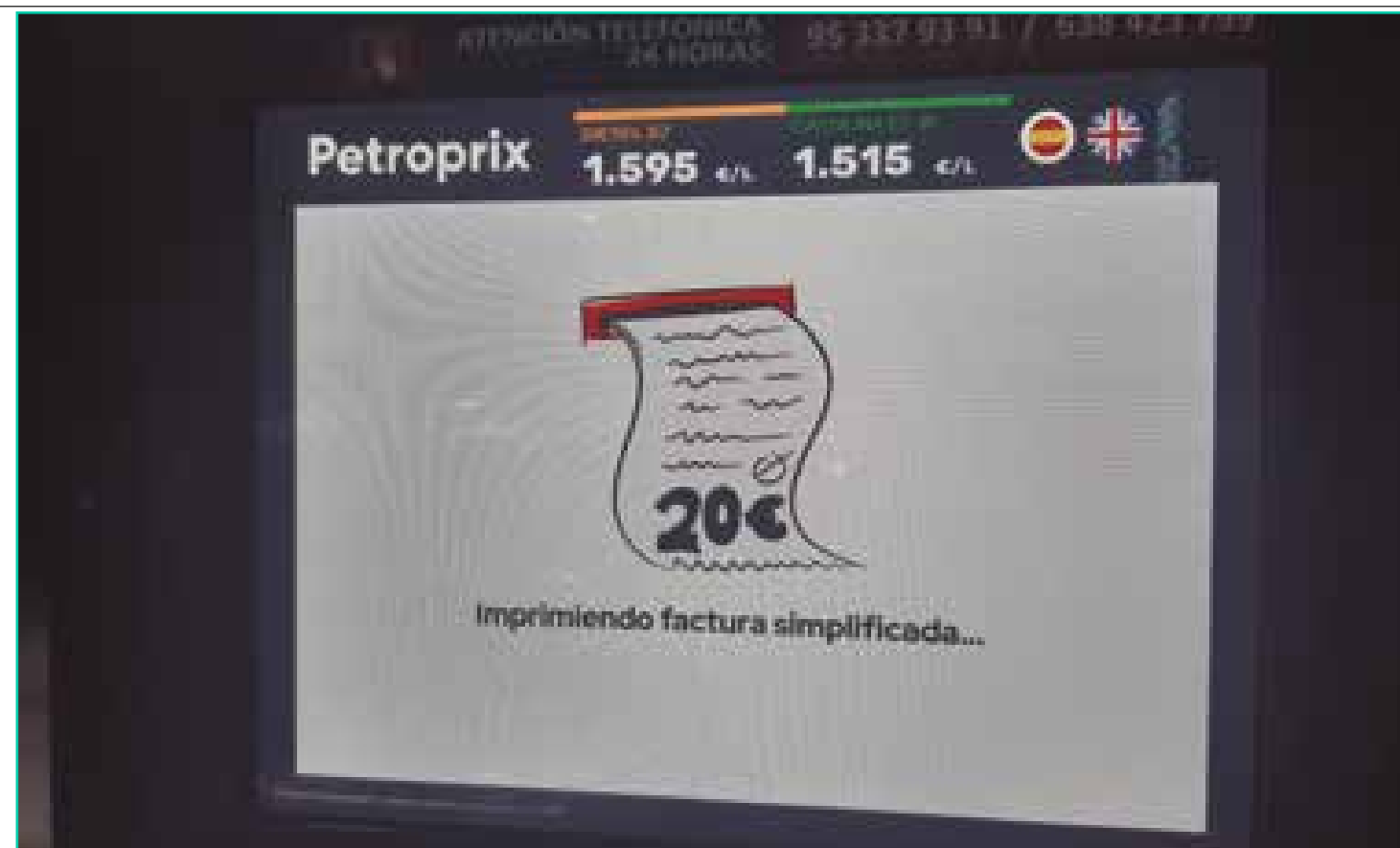
Horiek horrela, 2023an energia hornitzaile (ura, gasa, argia...), banketxe eta aseguru, garraio enpresa edo telekomunikazioen alorrean hurrengo urraketak helarazi zituzten herritarrek:

Energia hornitzaileak

Hainbat gasolindegitako ohar, karteldegi, faktura eta abarretan ez da euskarazko informaziorik zabaltzen eta

08. EREMU SOZIOEKONOMIKOA

bezeroen eskura dauden makina zein baliabideetan ere ez da euskara hautatzeko aukerarik izaten.

Telefono bidezko arreta euskaraz eskaini gabe jarraitzen dute energia enpresa ezberdinek.

568-2023 dosierra

“Naturgy argindar enpresara deitu eta lokuzio automatikoa atera zait. Bertan, gaztelera ez zen beste hizkuntza batean artatua izan nahiez gero, 0 sakatzeko eskatzen dute. Behin sakatuta, katalaneraz, galizieraz edo ingelesez artatzea eskaintzen dute. Euskaraz ez. Euskal Herrian zerbitzua ematen duen enpresa izaki, euskaraz egon beharko luke, gure hizkuntza hautuak errespetatuz.”

667-2023 dosierra

“Etxeko telefono finkora deitu zigun TotalEnergieskoa zela esan zigun andre batek (deia egin ziguten zenbakia: 688670707). Total Energikoa zela aurkeztean, nik gogo onez euskaraz erantzun nion eta hark, deia moztu zidan arnasa hartzeko gelditu nintzenean. Hau

asteazken goizean izan zen, irailak 6an. Konpainia horren bezeroak gara eta zerbitzua okerra iruditu zitzaidanez nire kexa azaldu nahi dut.”

970-2023 dosierra

“Gaur goizean argindarrik gabe geratu naiz etxean. Halako matxuretan 900 171 171 zenbakira deitu behar dut (I-DE Redes Eléctricas Inteligentes, SAU, Iberdrola taldeko enpresari alegia, argindarra Goienerrekin kontratatuta badut ere, beste enpresa hori baita banatzailea). Telefono horretan ez didate hizkuntza hautatzeko aukerarik eman, “elkarrizketa” osoa gaztelania hutsez, hasi eta buka (salbuespena: herriaren izena galdetu didatenean euskaraz bota dut “Donostia”, eta hori bai, ezagutu du sistemak). “Elkarrizketa” diot, komatxo artean, ez baitut inorekin hitz egin: makinaren bidez eraman naute grabazio batetik bestera (datuen babesari buruzko azalpenak,

08. EREMU SOZIOEKONOMIKOA

nire IKF eskatzeko eta helbidea baieztatzeko galderak... matxura konpontzeko jarraibideak eman eta deia amaitu arte). Hau da, bestela ere aitzakiarik ez, baina grabazio sorta baten bidez dabilen zerbitzu batean, are lotsagarriago da euskarazko zerbitzurik ez ematea: nahikoa lukete galdera / erantzun posible guzti horiek euskaraz ere grabatzea, eta esan izan behar ditudan datu gutxi horiek (bai/ez, zenbakiak...) sartzeari sistemari.

Finantza eta aseguru etxeak

Arreta zuzena zein telefono bidezkoan ez da uneoro euskarazko arreta bermatzen, bulego batzuetan bezeroak berriaz eskatu behar du euskarazko arreta nahi duela eta telefono bidez ere denbora gehiago itxaron behar izaten da euskarazko arreta jaso ahal izateko.

578-2023 dosierra

“Laboral Kutxaren Iruñeko bulegoan izan naiz gaur (Karlos III). Arreta eman didan langileak ez zekien euskaraz eta gaztelaniaz aritu behar izan dut. Gure hizkuntza alboratzera bortxatzen gaituzte.”

746-2023 dosierra

“Barakaldoko San Bizente auzoko Kutxabanken bulegora joan naiz eta euskaraz egin diot arreta eskaini didan langileari, gazteleraz egiteko eskatu dit, Euskaraz jarraitu dut baina erdipurdi ulertzen zuen eta berriro azaltzeko eskatu dit. Azkenean gaztelaniaz aritu behar izan dut.”

574-2023 dosierra

“Gaurko egunez, abuztuaren 3an, bankuan tramiteak egitera joan naizenean, Galdakaoko Laboral Kutxaren J.B. Uriarte kaleko bulegoko harrera langilea erabat erdalduna dela salatu nahi dut. Nahiz eta euskara errazean aritu naizen hasieran, gaztelaniaz egin behar izan ditut tramiteak.”

Askotan, bezeroak informazioa euskaraz nahi duela adierazi arte gaztelaniazko agiriak eta dokumentazioa zabaltzen jarraitzen da.

613-2023 dosierra

“Allianz aseguru etxearen aseguru-hartzailea naiz. Poliza-

agiria gaztelaniaz jaso dut eta euskaraz jaso nahi dudala eskatuz mezua bidali diet euskaraz, horretarako eskubidea baitut Aseguru Kontratuaren Legearen 8. artikulua (urriaren 8ko 50/1980 Legea) xedatu bezala. Erantzun didate gaztelaniaz adierazteko zein kudeaketa mota nahi dudan. Ez diet gaztelaniaz idatziko, eskubide osoa baitaukat euskaraz idazteko. Era berean, poliza-agiria euskaraz bidal diezadazuela eskatzen dizuet.”

575-2023 dosierra

“Kutxabankek transferentzien jakinarazpenak gaztelania hutsean bidaltzen ditu, hau da, ez ditu betetzen bezero euskaldunok dauzkagun hizkuntza-eskubideak, besteak beste, honakootan jasotakoak: azaroaren 24ko 10/1982 Legearen 5.1 artikulua eta 123/2010 Dekretuaren 5. eta 10. artikulua.”

Erantzuna

Dagoeneko jakinarazi diegu arduradunei Kutxabankek

08. EREMU SOZIOEKONOMIKOA

trasferentzien jakinarazpenek ere hizkuntza betebeharrak dituztela, eta ondorioz, gaztelania hutsez bidalita legea urratzen dutela. Etxe barruan egin beharreko egokitzapen eta garapen lanak egin artean, eragindako eragozpenengatik barkamena eskatzea dagokigu, honenbestez, eta intzidentzia helaraztegiatik eskerrak ematea ere bai, ditugun hutsuneak antzemateko eta konpontzeko baliagarri eta lagungarri zaizkigunez.”

Bulego batzuetako hizkuntza-paisaian ere oraindik erdara hutsean ezartzen dira kartel eta oharrak. Bereziki, Nafarroa Garaiko banketxe batzuen bulegoetan ez da euskarazko informazioa bermatzeko neurri aipagarrik hartzen.

945-2023 dosierra

“Zubiriko Caixabank bulegoko hizkuntza-paisaia gaztelania hutsez dago. Hizkuntza-eskubideen errespetuan urratsak eman eta ofizinako hizkuntza-paisaia osatzen duten elementu guztiak ele biz jar ditzaten eskatzen dut.”

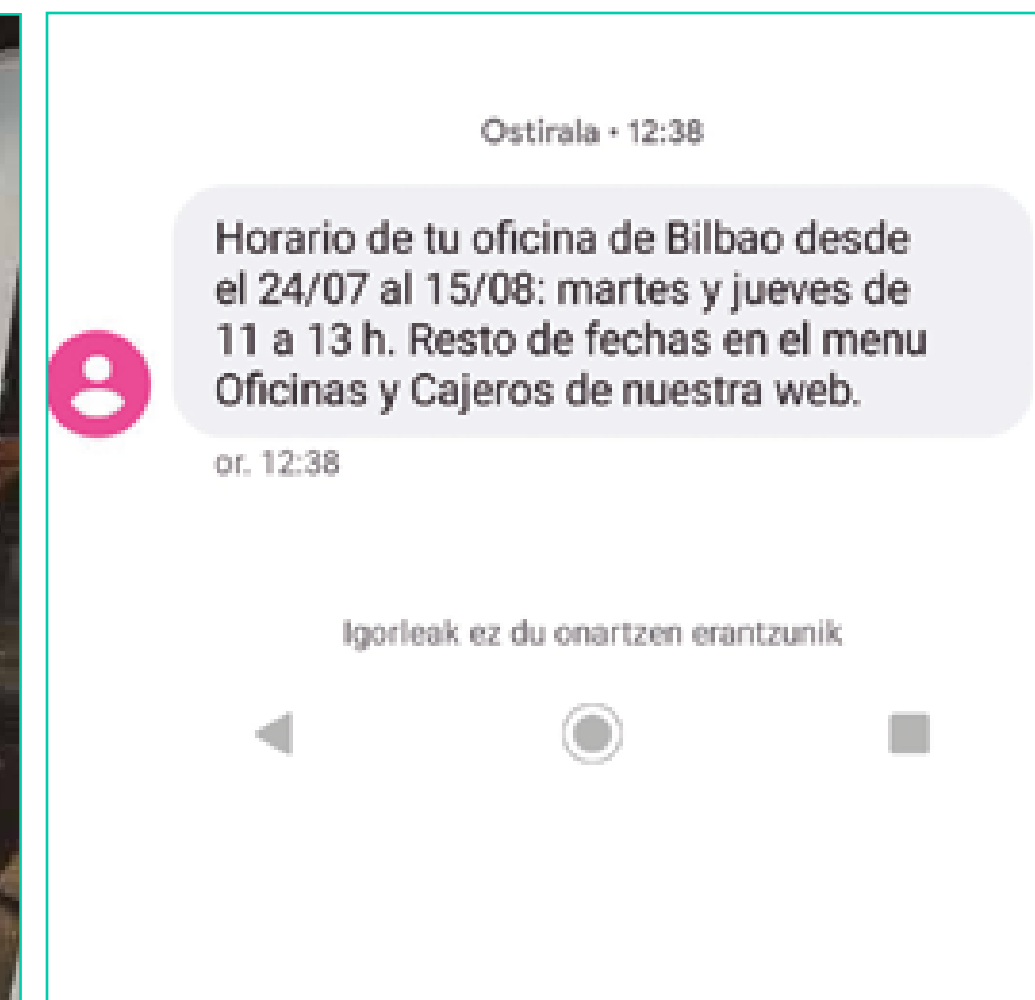
910-2023 dosierra

“Kutxabanken Txurdinagako bulegoan jarrita dituzten afixa gehienak erdara hutsean baino ez daude; Kutxabanken kartel orokorrak dira euskaraz ere dauden bakarrak, hau da, bulego guztietan ikus ditzakegunak. Aurrekoaz gain, aipatu bulegoan ez dute bermatzen euskarazko arretarik, ezta kutxan ere.”

Era berean, banketxe batzuk ez dituzte beraien datu-base, sistema eta baliabideetan euskarazko informazioa helarazteko aukerak gaituak, beraz, informazioa erdara hutsean bidaltzen jarraitzen dute.

200-2023 dosierra

“Triodos Bank banketxetik sms hau jaso berri dut, erdara hutsean: “Trasladamos la oficina de Bilbao. A partir del 24 de marzo estaremos en el coworking BAT, Gran Via de Don Diego Lopez de Haro, 1, Bilbao. Nos vemos”. Bilboko bulegoa erreferentziatzen dugun bezeroondako baino ez den mezu hain labur eta sinple batean ere ez dira ‘kapazak’ euskaldunok

kontuan hartzeko. Ez dago aitzakiarik. Duela urte pila nago konturatuta ez direna banketxe etikoa.”

323-2023 dosierra

“Triodos banketxe “etikotik” sms hau bidali didate, erdara hutsean: “La ubicación de tu oficina ha cambiado. Puedes solicitar cita previa, consultar la nueva dirección y horario en nuestra web, en la sección Oficinas y cajeros”. Euskal Herrian bulego bi daude.

08. EREMU SOZIOEKONOMIKOA

Bilbokoaz ari dira. Etika apurren bat balute begirune apurtxo bat behintzat izango ligukete euskaldunoi. Praktika da, ostera, supremazista espainolak direla eta hizkuntzagatiko bereizkeria eta zapalkuntzan dihardutela. Gauzarik erraz eta sinpleenetan ere ez baitute inongo asmorik euskaldunok aintzat hartzeko.”

Erantzuna

Arloetako arduradunei helarazi zaie, gertatutakoa balora dezaten eta hobekuntza-neurri egokiak har ditzaten; izan ere, erakunde honentzat lehentasunezkoa da gure bezero guztiei kalitate goreneko zerbitzua eskaintzea. Azpimarratu nahi genuke Triodos Banken ahalegin ekonomiko, tekniko eta gizatiar handia egin dugula gure bezeroei internet bidezko operatiba katalanez, euskaraz eta galegoz eskaini ahal izateko. Atsegin handiz bidaliko genizkieke gure bezeroei gure komunikazio guztiak nahi duten hizkuntzan, baina horrek zaildu eta moteldu egingo luke gure jarduera,

sistema tekniko konplexuak behar dituzten datu-base bereiziak egitera behartuz. Horregatik, gure bezeroei oro har bidaltzen zaizkien horrelako komunikazioetan gaztelania erabiltzea erabaki dugu. Hori guztia Estatuko gainerako hizkuntzak errespetatuz eta gure bezeroei kalitatezko arreta eskaintzeko helburuarekin...”

Batzuetan hizkuntza eskubideak bermatzeko neurriak hartzen badituzte ere, deigarria da bezeroa ibili behar izatea uneoro euskarazko informazioa eskatzen.

492-2023 dosierra

“Zuen aseguru-etxearekin auto-asegurua kontratatu nuen eta zuei idatzi ostean poliza-agiria eta aseguruaren baldintza orokorren agiria euskaraz bidali zenizkidaten. Oraingoan poliza berritzearen inguruko gutuna jaso dut etxean, baina hori gaztelaniaz jaso dut, agiriak euskaraz jaso nahi nituela esan nizuen arren.

Erantzuna

Honen bidez gure barkamenik zintzoenak adierazi nahi dizkiogu herritar horri. Eta bere

esanetara jartzen gara, poliza berritzeko gutuna euskaraz bidaltzeko. Jarraian, eskaera egiteko harremanetarako helbide elektronikoa adierazten dizuegu: defensacliente-es@zurich.com Zurich España erakundean, neurriak hartu ditugu horrelako egoerak berriro gerta ez daitezen.”

Garraio zerbitzuak eta mezularitza enpresak

Mezularitza enpresetatik bezeroek jasotzen duten informazio guztia eta arreta erdaraz jasotzen dute, eta bezeroak horiek euskaraz jaso nahi dituela determinazioz adierazi arren, gehienetan enpresa hauek ez dute erantzun ere egiten.

52-2023 dosierra

“Seur mezularitza-enpresaren webgunea ez dago euskaraz eta enpresak ez du euskarazko arretarik eskaintzen. Gainera, erabiltzen dituzten agiri guztiak (abisuak, entrega-agiriak, etab.) erdaraz baino ez daude..”

582-2023 dosierra

“CTT Express mezularitza- eta paketeria-enpresak erdaraz baino

08. EREMU SOZIOEKONOMIKOA

ez dizkit posta elektronikoak bidaltzen.”

Aire zein lurreko garraio enpresetan zein errepideak kudeatzen dituztenetan ere, erdara da nagusi eta bezeroen eskura dauden baliabide zein zerbitzu gehienetan zailtasunak izaten dira euskarazko informazioa jasotzeko.

297-2023 dosierra

“Via T Bip&Drive-n euskaraz artatua izateko aukerarik ez dagoela salatu nahi dut eta zerbitzua euskaratzera animatu.”

307-2023 dosierra

“Flix Bus-ek Bilboko autobus geltokian daukan leihatilara joan nintzen apirilaren 18an. Bertako arreta guenan zegoenak euskaraz ez zekienez, ezin izan nuen zerbitzua euskaraz jaso.”

321-2023 dosierra

“Lapurdi zeharkatzen duen A-63 autobideko ordainlekuetako afixak ez daude euskaraz. Horietako ordainketa-gailuak ezin ditugu euskaraz erabili eta horiek inprimatzen dituzten tiketak frantses hutsean idatzirik dira.”

496-2023 dosierra

“Vuelingek baztertu egiten gaitu euskaldunok. Bartzelonatik Bilborako hegaldian mezu guztiak gaztelaraz eta ingelesez egiten dute. Agurra, katalanez ere bai. Euskaraz, ezer ez.”

583-2023 dosierra

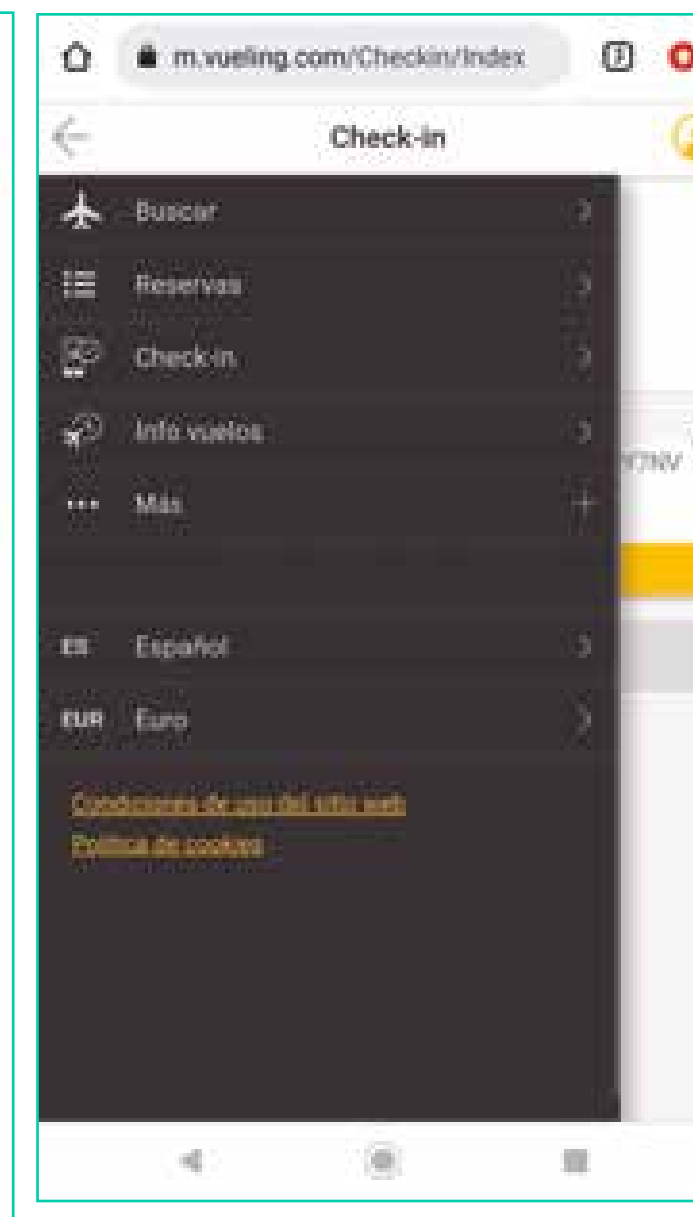
“Vuelingen webgunean ezin izan dut check-ina euskaraz egin. Webgunea hizkuntza hauetan bistaratu daiteke: alemana, frantsesa, gaztelania, ingelesa, italiara, katalana eta nederlandera.”

Telekomunikazio enpresak

Telekomunikazio enpresen artean euskarazko zerbitzua eskaintzen dutenak izan arren, ez da beti erdararen maila berdinean eta eskaintza aktiboaren bidez egiten.

61-2023 dosierra

“Telefonoa itzalita edo estaldurarik gabe dagoenean Guuk konpainiaren mezua gaztelaniaz baino ez da ematen. Guuk-ek beti adierazten du euskara eta euskaldunok aintzat hartzen gaituela. Mezu hori euskaraz

08. EREMU SOZIOEKONOMIKOA

jartzeko aukera ez emateak ez du kontuan hartzen herritar askok euskaraz bizi nahi dugula eta, beraz, mugikorrek ere euskaraz erabili nahi ditugula. Mezua euskaraz egon dadila eskatzen dut.

Erantzuna

Bezeroaren Arreta Zerbitzua: Euskadin eta Nafarroan zerbitzuak eskaintzen dituen telekomunikazio-operadore gisa, Guuk-en oso serio hartzen dugu euskararekiko eta gure bezeroekiko konpromisoa, eta gure zerbitzuei buruzko informazioaren %100 ematen dugu, euskaraz zein gaztelaniaz. GUUKen, gure bezeroekiko komunikazioa pertsona bakoitzak gure zerbitzuak kontratatzerakoan aukeratzen duen hizkuntzan gauzatzen da. Kasu honetan erantzuna sistemak automatikoki ematen du, lanean ari gara mezu automatiko hauek ere euskaraz izateko.”

Hainbat kasutan neurriak hartuko dituztela aipatzen den arren, dei komertzialetan hizkuntza eskubideak urratu eta euskarazko zerbitzua eskatzeagatik erantzun txarrak

ere urtero errepikatzen dira. Askotan, enpresa hauek, dei komertzialak zein bezeroarekiko arreta eskaintzeko, euskarazko arreta bermatzeko gaitasunik ez duten enpresak kontratatzen dituzte eta, ondorioz, bezeroak euskarazko arreta nahi duela adierazi arren, ezin zaiola eskaini erantzuten diote.

145-2023 dosierra

“Honakoaren bidez erreklamazio bat jarri nahi diot EUSKALTELi, euskarareiko izan duen jarrera iraingarriagatik. 2023.02.22an eguerdiko 13:14etan 944341212 telefonotik dei bat jaso dut nire sakelekora, eskaintza komertzial bat egiteko. “Bai?” galdetu diodanean komertzialari (emakumea) euskaraz, bere erantzuna parrez hasia, lotsagabeki aritzea “bai, bai, bai” etengabe errepikatzen, erridikulizatzen nik euskaraz egin izana, izan da. Onartezina da EUSKALTELeK euskaldunon hizkuntza eskubideak, eta kontsumitzaileon eskubideak ez errespetatzea. Eta onartezina eta salagarria da euskaraz erantzuterakoan, erreakzioa eraso

izatea. EUSKATELi eta haren izenean diharduen komertzial honi bedere, jakinarazi behar zaio hizkuntz eskubideei dagokionean, jarrera eta abegikortasun bat izatea, oinarrizko baldintza dela bi hizkuntza ofizial ditugun herrialde honetan.

Erantzuna

Euskaltel: Kasua aztertu ondoren, neurriak hartuko ditugu deia egin zuen agentearekin, jarrera ez baita egokiena izan. Bestetik, herritarrarekin harremanetan jarri gara Euskaltelen izenean barkamena eskatzeko, konpainiak euskararekiko konpromesu sendoa baitu. Egoki hartu du egin diogun deia.”

235-2023 dosierra

“Sopelako bizilaguna naiz eta 625553976 Orangeren telefonotik deitu didate gaur. Euskaraz erantzun dut deia eta errumanieraz hitz egiten ari nintzen galdetu dit deitu duenak. Euskaraz ari nintzela erantzun diodanean, “maleducado” esan ondoren, moztu egin dit.

08. EREMU SOZIOEKONOMIKOA

Ez daukat hitzik sentitu dudan amorrua deskribatzeko.”

230-2023 dosierra

“Atzo, arratsaldeko 19:36etan, Euskaltelen izenean eta 692418953 telefonotikan dei bat jaso nuen etxeko sakelekoan. Euskaraz hitz egin nuenean “no puede hablar euskera porque esta llamada es grabada y tiene que ser grabada en castellano” esan zidan. Euskaltelek euskararen kontra egiten didan bigarren eraso da. Ustez grabatzen dituen dei horiek **EUSKARAZ EZIN EGIN** izateak, kontsumitzaileon hizkuntza eskubideen urraketa agerikoa da. Eta eskatzen dut argitu dezala Euskaltel enpresak nolako hizkuntza politika duen, non euskaraz ezin da hitz egin, dei horiek grabatzen direlakoan.”

426-2023 dosierra

“Jazztel telefonia konpainiatik deitu didate mugikorrera (nik inon ez dut nire telefono zenbakia eman), publizitatea egiteko. Deitu didan

pertsonari euskaraz ba ote dakien galdetu diot, eta oso modu txarrean eta erasokorrean erantzun dit: “Aquí hablamos en español, que estamos en España”. Eta telefonoa deia moztu du. Deia zenbaki honetatik jaso dut: 693 11 24 83.”

435-2023 dosierra

“944341670 telefonotik deitu didate. “Bai, esan. Dígame”. Telefono konpainiatik, Yoigotik, ari zaidala esan didanean, euskaraz ekin diot. Bezeroa naizen aldetik neuk dut-eta hizkuntza hautua. Telefonoz beste aldekoak, baina, ea entzuten diodan hasi zait, ekin eta ekin, euskaraz aritzeagatik ezer entzungo ez balu bezala.

Erantzuna

XFera: Erreklamatzailleak aipatzen dituen deiei dagokienez, idazkian eman dizkiguten datuengatik ezin izan dira identifikatu, baina uste dugu ez direla bezeroaren arretarako plataformak egindako deiak izan, baizik eta ausazko komunikazio komertzialak egiten dituzten beste plataforma batzuk

egindakoak. Hala ere, barne-ikerketak bat hasi da gertakariak zehatz-mehatz zehazteko. XFERA oso konprometituta dago gure bezeroei zerbitzurik onena ematearekin, eta horrek barne hartzen du, nola ez, beren hizkuntza ofizialetan erantzutea, hala eskatzen dutenean.”

444-2023 dosierra

“Ekainaren 8an dei bat jaso nuen “Spam” telefono bezala identifikatua dagoen 621186157 zenbakitik. Telefono konpainia bateko kide bezala identifikatu zen hitz egin zidana, uste dut Vodafonekoa. Gaztelaniaz egin zidan berak eta nik euskaraz. Berak gaztelaniaz jarraitu zuen, baina ni ez nintzen gaztelaniara pasa, euskaraz jarraitu nuen. “Elkarrizketa” hasi eta gutxira zera esan zidan: “¡Hijo de puta! Te sientes superior. ¿Qué me estás hablando en catalán?” Hori esanda eseki egin zuen telefonoa. Horrelako irainak eta jarrerak salatu nahi ditut.”

08. EREMU SOZIOEKONOMIKOA

2023an ere Google enpresak kudeatzen dituen zerbitzuetan hizkuntza gutxituei ematen zaien tratamendu bidegabea salatu zen. Izan ere, Google bilatzaileak hainbat hilabetetan erdarazko emaitzak lehenesten zituen.

Hizkuntz Eskubideen Behatokitik bideratutako kexen zein Puntueus fundazioa bezalakoek egindako ahaleginen ostean, udan bilatzailearen algoritmoak aldatu zituen euskarari zein bestelako gutxiagotutako hizkuntzei tratamendu egokiagoa emateko.

[75-2023 dosierra](#)

“Nire nabigatzailea euskaraz dut konfiguraturua eta Googlen bilaketa bat egiten dudanean, maiz, bilatzaileak euskarazko orrira bideratu beharrean, informazio bera duten gaztelaniazko orrialdeen esteketara eramaten nau. Aztertu dezakezue zer gertatzen den? Google bidez euskaraz egindako bilaketen lehenengo emaitza hizkuntza horretan izan dadin nahi dut.”

Hala ere, Google APP bezalakoetan iragarkiak euskaraz jartzeko debekua izaten jarraitzen da, eta katalana bezalako gutxiagotutako hizkuntzak onartzen dituen arren, euskarazko iragarkiak ez ditu onartzen, eta, oraingoz, ez

omen du aukera hori emango “euskarak hiztun kopuru txikia duelako”.

[101-2023 dosierra](#)

“Publizitatea egiteko euskara erabiltzea debekatu egiten du Google-k, “baimendutako” hizkuntzen artean ez dagoela argudiatuta. Milaka pertsonen hizkuntz eskubideak urratzen ari zarete!”

ALDERDI POLITIKOAK, ERAGILEAK ETA MUNDU ASOZIATIBOA

Alderdi politiko zein mota ezberdinetako eragile eta elkarteen jardunean zein herritarrei helarazitako informazioan euskara bazterrean utzi izana ere salatzen duten intzidentziak sartu ziren *Euskararen Telefonoan* 2023an ere.

Huteskunde garaian zabaldutako propaganda eta informazioan euskara gutxiago edo, alderdi batzuen kasuan, euskararik ez erabiltzeko hautua egin zutela eta euskararen zuzentasunari ez zaiola behar beste erreparatzen ere azaldu zuten herritarrek. Alderdi politikoen ekitaldietan ere euskarari ematen zaion bigarren mailako izaera ere hainbatetan izaten da hizpide.

[404-2023 dosierra](#)

“PSN alderdiak hauteskundeetarako propaganda helarazi dit erdara hutsez.”

[281-2023 dosierra](#)

“Aberri Egunerako EAJk erabili dituen kartel eta iragarkietan, euskarazko testuak izanik ere, Bizkaiko hiriburuaren izen erdarazkoa baizik ez dute erabili. Franco aspaldi hil zen.”

[401-2023 dosierra](#)

“Meso kalean (Astrabudua, Erandio) diren obretako hesiak karteles josi ditu Elkarrekin koalizioak. Dozena bat daude, denak berdinak eta erdara hutsean. Eskerrak eman behar ote dizkiet argi uztearren nori ezin diodan botorik eman erabaki dutelako euskaldun herritarrok guztiz baztertzea?”

[405-2023 dosierra](#)

“Vox alderdiak hauteskunde kanpainarako informazioa erdara hutsez bidali dit.”

08. EREMU SOZIOEKONOMIKOA

[385-2023 dosierra](#)

“PSN alderdiaren kartel hau ikusi dugu Lodosan, bertan hainbat hizkuntza agertzen dira baina Nafarroako hizkuntza den euskararen arrastorik ez. Hizkuntza horiek ez dira Nafarroakoak, euskara aldiz bai eta euskarak ere tokia izan beharko luke kartelean. Zenbat dira, adibidez, gure herrian alemana soilik ezagutzen duten herritarrak? Jarri nahi dituzuen aitzakiak, euskara eta euskal hiztunekiko gorrotoa eta bazterkeria erakusten dute kartel horiek. Mesedez, PSN-ri euskara eta euskal hiztunekiko duen jarrera aldatzeko eskatu nahiko nioke.”

[406-2023 dosierra](#)

“PP alderdiak hauteskunde kanpainarako propaganda erdara hutsez bidali dit.”

[534-2023 dosierra](#)

“PSOE alderdiaren gutuna jaso dut etxeko postontzian. Gaztelania hutsean dago, ez dute kontuan

hartu nire herrian, Arbizun, euskara ofiziala dela. Ez dut aintzat hartuko euskal hiztunokiko errespetua erakusten ez duten aukerekin.”

[535-2023 dosierra](#)

“Uztailaren 23ko hauteskundetan botoa eskatuz gaztelania hutsean bidali dit publizitatea UPN alderdiak. Ofiziala da euskara nire herrian. Alderdi honek praktikatzen duen euskararen kontrako froga bat gehiago. Jai dute euskal hiztunak eta euskara aintzat hartzen ez dituzten alderdiak. Lotsa gutxi.”

[819-2023 dosierra](#)

“Iruñeko Udaleko EH-Bilduren Twiter kontuan agertzen diren azkenaldiko parte-hartze guztiak gaztelaniaz dira.”

[862-2023 dosierra](#)

“Iragarki eta halako testu hain labur eta errazetan ere ezin ganoraz (euskaraz) idatzi Euskal Herriko koalizio abertzale nagusiak? “Aiaraldeatik”?!”

Entitate asoziatibo pribatu edo eragile ezberdinek antolatzen dituzten ekimenetan ere hizkuntza eskubideak ez dira behar bezala kontuan hartzen. Horrek ekitaldi edo jardueretako kartel, sare sozialetako mezu zein bazkidetuta daudenekiko informazioa erdara hutsean zabaltzea eragiten du. Beraien erakundeetan hizkuntza eskubideekiko

08. EREMU SOZIOEKONOMIKOA

aitortza egiteak duen garrantzia argi duten eragileak dauden arren, beste askok ez diote garrantziarik ematen gutxiagotutako hizkuntzaren eta hiztunen aitortzak mezuak gizarteratzerakoan izan dezakeen pisuari begira.

Euskal Herriko luze zabalean antolatzen diren hainbat ekitaldi edo hitzalditan ere, hizkuntza-irizpideek nagusiki erdarak erabiltzearen alde egiten dute eta batzuetan ez da bitarteko egokirik ezartzen informazioa euskaraz jaso ahal izateko.

416-2023 dosierra

“Durangoko Bidelagun elkarteak gaztelania hutsean atera du Loreen Jaialdiko egitaraua jasotzen duten kartelak. Gizarte-inklusioa ez da gure herriko gutxitutako hizkuntzari tokia egitea eta euskara inklusiorako tresna ere egitea?”

804-2023 dosierra

“Esku Hutsik elkarteak, urriaren 19 eta 20an, Bilbon, antolatu zuen “Indarkeria obstetrikoa, jaiotzaren inguruko dolua eta osasun mentalari buruzko II. Kongresuan hartu nuen parte, ikus-entzule gisa. Bi egun iraun zuen kongresuan presentzia oso-

oso eskasa izan zuen euskarak: 16 bat ponentzietatik bakarra izan zen euskaraz. Gainera, euskaraz azaldu zen ponentzia bakar horren aurkezpenean, Esku Hutsik elkarteko lehendakariak barkamena eskatu zuen aurkezpena euskaraz egingo zelako. Entzuleak aldegin arazteko gonbidapena begitandu zitzaidan, ia-ia, are gehiago, bertan zirenetako batzuk irten egin ziren eta zurrumurru eta kexa ugari entzun zen. Aurkezpena euskaraz egin zuen hizlariaren ppt-a ere euskaraz eta gaztelaniaz zegoen, baina, gaztelaniaz aurkeztu zutenenak, gaztelaniaz baino ez zeuden, euskarari ez zioten lekurik egin. Oso desorekatua eta berdintasunetik urrun, baztertzaila, iruditu zitzaidan bi hizkuntza ofizialei eskainitako presentzia eta emandako tratua. Areago, kongresuak erakunde publiko baten, Emakunderen, dirulaguntza jaso zuela ikusita.”

894-2023 dosierra

“Argazkian ikusten bezalaxe, Irungo Alhondiga - Belaskoeneako Auzo Elkarteak, oharra gaztelania hutsean argitaratu du, ez ditu kontuan hartu euskaldunon hizkuntz eskubideak.”

233-2023 dosierra

“Bilboko San Nikolas elizako fatxadan esekita daude banderola moduko bi, ia-ia berdinak, biak erdara hutsean. Erdaraz %20 0; euskaraz, ostera, huts-hutsa. Euskaldun herritarrondako iraingarria da.”

08. EREMU SOZIOEKONOMIKOA

360-2023 dosierra

“Eliza Katolikoaren Espainiako Apezpikuen Batzar delakoak gaurko Correorekin batera 15 orrialdeko publizitatea zabaldu du, erdara hutsean, errenta-aitorpenean herritarrok Eliza Katolikoaren gaineko hautua egin dezagun bultzatzeko. Kanpainaren webgunea ere erdara hutsean dago. <https://www.portantos.es/>”

396-2023 dosierra

“Eliza Katolikoak 32 orrialdeko liburuxka (LA IGLESIA CATÓLICA EN ESPAÑA. Mayo 2023) zabaldu du gaurko Correo egunkarian sartuta, koloreetan eta erdara hutsean.”

X tantas razones

10 razones para marcar la 'X' de la Iglesia
Somos Iglesia 24/7

X tantas razones

Por personas como Ramón, que dejaron la droga y la delincuencia. Por personas como Halyna, que llegaron a nuestro país huyendo de la guerra y encontraron un hogar y trabajo. Por personas como Ángela, para que su discapacidad no les impida disfrutar de una vida plena e independiente. Por personas como Ruth, para que logren romper con una vida marcada por la violencia. Por personas como Manuel, para que puedan seguir comiendo tres veces al día. Por personas como tú.

7. ONDORIOAK

EUROPAKO ERREGIO EDO GUTXIENGOEN HIZKUNTZEN GUTUNEN KONPROMISOEN EBALUAZIOA

Erregio edo Gutxiengoen Hizkuntzen Europako Gutuna (Eurogutuna) indarrean sartu zela 25 urte bete ziren 2023ko martxoan.

Gutunak Europako hizkuntza gutxituak babestea eta sustatzea du helburu, eta Gutuna berretsi zuten Europako Kontseiluko 25 estatuak (Espainiako Estatuak 2001ean berretsi zuen eta Frantziako Estatuak berretsi gabe ditu konpromisoak, beraz, ez ditu aplikatzen) hizkuntza hauen erabilera aktiboki sustatzeko betebeharrak dituzte. Gutuneko 15. artikuluekin bat etorritik, Estatu sinatzaileek Gutunaren gomendioen aplikazioari buruzko aldizkako ebaluazioak egin behar dituzte Europako Kontseiluarentzat. 2023ko abuztuan, Espainiako Gobernuak 2017-2021 epealdian emandako pauso edo hartutako neurriak azaltzeko txostena helarazi zuen eta Behatokitik urte horietan guztietan izandako hutsuneak azaltzen dituen txosten propioa helarazi zitzaion Europako Adituen Batzordeari, bai Espainiako Gobernuak aipatzen dituenekiko irakurketa eginez, zein Gutuneko konpromisoak betetzeko falta diren neurriak aipatuz.

Ez-betetze horien barruan, txosten honetako sarreran aipatutako justiziaren eremuan epaiketak euskaraz egiteko oztopo nagusia dena aldatu gabe jarraitzen du Espainiako Gobernuak. Europatik hainbatetan ohartarazi bezala, Judizialaren Lege Organikoak talka egiten du Gutunaren 9. artikuluan ezarritakoarekin, hau da, bermatu behar dela,

aldeetako batek hala eskatuz gero, prozedimendu penal eta zibilak, gure kasuan, euskaraz egin ahal izango direla, baina ez da inondik inora bermatzen prozedimendu hauek berme guztiekin eta berdintasun egoeran euskaraz egin ahal izatea. Izan ere, Botere Judizialaren Lege Organikoaren 231. artikulua epaileari (bestela esanda, ez herritarrari) ematen dio prozeduraren hizkuntza erabakitzeke ahalmena eta epaile horien euskararen ezagutza ezak hautu hori gaztelaniaren aldekoa izatera mugatzen du.

Justiziaren eremuaz gain, administrazio orokorrean, hezkuntzan, komunikabideetan, kulturen eta eremu sozioekonomikoan bete gabe jarraitzen duten konpromisoek eragin zuzena dute urtez urte jasotzen diren urraketetan.

7. ONDORIOAK

LEGE-BABES AHULA.

NEURRI, BALIABIDE ETA TRESNA FALTA.

Jakina da Zuberoa, Behe Nafarroa, Lapurdi, Nafarroako hegoaldea zein Trebiñu eta Turtzioz-Villaverden euskarak duen estatus eta aitortza ezak erabakiak edo hizkuntza-politikarekiko neurri zuzentzaileak hartzea oztopatzen duela eta, ondorioz, euskaraz zerbitzuak jaso, ikasi, lan egin edo kontsumitzea herritar eta eragile batzuen borondate eta determinazioaren gain geratzen da, baina, beti ere, ziurgabetasun eta babes nahikorik gabe.

Hala ere, euskarak nolabaiteko estatusa duen gainerako eremuetan, 2023an jaso diren intzidentziek hizkuntza eskubideen bermearekiko neurri eraginkor falta erakusten dute. Euskarak lurralde batzuetan estatus ofiziala izan arren, eta herritarrek euskara erabiltzeko eskubidea bermatua izan behar luketen arren, euskara ezagutzen ez dutenek markatzen dute bermea norainokoa izan behar den. Eremu publiko zein pribatuan eskubideak egikaritzeko betebeharrak ez da aurrerapauso edo salto kualitatiborik ematen eta horrek antzeko egoerak behin eta berriz erreproduzitzea eragiten du.

- * Ez da euskarazko osasun-arreta bermatzen, ezta lehen arretan edo administrazio guneetan ere. Espezialitate ezberdinetan euskarazko arreta jasotzeko ezintasun handiak daude.
- * Hezkuntzan euskarazko eskaintza urriagoa izaten da eta hainbat baliabide oraindik ez daude euskaraz.

- * Administrazio publikoan (administrazio orokorrak zein herriko etxe eta udalak) herritarrak zerbitzua euskaraz jaso nahi duela adierazi arren, hizkuntza aldatzeko eskatzen zaio edo bere hizkuntza hautua albo-kalteen bidez baldintzatzen da. Hainbatetan ez da eskaintza aktiborik egiten. Azpikontrataturako zerbitzuetan ez dira hizkuntza-irizpideak behar bezala ezartzen eta bermatzen.
- * Euskarazko aisia, kultura eta kirol eskaintza askoz urriagoa da. Baliabide eta inbertsio falta dago eta zinema edo plataforma handiek euskarazko eskaintza egiteko betebeharrak lantzea falta da.
- * Herrizaingoa eta segurtasunean euskarazko zerbitzua eta arreta uneoro ez bermatzeak albo-kalteak ekartzen dizkio herritarrari. Herritarren hizkuntza eskubideak gutxiesteak herritarren integritatea, segurtasuna edo babesa arriskuan jartzen ditu.
- * Justizian hizkuntza eskubideen urraketak sistemakoak dira; babes eta mekanismo ezak, ziurgabetasunak zein, besteak beste, euskara erabiltzeagatik epeak luzatzeak herritarrak nabarmen baldintzatu edo mugatzen ditu.
- * Euskaraz kontsumitzeko aukera edo zerbitzu pribatuak euskaraz jasotzea borondatearen esku uzten da.
- * Euskaraz lan egiteko eskubidea ez da bermatzen eta euskaraz lan egiteko tresnak eta ohiturak falta dira.

- * Eremu publiko zein pribatuko paisaia linguistikoan erdarak lehenesten dira eta hainbatetan ez dago euskararen presentziarik.

Trantsizio neurriak behar luketenak legitimatzen ari dira, egoerak eta urraketak betiketuz eta euskaraz bizi nahi duten pertsonen hizkuntza-hautua baldintzatu eta mugatuz. Lege, dekretu, euskara plan, ordenantza... zein bestelako arauak hainbatetan ez dituzte neurri zuzentzaileak ezartzen.

HIZKUNTZA ESKUBIDEAK BERMATZEKO NEURRIEN AURKAKO JARRERAK ETA EKINTZAK

Bestalde, 2023an hizkuntza eskubideak hobeki bermatzeko neurrien kontrako erabaki eta jarrerak urte osoan zehar izan zuten presentzia. Justiziaren eremutik eratorritako erabakiez harago, hizkuntza-politikan hartzen ez diren neurriek zein atzerapausoek euskaraz bizitzeko hautua behar besteko babesik gabe uzten dute. Izan ere, euskaraz bizitzeak jendarte berdinzale eta bidezkoago baten oinarrietako bat izan behar lukeen arren, eskubidea dena eskaintza-eskaria merkatuaren parametroetara eramaten da. Beraz, euskara gutxiagotutako hizkuntza denez ekitate neurrien printzipioak aplikatu beharrean, gutxiagotutako izaera hori betiketzeko planteamenduak egiten jarraitzen da.

Euskararen telefonoa

Euskararen telefonoa hizkuntza eskubideen urraketei konponbidea emateko tresna da. Behatokiaren doaneko zerbitzua da eta Euskal Herriko edozein herritarren eta elkarteren eskura dago.

948 14 61 72
euskararentelefonoa.eus

behatokia.eus